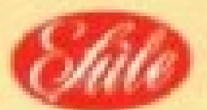
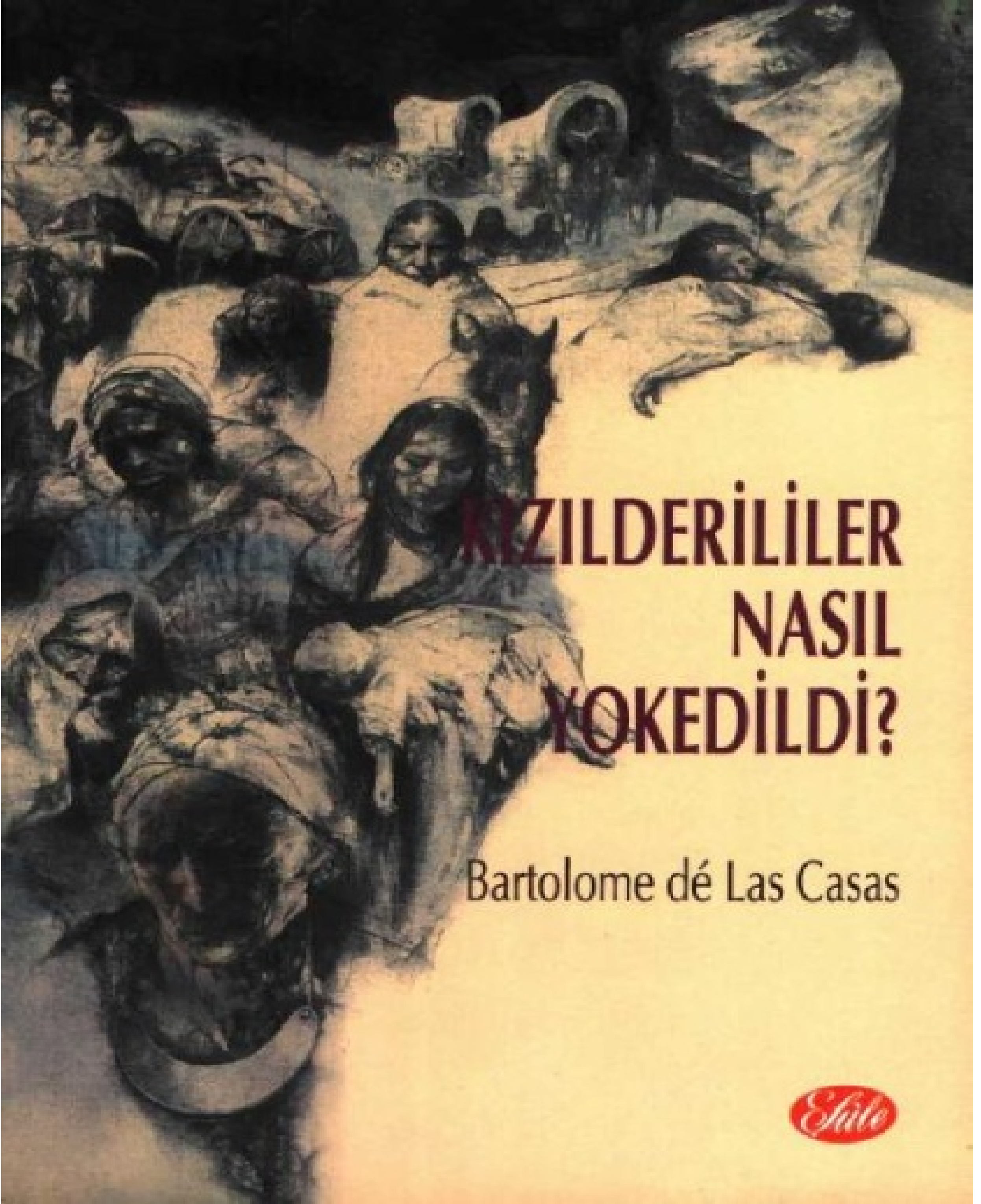
KIZILDERİLİLER NASIL YOKEDİLDİ?

Bartolome dé Las Casas

KIZILDERİLİLER
NASIL
YOKEDİLDİ?
Bartolome dé Las Casas
Etüt

BARTOLOME DE LAS CASAS

İspanyol Kilise büyüğü (Sevilla 1474-Madrid 1566). Yaşam öyküsünü yazdığı Kristof Kolomb'un arkadaşlarından birinin oğlu idi. Santo Domingo'da babasından kalan toprakları bırakarak Küba'da papaz oldu (1510) ve 1522'de Dominiken tarikatına girdi. Yerlileri savunan ve encomienda'nın yolsuzluklarını açıklayan yapıtları geniş yankılar uyandırdı; bunları [özellikle, BreVisima historia de la destruccion de las Indias (Yerlilerin imhasının çok kısa tarihi), 1542 adlı yapıtını] Aragonlu Fernando'ya, sonra da Carlos'a yolladı. Böylece, yerlilere yapılan haksızlıkların ve encomienda'nın yavaş yavaş kaldırılmasını sağlayan "Yeni Yasalar"ın öncüsü oldu (1542). Yasaların uygulanması, Casa de Contratacion'dan destek gören encomiendero'ların direnişiyle karşılaştı ve sonuçta zenci ticaretinin gelişmesine yol açtı. Meksika'da Chiapa piskoposu olan (1544) Las Casas, uğradığı başarısızlıktan ötürü umutsuzluğa düşmekle birlikte eylemini sürdürmeye karar verdi, piskoposluktan istifa etti. İspanya'ya döndü (1547) ve Historia de las Indias (Amerika yerlilerinin tarihi) adlı yapıtını verdi. (Bu kitap ancak 1875'te yayımlandı) Rahip Gregoire onun için bir Apologie yazdı. Kuramsal alanda, Las Casas'ın fikirleri öyle büyük bir basarı kazandı ki, en büyük rakibi Juan Gines de Sepulveda'nın kitapları bu yüzden XIX. yy. sonuna kadar yayımlanamadı.

Bartolome de Las Casas

KIZILDERİLİLER NASIL YOKEDİLDİ?

Türkçesi Meryem Ural

Şule Yayınları

SUNUŞ

Geliyorlar ötelerden.

Başıma garip belalar geldi ama yine de benimdir bu koskoca ülke.

(Bir kızılderili şiirinden)

Amerika kıtası, 12 Ekim 1492'ye kadar, üzerinde güneşin batmadığı bir ülkeydi. Coşkun akarsularla kuşatılmış bu verimli topraklar üzerinde, yeryüzünün büyük medeniyetlerini kurmuş, doğayı katletmeden ondan faydalanmasını öğrenmiş, silahı ve savaşı tanımayan insanlar yaşıyordu.

"Avrupa uygarlığı, eski dünya, Kolomb'un şahsında, sonradan Amerika adını alacak yeni dünyaya ilk adımını attığında, 'yeni dünya uygarlığı'nın farklı gelişmişlik derecesine sahip birimleri, üretim araçları ve üretim ilişkilerindeki gelişme düzeyi bakımından Avrupalı kaşiflerin 'komünallık' aşamasından çıkarak 'devletli toplum' olma yoluna giren atalarının bulundukları noktaya henüz yeni adım atıyordu. Şimdiki Meksika'da, Orta Amerika ve Antiler de, And Dağları'nın Kuzey ve Orta kısımlarında yaşayan halklar, Avrupalı fatihler tarafından yokedilmeye başlandıkları sırada, 'altın çağ'ında bulunan uygarlıklara sahiptiler. Meksika'nın yüksek yaylalarında Toltek ve Aztek, Yucatan Yarımadası'nda Maya, Antiller'de Karaib, şimdi Kolombiya adı ile anılan topraklarda Chibcha, Peru ve Bolivya Adalarında İnka uygarlıkları kurulmuştu. Bu uygarlıkların bir bölümü,

yoğun nüfuslu, halkı toprağa bağlı ve tarımsal kentlere sahip uygarlıklar, siyasal örgütlülük düzeyi bakımından devlet, hatta bir kısmı imparatorluk aşamasına kadar evrimleşmişti. Daha geri ve 'ilkel uygarlıklar' ise avcı, yiyecek toplayan göçebe veya yarıgöçebe, bazı yerlerde de ilkel bir tarımcılık aşamasına gelmiş dağınık kabilelerden oluşuyordu.

Araştırmacıların tahmini hesaplarına göre, Kolomb'un Hint Adaları sandığı Antil adalarına ayak bastığı tarihte bütün Amerika kıtasının nüfusu 30-50 milyon arasındaydı. En kötümser tahminciler, bu sayıyı 10 milyon rakamı ile sınırlandırıyor.

'Eski dünya'nın fatihleri tarafından yokedilmeden önce kentleri ve tapınaklarıyla, mimarisi ve matematik bilimi ile 'yeni dünya', Avrupa uygarlığından habersiz ve onu epeyce geriden izlemesine karşın, kendi iç evrimiyle gelişmeye devam eden Atlantik ötesi bir uygarlık merkeziydi."([1])

Amerika kıtasının yerli halkının, gerek Kolomb'a gerekse ondan sonra gelen diğer Avrupalılara karşı gösterdiği misafirperver ve cömert tavır onları adeta büyülemişti.

"..Kristof Kolomb, seyahatleri boyunca bir seyir günlüğü tutmuştu.

Bu günlük çok şey açıklıyordu. Bahamalarda karaya çıktığında, kendisini ve adamlarını iyi niyetle karşılayan Kızılderililerden söz ediyordu. Bunlar, Tainolar diye de adlandırılan Arawak yerlileriydi. İspanyolları başka dünyalardan gelmiş yaratıklar gibi gören Kızılderililer, sığ kıyıda, denizde yürüyerek teknelere yaklaşmış, ilk karşılaştıkları yabancılara çeşitli hediyeler sunmuşlardı. Kolomb, Arawakların barışçı ve yumuşak huylu insanlar olduğunu yazıyor ve

'silah taşımıyorlardı' diyor. 'Silahın ne olduğunu da bilmiyorlar. Onlara bir kılıç gösterdim, keskin tarafından tuttular ve ellerini yaraladılar.'

Sonraki aylar boyunca Kolomb, günlüğünde yerli Amerikalılardan saygılı bir hayranlıkla söz ediyor: 'Bu yerliler, dünyanın en iyi, en nazik insanları,' diye yazıyor. 'Kötülüğün ne olduğunu bilmiyorlar, çalmıyorlar, öldürmüyorlar.

(*) Hovard Zinn-Manning Marable-Mike Davis-Veli Yılmaz, Fatihler Yargılanıyor, Tüm Zamanlar Yayıncılık, İstanbul 1992, s. 16-17.

Komşularını, kendileri kadar çok seviyorlar. Dünyada onlar kadar tatlı dilli insanlar yoktur. Her zaman gülüyorlar.

İspanya'daki patronlarından birine yazdığı bir mektupta da Kolomb, yerlileri tanıtmak için şöyle diyor: 'Son derece sade, dürüst ve aşırı düzeyde eli açık insanlar. Herhangi birinden, sahip olduğu herhangi bir şey istenince, hemen veriyorlar. Başkalarına olan sevgileri, kendi özlerine olandan çok daha fazla.' Ama bu övgüleri sıralayan Kolomb, günlüğün bir yerinde de şöyle diyor: 'Bunlardan çok iyi hizmetkâr olur. Sadece elli adamla bütün bu yerlilerin hepsine kolayca boyun eğdirebiliriz ve her istediğimizi yaptırabiliriz.'

Evet... Kolomb, Kızılderilileri böyle değerlendiriyordu. Onun gözünde yerliler konuksever ev sahipleri değil, 'her istediğimizi yaptırabileceğimiz hizmetkârlar' idi. "(*)

Yerli halk, bu yeni tanıştığı misafirlere topraklarını açtı, yiyeceklerini paylaştı ve altın süs eşyaları hediye etti. Avrupalılarsa, Amerika'ya, salgın hastalık, yağma ve ölüm getirdiler. 1492'de Amerika kıtası, yeryüzünün gördüğü en trajik alışverişlerden birine

sahne olmuştur. Yerliler altın, yiyecek ve toprak verdiler, karşılığında salgın hastalık, yağma ve ölümle ödüllendirildiler.

Avrupalılar, altın olarak istediklerini elde edemediler fakat yine de kendilerine çok kazanç getirecek başka bir yol buldular: Köle ticareti! Tıka basa gemilere bindirilen zavallı Kızılderililerin pek çoğu yolda soğuktan ve hastalıktan öldü.

Artık yeni bir hayat başlamıştı onlar için.

ABD'li tarihçi Samuel Eliot Morison'a ait şu satırlar bize vahşetin boyutu hakkında bir fikir verecektir:

"1492'de bir yeryüzü cenneti olan İspanyol Adası'nın bütün insanlarının yokedilmesi siyaseti ve o siyasetin uygulanması, tek sorumlusu olan Kolomb tarafından başlatıldı. Çağdaş' bir etnologa göre, 1492'de 300.000 olması gereken ada nüfusunun üçte biri 1494-1496 arasında öldürüldü. 1508'de, sağ kalan yerlilerin sayısı 60.000 idi. 1548'de Oviedo (İspanyolların resmi fetih tarihi yazarı), adada yaşayan Kızılderililerin 500'ü bulduğundan kuşkuluydu.(*)

Bartolome de Las Casas, yerli halka Hıristiyanlığı aşılamak için Amerika'ya gitmiş bir papazdır.

Kristof Kolomb'un yakın arkadaşlarından birisinin oğludur. 1522'de Dominiken tarikatına girmiştir. Ömrünü Kızılderililerin haklarını korumaya adamış ve onların lehinde yasalar çıkartacak kadar da başarılı olmuştur.

Yazdığı eserlerde, Kızılderililerle İspanyolların nasıl karşılaştıkları ve İspanyolların yaptığı vahşet, tüyler ürpertici bir şekilde anlatılmaktadır. Özellikle, şu an elinizde bulunan ve orijinal adı

"Brevisima historia de la destruccion de las Indias (Yerlilerin imhasının çok kısa Tarihi)" olan bu eseri, İspanyolların yerli halka yaptıkları zulmü en ince ayrıntılarına kadar gözler önüne sermektedir. Yazdıklarını yayınladığı yıllarda resmi tarihçilerin saldırılarına maruz kalan Las Casas, yaşayan pek çok şahit göstererek anlattıklarının doğruluğunu ispat etmiştir.

Bugün ise, hâlâ Amerika'daki okulların ders kitaplarında bir halk kahramanı olarak tanıtılan Kolomb ve diğer kâşiflerin gerçek yüzü, pek çok yazar tarafından ortaya çıkarılmıştır. Resmi tarihin ısrarla korumasına rağmen, ciddi araştırmacılar, Kolomb ve diğerlerinin tarihteki gerçek yerlerini ortaya koymuşlardır.

Bugüne kadar, özellikle filmlerle insanların kafasına yerleştirilmeye çalışılan "Kızılderili" imajını yıkan ve Amerika kıtasını keşfedenlerin gerçek yüzünü ortaya çıkaran bu kitap, tarihi incelerken "madalyonun öbür yüzü"nü de görmek isteyen okuyucularımıza önemli ipuçları sağlayacaktır.

(*) Hovard Zinn, a.g.e., s. 59.

BU KİTABIN HAZIRLANMA NEDENİ

Amerika kıtasının büyüleyici keşfinden itibaren, başlangıçta oraya belli bir süre için yerleşen İspanyollar ve daha sonra da onları bugüne dek takip edenler, olayları baş döndürücü bir hızla başlatıverdiler. Tanık olmayanlar için bu olaylar öylesine garip ve inanılmazdı ki, geçmiş yüzyıllarda görülmüş ve duyulmuş bütün benzerlerini -ne denli önemli olursa olsun- karartacak, susturacak ve unutturacak nitelikteydi. Aralarında katliamlar, masum insanların kıyımı, bu eylemlerin yapıldığı köylerin, eyaletlerin ve krallıkların boşalması ve benzeri korkunç olaylar vardı. Törenle göreve geldikten sonra, Piskopos Bartolome de Las Casas, efendimiz İmparatora bilgi vermek için saray erkânına katıldı. Kendi gözleriyle gördüğü bu olayları, bilmeyen birçok kişiye anlattı. Hikâyesi, onu dinleyenlerde bir çeşit kendinden geçme ve şaşkınlık uyandırdı. Öylesine ki, olaylardan bazılarını kısaca yazmasını rica ettiler. O da yazdı. Birkaç yıl sonra, duygusuz, aç gözlülük ve hırs içinde dejenere olmuş, devam eden eylemleri ile kınanacak bir yola sürüklenmiş insanları gördü.

Bu insanlar halkını yokettikleri kıtada zulmü iğrenç bir sanat haline getirmişler, yaptıkları kötülüklerle, ihanetlerle tatmin olmamışlardı. Daha korkunç (daha korkunç olabilirse!) yeni zulümler yapabilmek için kralın kendilerine yetki ve güç vermesini istiyorlardı. Bunun üzerine, Bartolome de Las Casas bunları krala yazmaya karar verdi. Önce, efendimiz prense bir mektup yazarak bu yetkiyi vermemesini

rica etti. Daha sonra da, bu anlattıklarını yazılı, kısa bir özet şeklinde sunmayı uygun gördü. İşte biraz sonra okuyacağınız bu kitabın hazırlanma nedeni budur.

GİRİŞ

Piskopos **Bartolome de Las Casas veya Casaus** tarafından, ulu ve güçlü efendimiz İspanya prensi den **Felipe**'e:

Çok ulu ve güçlü efendimiz,

Tanrı'nın inayetinin dünyada emrettiği gibi, krallar insan soyunun yönetimi ve ortak çıkarları için, krallıkların ve ulusların babaları, çobanları olurlar (Homere'ın dediği gibi). Dolayısıyla devletlerin en soylu ve en cömert fertleridir. Hiç kimse -haklı bile olsa- onların krallık ruhunun doğruluğundan şüphe etmemelidir. Eğer devletlerde, hatalar, önyargılar ve kötülükler ortalığı kasıp kavuruyorsa, bunun tek nedeni kralların durumdan haberdar olmamasıdır. Bilselerdi, büyük bir dikkatle ve ustalıkla onların kökünü kazırlardı. Salomon atasözlerinde kutsal yazıtların söylemek istediği de buydu: Rex qui sedet in solio juidict, dissipat omne malum intuitu suo {*) Çünkü özündeki doğal meziyet sayesinde, krallığındaki en ufak bir kötülük haberi, o kötülüğü defetmesi için yeterli olur.

(*) Tahtta oturan kral çevresindeki tüm kötülükleri yargılar ve yok eder.

Ve eğer kötülükten sakınırsa bir an bile zarar görmez.

Çok güçlü efendim, bu kadar büyük krallıkların, daha doğrusu bu geniş yeni dünyanın (*) yakılıp yıkılmasını, orada yapılan kötülükleri (insanların bu denli korkunç şeyler yapabileceği hayal bile

edilemezdi) düşünüyorum. Tanrı bu toprakları Castilla krallarına bahşetti; yönetmeleri, değiştirmeleri ve maddi-manevi ümit aşılamaları için onlara emanet etti. 50 yıldan fazladır bu topraklarda yaşıyorum ve zulümlere şahit oluyorum.

Sayın Altes hazretleri bu sömürülerden bazılarını bilseydi, zorbaların "fetih" adı altında yaptıkları keşifleri ve işledikleri suçları kabul etmemesi ve hiçbir şekilde onlara izin vermemesi için majestelerine yalvarırdı. Bu eylemlere izin verilirse, eylemler daha da artacaktır. Mademki doğal, kutsal ve insanî bütün kanunlar, (kimseye zararı dokunmayan, yumuşak ve uysal yerli pasifik halkına karşı işlenen) bu eylemleri yasaklar, kınar ve lanetler, susarsam zorbaların yokettiği vücut ve ruhlardan sorumlu olurum. Bu yüzden olaylardan birkaçını yazmaya karar verdim. Aslında anlatabileceğim sayısız örnek var ama, sayın Altes hazretlerinin daha kolay okuyabilmesi için bir özet yaptım.

Sayın Altes'in genel valisi, Tolede başpiskoposu, Carthagene'de psikopos olduğu sırada benden bu öyküleri istedi. Daha sonra onları sayın Altes hazretlerine sundu. Ancak sayın Altes, karada ve denizde yaptığı uzun yolculuklar ve çok sayıda kraliyet görevi nedeniyle onları ya okumamış veya unutmuş olabilir. Haksız yere birçok insanın kanını dökmeyi, 1 milyar kişiyi öldürerek bu geniş toprakları doğal sahiplerinden temizlemeyi ve eşsiz hazinelerini çalmayı önemsiz bulanların tehlikeli ve mantık dışı arzuları gün geçtikçe büyümektedir. Kendilerine fetih izni verilmesi için her yolu denemekte, değişik aldatıcı görüntülere bürünmektedirler.

(Doğal ve kutsal kanunu ihlâl etmeden, yani cehennem azabına lâyık ölümcül günahlar işlemeden bu fetihlere izin vermek imkânsızdır). Uzun uzun yazılabilecek -yazılması da gereken-yakıp

yıkma, yerle bir etme öykülerinin kısa bir özetini sayın Altese sunmayı gerekli buldum. Sayın Altes'in, halkın menfaati ve Kraliyet Devleti'nin refahı için hizmet veren yandaşlarına ve hizmetçilerine gösterdiği bağışlama ve teveccühü bu özeti okurken de göstermesini rica ediyorum. Sayın Altes, özeti okuduğunda yokedilen, parçalara ayrılan bu masum insanlara yapılan korkunç haksızlığı görecektir. Sebep, bu iğrenç suçları işleyenlerin açgözlülüğü ve hırsı değilse nedir? Sayın Altes, majestelerine yalvaracak, onu, canilerin yıkıcı iğrenç teşebbüslerini reddetmeye ikna edecektir. Bu korkunç isteği -hemen hemen hiç endişe uyandırmadan- susturan majesteleri bundan böyle tek söz sahibi olacaktır. Çok ulu efendimiz, Tanrı'nın Castille Kraliyet Devleti'ni geliştirmesi, koruması ve maddi, manevi mutlulukla doldurması için bu gereklidir. Amin.

(*) Amerika kıtasının.

KIZILDERİLİLER NASIL YOKEDİLDİ?

Amerika 1492 yılında keşfedildi. Ertesi yıl İspanyol Hıristiyanlar oraya yerleştirildi. Sonuçta 49 yıl içinde birçok İspanyol oraya gitti. Yerleşmek için girdikleri ilk toprak, çevresi 600 mil olan, büyük İspanyol adasıydı. Etrafında sayısız başka büyük adalar vardı. Hepsi de dünyanın herhangi bir toprağı gibi nüfuslanmıştı. Orada pek çok insanın yaşadığını görmüştük.

En yakın noktası adadan aşağı yukarı 250 mil uzaklıkta olan kıtanın bilinen 10 bin mil sahili vardı ve her gün yeni yerler ke şfediliyordu. 1541'e kadar keşfedilen toprakların hepsi bir an kovanı gibi öylesine kalabalıktı ki, Tanrı'nın buraya insan soyunun çoğunluğunu yerleştirdiği düşünülebilirdi.

Tanrı, bu çeşit çeşit, kalabalık insanları son derece sade yaratmıştı. Kötülükten ve ikiyüzlülükten uzak, yerli efendilerine (beylerine) ve Hıristiyanlara hizmet ediyorlardı. Dünyadaki en uysal, en sabırlı, en barışçı ve en sakin insanlardı. Gürültüsüz patırtısız, ne sinirli ne de kavgacı; kırgınlıktan, nefretten, intikam arzusundan uzaktılar. İnce, narin, kırılgan bir yapıları vardı; işlerini güçlükle yapabiliyorlar, herhangi bir hastalıkta da kolayca ölüyorlardı. Bizde, zenginlik ve tatlı bir hayat içinde yetiştirilen prens ve soylu çocukları bile onların köylülerinden daha narin değildir.

Maddi varlıklara sahip olmak istemediklerinden, ne gururlu, ne hırslı, ne de açgözlüydüler. Gıdaları ne çok bol, ne mükemmel, ne de

çöldeki Saints Pere'inkilerden daha zengindi. Genelde sadece utanılacak yerlerini kapatıp gezerlerdi. Bir buçuk karış uzunluğunda kareli pamuklu bir kumaşa sarınırlardı. Yatakları hasırdı ve ada İspanyolca’sında "hamak" denilen asılı filelerin ortasında uyurlardı.

Açık, sağlıklı ve canlı bir anlayışları vardı. Her türlü iyi öğretiyi öğrenecek kadar yetenekli ve uysaldılar. Bu bakımdan kutsal katolik inancımızı ve erdemli geleneklerimizi benimseye çok uygundular. Tanrı, bünyesinde böylesine az olumsuzluk taşıyan başka bir halk daha yaratmamıştır.

Dini şeylerden söz edildiğini duyar duymaz, büyük bir ısrarla öğrenmeye, kilisenin dinsel törenleri ile kutsal ibadetlerini yerine getirmeye çalıştılar. Aslında din adamlarının, onlara dayanabilmek için, Tanrı tarafından büyük bir sabırla donatılmış olmaları gerekirdi. Son birkaç yıldır, din adamı olmayan birçok İspanyol'dan bu insanların aşikâr iyiliklerinin yadsınamayacağını duyuyorum. Eğer Tanrı'yı tanısalardı, kuşkusuz dünyanın en mutlu insanları olurlardı.

İşte İspanyollar onları tanır tanımaz, yaratıcılarının böyle güzel meziyetlerle donattığı bu müşfik koyunların topraklarına, günlerdir aç vahşi kurtlar, kaplanlar, aslanlar gibi girdiler. 40 yıldan beri ve bugün hâlâ onları parçalara ayırıyor, öldürüyor, tedirgin ediyor, acı ve sıkıntı veriyorlar. Tuhaf, yeni, çok çeşitli, şimdiye dek ne okunmuş, ne duyulmuş, ne de görülmüş bir zulümle onları yokediyorlar. Bazılarını daha sonra söyleyeceğim. Yalnız şu bir gerçek; **İspanyol adasına ilk çıktığımızda 3 milyon yerli vardı, bugün ise 200'den fazla kalmadı.**

Aşağı yukarı Valladolid-Roma mesafesi kadar uzun olan Küba adası bugün neredeyse bomboş. Mutlulukla dolup taşan, büyük ve güzel San Juan ve Jamayka adaları yakılıp yıkılmış durumda.

Kuzeyde İspanyol ve Küba adalarına komşu olan Lucayes adalarını, Geants adaları ve diğer irili ufaklı 60'dan fazla ada oluşturuyor. En kötüsü bile Sevilla Kralı'nın bahçesinden daha güzel ve verimli. Burası dünyanın en verimli toprağı. 500.000'den fazla insanın yaşadığı bu yerlerde, bugün hiç kimse yok. İspanyollar bütün halkı İspanyol adasına götürerek öldürdüler. Halk orada kendilerine hiçbir şey kalmadığını görmüştü.

Her bağbozumundan sonra, 3 yıl boyunca bir gemi adaları dolaştı. Çünkü iyi kalpli bir Hıristiyan orada yaşayanlara acıyarak dinlerini değiştirmiş, onları Hıristiyanlığa kazandırmıştı. Benim gördüğüm kadarıyla sadece 11 kişi bulunmuştu.

San Juan adasına komşu 30'dan fazla ada, aynı sebepten dolayı boşaltılarak kaybolup gittiler. Bütün bu adalar, tamamen boşaltılmış, 20.000 milden fazla ıssız bir alanı kapsıyor.

Eminiz ki İspanyollar, zulüm ve kötülükleriyle, akıllı insanlarla dolu olan bu insanları topraklarından kopardılar, yurtlarını yerle bir ettiler. Böylece kıta bugünkü terkedilmiş halini aldı. İspanya, Aragon ve Portekiz'in toplamından 10 krallık daha büyük, Sevilla Jerusalem mesafesinin iki katı, yani 2000 milden daha büyük bir alandan söz ediyoruz.

Bu 40 yıl boyunca, kadın, erkek, çoluk-çocuk, 12 milyondan fazla insan Hıristiyanların iğrenç eylemleri ve zorbalıkları yüzünden öldü. Bu rakam kesin ve doğrudur (gerçektir). 15 milyondan fazla kurban olduğunu düşünerek, aslında belki de iyimser bir tahminde bulunmuş oluyorum.

Oraya giden ve Hıristiyan olduğunu söyleyen kişiler, bu zavallı insanları yurtlarından zorla çıkarmak ve yeryüzünden silip atmak için

başlıca iki yöntem kullandılar. Biri, onlarla haksız, cani, kanlı ve zorba savaşlar yapmaktı. Diğeri ise, önce özgürlüğü arzulayabilecek, umabilecek, düşünebilecek, ya da içinde bulunduğu sıkıntılardan kurtulmayı isteyebilecek herkesi öldürmek (yerli beyler ve erkekler gibi; çünkü savaşlarda genellikle sadece kadınlar ve gençler hayatta bırakılıyordu); daha sonra da, hiçbir insanın hatta hayvanın bile yapmayacağı en ağır, korkunç, hayvani işlerde onları ezmekti. Diğer bütün yoketme şekilleri -çok çeşitliydiler- bu iki iğrenç zorba yönteme dayanır, onda özetlenirler.

Eğer Hıristiyanlar onca nitelikli insanı öldürdüler, yokettilerse, tek amaçları altın sahibi olmak, kısa sürede çok zenginleşmek ve kişilikleriyle orantısız yüksek mevkilere gelmekti. Açgözlülükleri, dinmek bilmez hırsları -bütün dünyada daha kötüsü olamazdı- toprakların mutluluğu ve zenginliği, yerli halkın bu denli sakin, sabırlı ve kolayca boyun eğen oluşuyla birleşince, onları saymadılar, sevmediler ve değer vermediler. (Bütün bu süre boyunca gördüğüm ve bildiğim gerçekleri söylüyorum). Onları, hayvan demiyorum, (keşke hayvan muamelesi yapsalardı) hayvandan da kötü, pislikten aşağı gördüler.

İşte yerlilere ve hayatlarına böyle özen gösterdiler(!). Bu yüzden de sayısız insan dinsiz ve kutsal törensiz öldü gitti. Oysa, bütün Amerika kıtası yerlilerinin, Hıristiyanlara hiçbir zaman en ufak bir kötülük yapmadığı herkesçe -hatta despotlar ve katillerce de- bilinen, kanıtlanmış ve kabul edilmiş, apaçık bir gerçektir Yerliler önce onların gökten indiğini sandılar. Ta ki Hıristiyanlar onlara veya komşularına, defalarca binbir çeşit kötülük, hırsızlık, şiddet ve eziyet uygulayana kadar.

İSPANYOL ADASI

Daha önce söylediğimiz gibi, İspanyol adası Hıristiyanların ilk girdiği ve bu halkları kırıp geçirmeye başladığı yerdi. Yani ilk yıktıkları ve boşalttıkları yer... Yararlanmak veya kötüye kullanmak amacıyla kanlarını, çocuklarını alarak, emek ve alın teriyle kazandıkları besinlerini yiyerek işe koyuldular.

Herkesin olanakları ölçüsünde kendi rızasıyla verdiği onlara yetmedi. Yerliler zayıftı çünkü genelde ihtiyaç duydukları ve az bir çabayla ürettiklerinden fazlasını ellerinde tutmazlardı. Ayda onar kişilik üç zileye yeten miktar, bir hristiyanın sadece bir günlük tüketimiydi. Ancak, uğradıkları şiddet ve aşağılama karşısında Amerika yerlileri, bu adamların gökten inmediğini anladılar. O zaman, bazıları yiyeceklerini, bazıları karılarını, bazıları da çocuklarını sakladı. Diğerleri, böyle gaddar ve korkunç insanlardan uzaklaşmak için ormanlara kaçtı. Hıristiyanlar halkı tokatla, yumrukla, sopayla dövüyorlardı, hatta köy beylerini ele geçiriyorlardı. Cüretkârlıkları ve küstahlıkları öyle arttı ki, Hıristiyan bir yüzbaşı, bütün adanın beyi sayılan, en büyük hükümdarın öz karısınınırzına geçti. İşte o zaman, yerliler Hıristiyanları topraklarından kovmak için yollar aramaya başladılar. Silahlandılar. Çok zayıf, az saldırgan, dayanıksız ve savunmasızdırlar. (İşte bu yüzden savaşları bugünkü değnek oyunları ya da çocuk oyunları gibiydi). Atlarını, kılıçlarını ve mızraklarını alan Hıristiyanlar, yerli Amerikalıların daha önce hiç görmediği eylemlere başladılar: Katliam ve kan dökme! Köylere

giriyor, çoluk çocuk, yaşlı, hamile veya loğusa (kadın) demeden, ağıllarına sığınmış kuzulara saldırır gibi, karınlarını deşiyor, parçalara ayırıyorlardı. Kimin tek bıçak darbesiyle bir insanı ortadan ayıracağı veya tek mızrak atışıyla başını keseceği, ya da bağırsaklarını ortaya dökeceği üzerine bahse giriyorlardı. Anne sütü emen bebekleri zorla alıyor, ayaklarından tutup başlarını kayalara çarpıyorlardı. Bazıları ise onları yüksektenırmaklara atıyor, bir yandan da gülerek şakalaşıyorlardı.

Çocuklar suya düştüğünde: "Kımıl kımıl oynuyorsun, seni komik şey seni!" diyerek gün geçtikçe daha da iğrençleşiyorlardı. Çocuklarla annelerini ve önlerine çıkan herkesi kılıçtan geçiriyorlardı. Isa peygamberimizi ve 12 havariyi kutsamak ve saygılarını iletmek için uzun darağaçları kuruyorlardı. Ayakları yere neredeyse değecek şekilde, 13 kişilik gruplar halinde onları bağlıyor, ateşe veriyor ve diri diri yakıyorlardı. Bazıları ise, bütün vücutlarına kuru saman yapıştırıyor ve bu şekilde ateşe veriyorlardı. Diğerlerinin ve hayatta bırakmak istedikleri herkesin ellerini kesiyorlardı. Elleri sarkar durumda, onlara: "Gidin, mektupları götürün" diyorlardı. Bu, ormana kaçanlara haber götürmek demekti. Beyleri ve soyluları öldürme şekilleri de aynıydı. Önce direkler üzerine tahta çubuklardan bir ızgara yapıyorlardı. Sonra, onları ızgaraya bağlıyor, altlarına da hafif bir ateş yakıyorlardı.

Yerliler bu korkunç işkenceler altında, çığlıklar atarak can veriyorlardı. Bir keresinde dört veya beş önemli beyin ızgaralar üstünde yandığını gördüm (sanırım başkalarının da yandığı iki üç çift ızgara daha vardı). Yüksek çığlıklar attıkları için, subayın içi sızlamış veya uykusu bölünmüş olmalı ki boğulmalarını emretti. Onları yakan cellattan da kötü polis memuru (ismini biliyorum, hatta Sevilla'da ailesiyle tanışmıştım), boğmak istemedi. Önce, gürültü yapmasınlar

diye kendi elleriyle ağızlarına odun parçacıkları tıktı. Daha sonra istediği gibi yavaş yavaş kızarsınlar diye ateşi körükledi. Yukarıda anlattığım her şeyi ve sayısız daha bir çok olayı gözlerimle gördüm. Kaçabilenlerin hepsi ya ormanlara sığınıyor ya da dağlara tırmanıyorlardı. Amaçları böyle insanlıktan uzak kişilerden, bu kadar merhametsiz ve yırtıcı hayvanlardan, insan soyunun en büyük düşmanları ve yıkıcılarından kaçabilmekti. Bunun üzerine Hıristiyanlar, özellikle kötü tazı ve köpekler yetiştirdiler. Bu hayvanlar bir yerliyi görür görmez, kaşla göz arasında paramparça ediyorlardı. Saldırarak, bir domuzdan daha çabuk yiyorlardı. Bu köpekler büyük zararlar verdiler, korkunç kasaplıklar yaptılar. Çok ender olarak, yerliler birkaç Hıristiyan öldürdüğü için, Hıristiyanlar kendi aralarında bir karar aldılar. Öldürülen her bir Hıristiyan için yüz yerli öldürülecekti.

İSPANYOL ADASI'NDA BULUNAN KRALLIKLAR

İspanyol adasında başlıca beş büyük krallık ve diğer bütün derebeylerin boyun eğdiği beş güçlü kral vardı. Bu beyler sayıca çok fazlaydılar. Uzak eyaletlerde olanları, daha üst hiçbir yetkili tanımazlardı. Birinci krallığın ismi Muga'ydı. Son hecesi vurgulanarak okunduğundan, verimli ova krallığı anlamına gelirdi. Bu ova, dünyanın en dikkat çekici ve hayranlık uyandırıcı yerlerinden biriydi. Güney Denizi'nden Kuzey'e uzanan 80 mil alanı kaplardı. Genişliği 5 mil, hatta bazı yerlerde 8 ile 10 mil arasında değişirdi. Otuz bini aşkın nehir ve akarsu bu topraklan sulardı. İçlerinden bazıları Ebre, Douro vey Guadalquivir'den büyüktüler. Batıdaki dağlardan gelen yirmi-yirmibeş bin kadarı ise altın bakımından çok zengindi. Bu meşhur zengin altın yatağı sıradağlar arasına kurulmuş Cibao eyaletinden gelirdi. Bu krallığın hükümdarı ve efendisi Guarioner adında birisiydi. Krala bağlı öylesine büyük derebeyler vardı ki, bir tanesi Guarioner'e hizmet eden 16.000 ^savaşçıya sahipti. Aralarından bazılarını tanıdım. Guarioner, Castilla krallarına karşı son derece itaatkâr, erdemli, doğal olarak barışçı ve sadıktı.

Bazı yıllar, halkından ev sahibi olan her kişi emrine bir çıngırak dolusu altın verirdi. Daha sonraları çıngırak doldurulamadığından, bu miktar yarıya indirildi. Çünkü adanın yerlileri altını madenden çıkaracak kadar usta değildiler. Bu başkan (*) kendisinden altın istenmemesi için, Castilla kralına, Isabela (Hıristiyanların ilk yerleşim

bölgesi) ile Saint Dominique şehri arasındaki topraklan, yani 50 milden büyük bir alanı, işlemeyi önermişti. Sebep olarak, kendisine bağlı beylerin altın çıkarmayı bilmediklerini öne sürüyordu. Sözettiği tarım, ki büyük bir coşkuyla yapacağına eminim, krala her yıl 30 milyon castillan (**} dan fazla kazandıracak, hatta bugün adada Sevilla büyüklüğünde elliyi aşkın şehrin kurulmasını sağlayacaktı.

Böylesine iyi bir kral, yalnız namussuzlukla karşılaştı: Kötü bir Hıristiyan yüzbaşı karısına tecavüz etti. Kral fırsat kollayıp intikam almak için halkını toplamak yerine kaçmaya karar verdi. Kendisine bağlı bir derebeyin eyaleti Ciguallos'da tek başına saklanmayı, krallığından ve devletinden uzak, sürgünde ölmeyi planladı. Kaçışı, Hıristiyanlardan saklanamadı; ortadan kaybolduğunu farkettiler.

(*) Guarinoer.

(**) Altın sikkenin 1/50'i kadar, ortalama 4.6 gr. altın değerinde para ve değerli metallerin ağırlık ölçüsü birimi.

Onu barıdıran beye savaş açtılar. Kralı bulup yakalayana kadar büyük bir soykırım yaptılar. Onu zincire vurup, Castilla'ya götürmek üzere gemiye bindirdiler. Gemi denizde kayboldu. Kralla birlikte birçok Hıristiyan ve yüklü miktarda altın beraberinde yitip gitti. Böylece Tanrı bu büyük haksızlıkların intikamını almış oldu.

İkinci krallık Marien'di. Burası, ovanın bitiminde, kuzeye doğru, şimdiki kraliyet limanının bulunduğu bölgeydi. Portekiz Krallığın'dan büyük, gerçekten de mutlu, yaşanmaya değer bir yerdi. Yüksek dağlarında -sayıca fazla- çok zengin altın ve bakır yatakları vardı. Kralın ismi Guacanagari idi. (Son hecede vurgu var). Emrinde çok yüce derebeyler vardı; birçoğunu gördüm ve tanıdım. Amerika'yı keşfeden yaşlı amiralin ilk geldiği yer bu krallıktı. İyilik ve

yardımseverlik dolu adayı keşfettiğinde, ilk olarak beraberindeki bütün Hıristiyanlarla birlikte, Guacanagari tarafından karşılandı. Kral onları öyle hoşgörü ve nezaketle ağırladı ki kendi ülkelerinde anne-babaları tarafından bile daha iyi karşılanamazlardı. Amiralin gemisi kaybolduğundan kral onlara yardım etti, azık ve araç-gereç sağladı. Bunları yazılanlardan ve Hıristiyan vahşet ve katliamlarının bana gösterdiklerinden biliyorum. Yıkılmış, devletinden ayrılmış kral, ormanlarda kayboldu. Kendisine bağlı diğer beyler de, daha fazla anlatmak istemediğim zorbalık ve kölelik altında öldüler.

Üçüncü krallık ve derebeylik Maguana idi. Bugün adanın en iyi şekerinin yetiştirildiği hoş, son derece sağlıklı ve verimli topraklardı buralar. Kralın ismi Caonabo'ydu. Hizmetinin kalitesi, saygınlığı ve törenleri diğer bütün krallarınkinden üstündü. Hristiyanlar büyük bir kurnazlık ve hainlikle ülkesinde barış içinde yaşayan bu kralı yakaladılar. Castilla'ya götürmek üzere bir gemiye bindirdiler. Tanrı bunun büyük bir haksızlık ve adaletsizlik olduğunu yine göstermek istedi. Limandan kalkan 6 gemi ile birlikte, o gece hepsini batıran bir fırtına yolladı. Zincirlere ve demirlere (prangalara) vurulmuş Caonabo ile beraber gemilerdeki bütün Hıristiyanlar da boğuldular. Bu hükümdarın kendisi gibi yiğit ve cesur üç veya dört erkek kardeşi vardı. Bunlar, kardeşleri kralın haksız tutsaklığını, Hıristiyanların diğer krallıklarda yaptıkları yıkımları ve katliamları görünce -özellikle kardeşlerinin öldüğünü öğrendikten sonra- saldırıp intikam almak istediler. Bu yüzden silaha sarıldılar. Hıristiyanlar ise bir kısmı atlı (yerlilere karşı en tehlikeli silah buydu) olmak üzere hücuma geçtiler. Ortalığı yakıp yıkarak, halkı öldürerek krallığın yarısını yokettiler.

Adı Xaragua olan dördüncü krallık bütün adanın beyni-iliği ve saray erkânı idi. Son derece soylu ve cömert, dili ve konuşması daha temiz, nezaketi ve eğitim seviyesi daha düzgün ve saygındı. Çünkü

burada birçok bey ve soylu otururdu. Yaşayanları diğer bütün krallık sakinlerinden daha güzel ve sevimliydiler. Bu devletin kralı ve efendisi Behechio idi. Kralın Anacaona isimli bir kız kardeşi vardı. İki kardeş Castilla krallarına büyük hizmetlerde bulundular. Hıristiyanları birçok ölüm tehlikesinden kurtararak, iyilik üstüne iyilik ettiler. Behechio'nun ölümünün ardından taht Anacaona'ya kaldı. Bir gün adanın valisi 60 süvari ve 300'den fazla piyade ile çıkageldi. Sadece süvariler, adayı ve bütün kıtayı yerle bir etmeye yeterdi. Valinin çağrısı üzerine, 300'ü aşkın bey çekinmeden oraya geldi. En önemlilerini kurnazlıkla samandan bir kulübeye soktu ve kulübenin ateşe verilmesini emretti. Diri diri yandılar. Diğerleri mızrakla öldürüldü, birçoğu kılıçtan geçirildi. Kraliçe" Anacaona'ya gelince, askerler onurlandırmak için onu astılar. Bazı Hıristiyanlar merhametlerinden veya açgözlülüklerinden, öldürülmemeleri için korumak üzere çocukları, atlarına alıyor, terkilerine oturtuyorlardı. Bir başka İspanyol arkadan gelip, mızrağıyla çocuğu deliyordu; bir diğeri, çocuk yerdeyse kılıcıyla bacaklarını kesiyordu. Bu insanlık dışı vahşetten kaçabilenler, 8 mil uzaklıktaki küçük bir adaya sığındılar. Ancak vali kasaplıktan kaçtıkları için hepsini köleliğe mahkum etti.

Beşinci krallık Higuey'di. Higuanama isimli yaşlı bir kraliçe tarafından yönetiliyordu. Hıristiyanlar onu astılar. Diri diri yaktıkları, parçalara ayırdıkları, her türlü yeni yeni işkenceler yaptıkları insanları gördüm. Canlı bıraktıkları herkesi köle yapıyorlardı. Bu insanlara yapılan soykırım ve yıkımın özellikleri öylesine çok ki sayfalar dolusu anlatmakla bitmez (Aslında söylenecek çok şey var ama hepsini birden anlatmayacağım). Bu savaşlar hakkında tüm ruhum, vicdanımla inandığım bir gerçeği belirterek konuyu kapatacağım. Burada sözettiğim ve anlatılabilecek daha birçok haksızlık ve

vahşetin nedeni kesinlikle yerliler değildi. Bir manastırdaki iyi kalpli, munis din adamlarını düşünün.

Her şeyleri çalınsa, öldürülseler, ölümden kaçabilenleri yaşam boyu tutsak veya köle olsa bu din adamları ne kadar suçlu olurlar? İşte yerliler de o kadar suçluydu. Ayrıca bildiğim ve tahmin ettiğim kadarıyla, bu adada yaşayanların birçoğu öldürülene ve yokedilene dek Hıristiyanlar aleyhinde, insan inisiyatifine bağlı, bir tek ölümcül günah işlememişlerdir. Sadece Tanrı'nın elinde olanlara gelince; Hıristiyanlara yani bu korkunç düşmanlarına karşı duydukları intikam arzuları, nefret ve hınç pek az yerliyi etkiledi. Deneyimlerime dayanarak, Amerikan yerlilerinin çocuklardan veya 10-12 yaşlarında erkek çocuklarından olsa olsa biraz daha sert ve kaba olduklarını söyleyebilirim. Amerika yerlilerin Hıristiyanlara karşı giriştikleri savaşta haklı olduklarına yüzde yüz eminim. Öte yandan Hıristiyanlar onlarla tek bir haklı savaş yapmadı. Tam tersine savaşları dünyadaki hiçbir zorbanın olamadığı kadar şeytansı ve haksızdı. Amerika'da geçen bütün savaşlar için durum aynıydı.

Savaşlar bitip, bütün erkekler ölünce, genelde olduğu gibi, geride sadece genç delikanlılar, kadınlar ve küçük kızlar kaldı. Hıristiyanlar onları aralarında paylaştılar. Vali adı verilen yüksek diktatörün yanındaki itibarına göre bazıları otuz, bazıları kırk, bazıları da yüz veya iki yüz yerli aldılar. Böylece, katolik dinini öğretmek bahanesiyle, her Hıristiyan’a pek çok yerli verildi. Genelde hepsi vahşi, embesil, cimri ve ahlâksız olan bu adamlar yerlilerin bakımını üstlenmiş oldular. Onlara gösterdikleri özen, erkekleri altınları çıkarmak üzere maden ocaklarına yollamak (bu dayanılmaz bir işti), kadınları toprağı sürmeleri, işlemeleri için tarlalara, çiftliklere yerleştirmek (bunlar da çok zor ve yorucu erkek işleriydi) şeklindeydi. Onlara ot ve ne olduğu belli olmayan besinlerden başka yiyecek

vermiyorlardı. Lohusa kadınların göğsündeki süt kuruyor, dolayısıyla bebekler çabucak ölüyordu. Eşleri birbirinden ayırıp uzaklara gönderdikleri için üreme durdu. Yorgunluk ve açlıktan, erkekler maden ocaklarında, kadınlar da çiftliklerde öldüler.

Böylece adada yaşayan bunca insan yokoldu, aynı şekilde dünyanın bütün insanları yok olabilirdi. Hıristiyanların onlara taşıttığı yükleri düşününce! Hıristiyanlar, yerlilerin sırtlarında taşıdığı hamaklar -bir çeşit file- içinde dolaşırken, yerliler 100 ile 200 mil boyunca 3-4 "arrobe" ([2]) yük taşıyorlardı. Onları daima yük hayvanı gibi kullandılar. Omuzlarında ve sırtlarında yorgun hayvanlarınki gibi yaralar vardı. Hıristiyanların kırbaç ve sopa darbeleri, tokat, yumruk ve hakaretleri ve daha binlerce işkenceyi anlatmaya çok zaman ve kâğıt gerekir. Hepsi anlatılamaz, ayrıca insanlar bundan ürkeceklerdir. Bu adaların ve toprakların yıkımı Serenissime kraliçesi dona Isabel'in ölüm haberiyle, yani 1504'de başladı. Bu tarihe kadar adada yalnızca birkaç eyalet haksız savaşlarla kısmen yokedilmişti. Bu savaşların hemen hepsi kraliçeden saklanmıştı. Çünkü kraliçe (Tanrı onun aziz ailesini korusun) bu insanlara özen gösteriyor, selâmet ve refahları için endişe ediyordu. Örneklerini gözlerimizle görüp, onlara ellerimizle dokunduğumuzdan bu özeni çok iyi biliyoruz. Başka bir şeyi daha vurgulamak gerekiyor: Hıristiyanlar üzerinden geçtikleri bölgelerin hepsinde bu masum halka bahsedilen vahşeti uyguladılar: Katliam, zorbalık ve baskı! Her seferinde yeni işkenceler buluyor, gitgide insanlıktan uzaklaşıyorlardı. Fakat Tanrı aniden onları yüzüstü bırakıyor, suçlu düşünce ve duygular içine daldırıyordu.

SAN JUAN VE JAMAYKA ADALARI

İspanyollar San Juan ve Jamayka adalarına (burası meyve bahçeleri ve arı kovanlarıyla doluydu) 1509'da vardılar. Niyetleri ve amaçları İspanyol adasına gidenlerle aynıydı. Söz ettiğim büyük haksızlıkları yapıp, günahlar işlediler. Bunlara bir de daha büyük ve dikkat çekici bir vahşet eklediler. İnsanları öldürdüler, yaktılar, ızgara yaptılar, vahşi köpeklere attılar. Hayatta kalanlara maden ocaklarında veya başka işlerde baskı ve işkence uygulayıp aşağıladılar. Ta ki bu zavallılar tamamen bitip yokolana dek... San Juan ve Jamayka adalarında 600 binden fazla, hatta sanırım 1 milyonun üzerinde insan vardı. Bu gün her birinde 200 kişi bile kalmadı. Hepsi dinsiz ve törensiz (ayinsiz) öldüler.

KÜBA ADASI

1511 yılında İspanyollar, daha önce söylediğim gibi, Valladolid Rona mesafesi kadar uzun olan Küba adasına vardılar. Orada kalabalık nüfuslu büyük eyaletler vardı. İspanyollar yukarıda bahsettiğimiz -hatta daha da vahşi- yöntemlerle başladılar ve bitirdiler. Hatuey isimli çok önemli bir derebey, Hıristiyanların felaketlerinden, insanlık dışı eylemlerinden kaçmak için halkın büyük bir kısmıyla beraber İspanyol adasından Küba'ya geçmişti. Küba yerlileri Hıristiyanların gelmekte olduğunu haber verince hemen hemen bütün halkını topladı ve şöyle dedi: 'Hıristiyanların geldiğini biliyorsunuz Untel'in ve Haiti'nin (yani İspanyol adası)başına gelenler hakkında deneyiminiz var. Burada da aynı şeyi yapmaya geliyorlar." Halk şöyle cevap verdi: "Bunları nedensiz yapmıyorlar. Taptıkları ve çok sevdikleri bir Tanrı var. Bizim de ona tapmamızı sağlamak istediklerinden bize boyun eğdirmeye çalışıyorlar, bizleri öldürüyorlar." Hatuey'in evinde altın mücevherlerle dolu küçük bir sepeti vardı. Şöyle dedi: "İşte Hıristiyanların Tanrısı; eğer isterseniz onun için areitos* yapalım. Belki onu ho şnut ederiz de Hıristiyanlara bize kötülük yapmamalarını emreder." Hep bir ağızdan bağırdılar:

"Doğru, doğru" yorulana dek altının önünde dans ettiler. Sonra Hatuey şöyle dedi : "Dinleyin! Hangi anlama gelirse gelsin, bu altını elimizde tutarsak, almak için bizi öldürecekler. Altını şuırmağa atalım." Öneri için oylama yapıldı. Sonuçta hepsi altını orada akan büyük bir ırmağa attılar. Hıristiyanlar Küba'ya gelir gelmez Hatuey

yine kaçtı. En sonunda tutsak edildi ve diri diri yakıldı. Çünkü o haksız ve vahşi insanlardan kaçmış, onu öldürmek, ölene dek de eziyet etmek isteyenlere karşı kendini, halkını ve soyunu savunmuştu.

(*) Bayramlar ve danslar.

Onu bir direğe bağladılar. Saint François tarikatından orada bulunan bir din adamı ona Tanrı'dan ve dinimizden sözetti. Yerli bey bunları daha önce hiç duymamıştı. Tarikat papazı, kendisini görkemli bir dünyanın ve ebedî istirahatin beklediği gökyüzüne gideceğine inanmak isterse, cellatların izin verdiği kısa süreden yararlanabileceğini söyledi. Aksi takdirde sonsuz acılar ve işkenceler çekeceği cehenneme gitmek zorunda kalacaktı. Biraz düşündükten sonra yerli reis Hıristiyanların gökyüzüne gidip gitmediklerini sordu. Papaz, iyi olanların gittiğini söyledi. O zaman, daha fazla düşünmedi. Böylesine vahşi insanlarla beraber olmamak, onları görmemek için cennete değil, cehenneme gitmeyi tercih ettiğini belirtti. Amerika'ya giden Hıristiyanlar sayesinde Tanrı'nın ve dinimizin edindiği ün ve saygınlık bu işte. Vaktiyle yerliler yiyecek ve hediyelerle bizi karşılamaya gelmişlerdi. Bize büyük bir miktar balık, ekmek, yemekler ve daha verebildikleri pek çok şeyi verdiler. Birden şeytan, Hıristiyanların kanına girdi. Hiç sebepsiz, önümüzde oturan 3000'i aşkın insanı kadın, erkek, çoluk çocuk demeden gözlerimin önünde kılıçtan geçirdiler. Orada, hiçbir canlının hayal edemeyeceği büyük bir vahşet gördüm. Bir başka seferinde birkaç gün öncesinden Havana eyaletinin bütün beylerine mesajlar göndermiştim.

İtibarımı duymuşlardı. Korkmadan bizi karşılamaya gelmelerini söyleyip, onlara hiçbir kötülük yapılmayacağına dâir güvence vermiştim.

Gerçekten de bütün kıta, geçmiş kıyımlardan ürkmüştü. Bu mesajları, yüzbaşının izniyle yollamıştım. Eyalete vardığımızda yirmi bir bey ve reis bizi karşılamaya geldi. Yüzbaşı, verdiğim güvenceyi hiçe sayıp, onları yakaladı. Başka bir gün onları diri diri yakacaktı. Bir yandan da bunun iyi bir şey olduğunu, çünkü bu beylerin er ya da geç kötülük yapacaklarını söylüyordu. Onları, yakılacakları odun yığınından zor kurtardım. Neyse ki sonunda kaçtılar. Adanın yerlileri, İspanyol adasındaki gibi köleliğe ve işkenceye mahkum edildiklerinde, birer birer öldüklerini ve çaresizce yok olduklarını gördüler. Bunun üzerine ya ormanlara kaçmaya ya da ümitsizliğe kapılıp kendilerini asmaya başladılar. Karı kocalar, çocuklarıyla beraber kendilerini asıyorlardı. Tanıdığım zorba bir İspanyol'un vahşetinden ötürü iki yüzden fazla yerli kendini astı. Sayısız insan bu şekilde yokoldu. Adada bulunan kralın bir görevlisine üç yüz yerli dağıtılmıştı. Üç ay sonunda iki yüz yetmişi maden ocaklarında ölmüş, elinde otuzdan fazla yerli kalmamıştı. Yani sadece onda biri. Daha sonra bir o kadar daha, hatta daha da fazla yerli verildi. Onları da öldürdü. Ne kadar verilirse, o kadar öldürüyordu. Ta ki kendisi ölene ve şeytan ruhunu götürene dek... Adada bulunduğum üç dört ay zarfında yedi bini aşkın çocuk öldü. Çünkü anne babaları maden ocaklarına onları da götürüyorlardı. Dehşet verici şeyler gördüm. Daha sonra, İspanyollar ormanlara sığınan yerlileri yakalamaya karar verdiler. Korkunç kıyımlar yaptılar. Böylece bütün adayı yerle bir edip, insanlarını yok ettiler. Adayı göreli çok zaman olmadı. Şimdi onu ıssız, yalnızlığa terkedilmiş görmek ne kadar kötü ve acıklı!..

ANAKARA

1514 yılında aşağılık bir vali ana karaya geldi. Bu adam, son derece vahşi, zorba, acımasız, akılsız, kutsal kudurganlığın gerçek bir aletiydi. Bu toprağa İspanyolları yerleştirmekte de kararlıydı. Daha önce birkaç despot ana karaya gitmişti. Hırsızlık yapmış, insanları öldürmüş, ezmişlerdi. Ama bunlar kıyılarda olmuştu. Soyabildikleri kadar soymuş ve yağmalamışlardı. Ancak bu adam kendinden önce gelenleri de, bütün adalardakileri de geçti. Korkunç eylemleri, önceki bütün iğrençlikleri geride bıraktı. Katliamla, sadece sahili değil, büyük toprakları, krallıkları boşalttı. Orada yaşayan birçok insanı cehenneme yolladı. Dünyadaki en güzel, en mutlu, en kalabalık karayı yıktı geçti. Bu toprak Darien'in üzerindeki millerce bölgeden, Nikaragua'nın eyaletleri dahil krallığa kadar uzanıyordu. Yani 500 milden büyük bir alanı kaplıyordu. Burada birçok ulu bey, sayısız önemli şehir ve büyük altın zenginlikleri vardı. Şimdiye kadar yeryüzünde hiç böylesi görülmemişti. Sonunda İspanya altınla doldu fakat, bu altın yerin derinliklerinden yerliler tarafından büyük eziyetlerle çıkarılmıştır. Yerlilerse, söylediğim gibi, ölmüşlerdir.

Bu vali ve bölüğü, yerlileri altın bulmaya, buldukları altım kendilerine vermeye zorlamak için yeni vahşet ve işkence şekilleri icat etti. Yüzbaşılardan biri, yerlileri soyma ve yoketme emri üzerine yaptığı bir seferde 40.000'den fazla kişiyi öldürdü. Onunla beraber olan Saint François tarikatından bir din adamı -**fray Francisco de San Roman**- bu katliamı gözleriyle gördü. Çeşitli işkencelerden

sonra yüzbaşı onları kılıç darbeleriyle öldürdü, diri diri yaktı, vahşi köpeklere attı.

Amerika'yı yönetenlerde bu zamana dek hep varolan tehlikeli körlük gitgide ciddileşti. Bu halkların din değişimi ve selametine yönelik bütün hazırlık ve düzenlemeleri her zaman ertelediler. Bir yandan da sözde başka bir şey idda edermiş, bir şey gizlermiş gibi görünüyorlardı. Dini kabul etmeleri ve Castilla krallarına itaat etmeleri için yerlilere emir vermeyi tasarladılar. Verdiler de. Aksi takdirde onlarla ateş ve kana bulanmış savaşlaryapacaklar, onları öldürecek, tutsak edeceklerdi. Sanki, onların her biri için ölen Tanrı'nın oğlu, kanununda "Euntes docete omnes gentes" (*) diyerek toprak sahibi, barışçı imansızları uyarmalarını söylemişti. Onlardan, öğreti olmadan dinimizi benimsemelerini; adamları ve elçileri böylesine vahşi, merhametsiz ve iğrenç olan, hiç görmedikleri ve duymadıkları bir krala itaat etmelerini istediler. Aksi halde mallarını, topraklarını, özgürlüklerini, karılarını, çoluk çocuklarını ve hayatlarını kaybediyorlardı. Anlamsız, aptalca, her türlü kınanmaya ve aşağılanmaya, hatta cehenneme layık bir tutumdu bu.

Bu uğursuz, kötü valinin elinde uyarıları nasıl yapacağına dâir talimatlar vardı. Her ne kadar saçma, mantıksız ve haksız da olsalar, bu talimatlar uyanları haklı gösteriyordu. İspanyollar altını olduğunu öğrendikleri bir köyü soyup yağmalamaya karar verdikleri zaman bu uyarıları kullanıyorlardı.

(*)

Sizler ki gidiyorsunuz, bütün halkları eğitin.

Yerliler huzur içinde evlerinde, köylerindeyken, uğursuz, yağmacı İspanyollar, geceleyin köyün yarım mil uzağına geliyorlardı. Orada,

ihtarnameyi aralarında ilân ediyor, şöyle okuyorlardı: *”Bu kıtanın, filanca köyünün reisleri ve yerlileri, size Tanrı, papa ve bu toprakların efendisi Castilla Kralı'nın varlığını bildiriyoruz. Gelin ona itaat edin vs. Aksi halde sizinle savaşacağımızı, sizi öldüreceğimizi, tutsak edeceğimizi bilin vs.”* Ve gün ağarırken, masumlar karıları ve çoluk çocuklarıyla uyurken, köye saldırıyor, genellikle samandan olan evleri ateşe veriyor, çoluk çocukları, kadınları ve birçok erkeği daha kendine gelmeden diri diri yakıyorlardı. İstediklerini öldürüyor, canlı bıraktıklarına altını olan diğer köyleri göstermeleri, başka nerelerde bulunduğunu söylemeleri için öldürene kadar işkence yapıyorlardı. Kalanlar köleler gibi demirle damgalanıyordu. Yangın sönünce, İspanyollar evlerdeki altını aramaya koyuluyorlardı. İşte bu şekilde, bu ahlâksız adam, emrindeki kötü Hıristiyanlarla 1514'den 1521-22'ye kadar böyle eylemlerle uğraştı. Seferlere 106 hizmetçi yolluyor, çaldıkları altın, inci ve mücevherler, getirdikleri köleler kadarını alıyordu. (Kıdemli subay olmasından ötürü verilenler hariç). Kralın subayları da aynı şeyi yapıyorlardı. Her biri yollayabildiği kadar hizmetçisini yolluyordu.

Bu süre içinde İspanyollar krallıktan (tahmin edebildiğim kadarıyla) 1 milyon castillandan fazla çaldılar.

Hatta sanırım tahminlerim gerçek rakamın altında. İspanyollar çalınan bütün bu altının yalnızca 3.000 castillanını krala yolladılar. Buna karşın 800.000'den fazla insanı öldürdüler. 1533'e kadar birbiri ardına gelen despot valiler de, geri kalan halkı ya öldürdüler ya da savaş sonrası baskıcı kölelik altında ölüme terkettiler.

Bu valinin yönetimi sırasında yaptığı, ya da yapılmasına izin verdiği sayısız kötülükten işte bir tanesi: Bir reis (veya bey) kendi arzusuyla ya da korkudan (ki bu daha gerçeğe yakın) ona 9.000

castillan vermişti. Bununla yetinmeyen İspanyollar, bu beyi yakaladılar ve yere çakılmış bir kazığa bağladılar. Daha fazla altın verdirtmek için ayaklarının altını ateşe verdiler. Bey evinden 3.000 castillan daha bulup getirmelerini söyledi. Askerler yeniden işkenceye başladılar. Olmadığından, ya da istemediğinden, daha fazla altın vermeyince, tabanlarından ilikleri çıkana dek onu bu şekilde tuttular. İşte böyle öldü. Altın koparmak için, İspanyollar sayısız kez beylere işkence ettiler, onları öldürdüler.

Bir başka seferinde, bir İspanyol bölüğü yağmaya gitmişti. Hıristiyanların korkunç eylemlerinden, katliamlarından kaçmak için birçok insanı toplayıp saklandığı bir ormana geldiler. İspanyollar aniden onların üstlerine atladılar. Öldürebildiklerince insan öldürüp, 70-80 kadar genç kız ve kadını yakaladılar. Ertesi gün birçok yerli bir araya geldi. Karılarını ve kızlarını bulmak amacıyla Hıristiyanları kovaladılar. Hıristiyanlar kıstırıldıklarını anlayınca genç kızların ve kadınların karınlarını deştiler. 80 kişi içinde bir tane bile sağ bırakmadılar. Acıdan yüreği parçalanan yerliler çığlıklar atıyorlardı:

"Ah! Kötü adamlar! Vahşi Hıristiyanlar! İraları(*) öldürüyorsunuz. " Kadınları öldürmek, erkekler için vahşi ve iğrenç bir hayvanlık belirtisi anlamına geliyordu.

Panama'ya 10-15 mil uzaklıkta, Paris isimli çok altını olan büyük bir bey yaşıyordu. Hıristiyanlar onu görmeye gittiler. Bey de onları kardeşleri gibi karşıladı. Hatta yüzbaşıya 50.000 castillan sundu. Yüzbaşı ve Hıristiyanlar bu miktarda altını gönüllü veren birinin gerçekten bir hazinesi olmalı diye düşündüler (zahmetlerinin gayesi ve tesellisi buydu). Gidermiş gibi yaptılar. Şafakta tekrar dönüp, köyü istilâ ettiler. Evleri ateşe verdiler, birçok insanı öldürdüler, yaktılar ve 50-60 bin castillan daha çaldılar. Bey kaçtı. Ne öldürüldü ne de

yakalandı. Hemen toplayabildiğince adam topladı, iki üç gün sonra, 130.000-140.000 castillanlarını götüren Hıristiyanları yakaladı. Kahramanca saldırıp, 50 Hıristiyan'ı öldürdü ve bütün altını geri aldı. Diğerleri, ağır yaralı kaçtılar. Bu olayın ardından çok sayıda Hıristiyan tekrar bu beye saldırdı. Onu ve halkının büyük bir kısmını öldürdüler. Her zamanki gibi geride kalanları köleliğe mahkûm ettiler. Onlar da öldü. Sonuçta bugün ne bir kalıntı, ne köyün varlığını belirten bir işaret kaldı. Oysa ki bu kalabalık nüfuslu topraklar 30 mili kaplıyordu. Bu alçak adam ve bölüğünün bu krallıklarda yaptıkları soykırımlar, yıkımlar saymakla bitmez.

(*) Kadınları.

NİKARAGUA EYALETİ

Bu despot, 1522-1523'de, mutlu Nikaragua eyaletini egemenliği altına almaya gitti ve maalesef oraya girdi. Kim bu kalabalık halkın mutluluğunu, sağlığını, sevimliliğini ve refahını övebilirdi ki artık? Kalabalık nüfuslarından kaynaklanan harika meyveliklerle dolu onca köyü görmek gerçekten de muhteşemdi. Hepsi 3-4 millik bir alana yayılmıştı.

Toprak düz ve kaygandı. Öyle ki halk ormanlarda saklanamıyordu. Toprak öyle nefisti ki ancak binbir acı ve güçlükle terk edebiliyorlardı. Bu yüzden de büyük zulümlere maruz kaldılar. Hıristiyanların uyguladığı zorbalık ve köleliğe, mümkün olduğunca dayanıyorlardı. Çünkü yaratılıştan yumuşak ve barışçıydılar. Bu zorba ve yandaşları -onunla beraber olup öbür krallığı yıkmaya yardım eden bütün diğer zorbalar- orada yaşayan insanlara öyle çok kötülük, soykırım, vahşet, köleleştirme, haksızlık yaptılar ki hiçbir insanî dil bunları anlatamaz. Bu adam 50 süvari yollayıp, Roussillen kontluğundan daha büyük bir eyaleti kılıçtan geçirtiyordu. Kadınları, erkekleri, yaşlıları, çocukları bir hiç uğruna katlediyorlardı. Örneğin, çağrıldıklarında yeterince çabuk koşmadıkları için, onca mısır (oranın buğdayı) yükünü onlara hemen taşımadıkları için veya bu adamın ya da yandaşlarından birinin hizmetine filanca sayıda yerli vermedikleri için bir anda canlarından olabiliyorlardı. Toprak düz olduğundan hiç kimse atlarından ve korkunç öfkesinden kaçamıyordu.

Diğer eyaletleri ya ğmalamak üzere, İspanyolları seferlere yolluyordu. Yağmacıların istedikleri kadar yerliyi barışçı ve itaatkâr köylerden getirmelerine izin veriyordu. Sırtlarına koydukları 3 arrobelik yükleri bırakmasınlar diye, zincirliyorlardı. Bu seferler tekrarlandıkça, 4000 yerliden 6 tane bile sağ kalmadığı oluyordu. İspanyollar ölenleri de öylece yollarda bırakıyorlardı. Ağır yükler altında yaralanıp yorulanlar, açlıktan, sarfettikleri güçten ve zayıflıktan hasta düşünce, zincirlerini çıkarmamak için boyunlarını kesiyorlardı. Baş bir yana, gövde bir yana düşüyordu. Diğer yerlilerin neler hissedebileceğini düşünün! Benzer yolculuklar emredildiğinde, kimsenin sağ dönmediğini bilen yerliler, ağlayarak ve iç çekerek yola çıkıyorladı. Şöyle söylüyorlardı: Bunlar, Hıristiyanlara hizmet etmek için geçtiğimiz yollardı. Çok çalışsak bile, bir süre sonra karılarımızın, çocuklarımızın yanına dönüyorduk. Ama bugün, dönüş umudu olmadan yola çıkıyoruz. Ailemizi tekrar görmeyeceğiz, hayatta kalmayacağız.

Bir gün bu adam yerlileri tekrar bölüştürmek istedi. Bunu kafasına koymuştu bir kere. Yerlileri sevmediklerinin elinden alıp, sevdiklerine vermek istediği söyleniyordu. Bu durum yerlilerin ekim yapmasına engel oldu. Ekmek olmayınca, Hıristiyanlar, yerlilerin kendileri ve çocuklarının geçimi için ayırdıkları bütün mısırı aldılar. Bu yüzden 20.000-30.000'i aşkın yerli açlıktan öldü.

Açlık bir kadını, yemek için çocuğunu öldürmeye itebildi. Söylediğim gibi köyler gerçek birer bahçe olduğundan, her Hıristiyan payına düşen veya (dedikleri gibi) kendine ayrılan köye yerleşti. Hepsinin oralarda ekili toprakları vardı. Bir yandan da yerlilerin fakir sofralarından yiyip içiyorlardı. Böylece yerlilere ait toprakları ve onları yaşatan mal, mülkü aldılar. Öyle ki, erkek, yaşlı, kadın, çocuk bütün yerliler kendilerini gece-gündüz aralıksız çalışmaya zorlayan

İspanyolların evindeydi. Çocuklar bile ayakta durabildikleri andan itibaren, yapabildikleri veya yapamadıkları her şeyi yapmaya zorlanıyorlardı. Onları işte böyle yokettiler. Bugün sağ kalan birkaç ender kişiyi yokettikleri gibi. Ne evleri, ne de özel mülkleri olmasına izin veriyorlardı. Bu noktada İspanyol adasında yapılan haksızlıkları da geçtiler. Eyalette birçok insanı bitkin düşürüp, ezdiler. Vaktinden önce ölümlere sebep oldular: Gemiler inşa etmek için, yerlilere limana kadar 30 mil boyunca kalas ve odun taşıtıyorlardı. Bal ve balmumu aramak üzere ormanlara yolluyorlar, fakat yerliler orada vahşi hayvanlar tarafından parçalanıyorlardı. Hamile ve lohusa kadınları hayvan gibi yüklüyorlardı, buna hiç ara vermiyorlardı.

Bu eyaleti kırıp geçiren en zararlı şey, valinin İspanyollara köy reisleri ve beylerinden köle isteme iznini vermesiydi. 4-5 ayda bir veya içlerinden biri valinin lütfunu ve iznini kazandığında, diri diri yakma veya vahşi köpeklere atma tehdidi ile reisten 50 köle istiyordu. Genelde yerlilerin köleleri olmadığından (bir reisin en fazla 2, 3 veya 4 tane kölesi vardı) beyler köylere gidip, önce büyük yetimleri, sonra iki çocuklu ailelerin bir, üç çocukluların da iki çocuğunu alıyorlardı.

Bu şekilde reis, diktatörün istediği sayıya ulaşıyordu. Halk inliyor, ağlıyordu. Çünkü bunlar, apaçık görüldüğü gibi çocuklarını çok seven insanlardı. Olaylar öyle çok tekrarlandı ki 1523-1533 yılları arasında krallığı mahvettiler. Yerli halk yığınlarını köle olarak satmak için Panama'ya veya Peru'ya götüren 5-6 gemi, 6-7 yıl boyunca ticareti sağladı. Bu yerlilerin hepsi öldü. Doğal topraklarından koparıldıkları zaman, çabucak öldükleri kanıtlanmıştı (ispatı binlerce kez yapıldı). Çünkü yemek verilmediği gibi, hiçbir sıkıntıdan da kurtulamadılar. Sadece çalıştırılmak üzere alınıp satıldılar. Benim gibi hür, 500.000 yerli yurdundan köle olarak ayrıldı. Diğer 500-600 bini İspanyolların

şiddetli savaşların ve uyguladıkları korkunç tutsaklığın sonucunda öldü. Ve bugün, hâlâ öldürülüyorlar. Bütün bu yıkımlar 14 yılın ürünü. Bütün Nikaragua eyaletinde bugün 4-5 bin kişi kalmış olmalı. İspanyollar istedikleri hizmetler ve her zamanki kişisel baskıları ile hergün onlardan birkaçını öldürüyorlar. Oysa, daha önce söylediğim gibi, burası dünyanın en kalabalık yerlerinden biriydi.

YENİ İSPANYA

1517 yılında, Yeni İspanya keşfedildi. Kâşifler yeni ayaklanmalara ve bazı ölümlere neden oldular. 1518'de, kendilerine Hıristiyan diyen adamlar bölgeyi yağmalamaya, insanları öldürmeye başladılar. Bir yandan da orayı boşaltacaklarını söylüyorlardı. 1518'den bugüne, yani 1542'ye dek Hıristiyanların yerlilere yaptığı her türlü haksızlık, adaletsizlik, şiddet ve baskı son sınıra dayandı, taştı. Hıristiyanlar, Tanrı ve Kral korkusunu, kim olduklarını unutmuşlardı. Kıtadaki onca krallıkta yapılan yıkımlar, zulümler, soykırımlar, kıyımlar, boşaltmalar, hırsızlıklar, şiddetler ve zorbaca eylemler o kadar çok, o kadar kaygı vericiydi ki, anlattıklarımız yapılanların yanında hiç kalır. Hepsini anlatsak bile -çünkü çoğunu anlatmadan geçiyoruz-1518'den 1542'ye kadar işlenen suçlarla ne sayıca, ne önemce karşılaştırılabilir. Bugün bile, en ciddi, en iğrenç cinayetler işlenmeye devam ediyor. Böylece yukarıda belirttiğimiz kural doğrulanıyor; sömürüler ve korkunç eylemler başlangıçtan günümüze kadar sürekli çoğalarak geldi.

Demek ki, yeni İspanya'ya vardıklarından beri, 18 Nisan 1518'den 1530'a kadar, yani 12 dolu dolu yıl boyunca, İspanyollar, Mexico şehri çevresinde 450 millik bir bölgede soykırım ve zulümlerini devam ettirdiler. Oysa burada, İspanya'dan daha büyük ve daha mutlu 4-5 krallık kurulabilirdi.

Bütün bu topraklar, Tolede, Sevilla, Valladolid, Saragossa ve Barcelona'nın toplamından daha kalabalık bir nüfusa sahipti. Bu

şehirler doluyken bile, Tanrı'nın bu bölgeye yerleştirdiği insanlar kadar halka sahip olmadılar. Etrafını gezmek için, 1800 milden fazla yol katetmek gerekirdi. 12 yıl boyunca, bu 450 millik alanda, İspanyollar 4 milyonu aşkın insanı, kadın, çoluk çocuk, genç, yaşlı demeden bıçakla veya mızrakla öldürdüler, ya da diri diri yaktılar. Söylediğim gibi "fetih" dedikleri, aslında vahşi zorbaların şiddete dayalı işgalleriydi. Bu işgaller sürdükçe, yalnız Tanrı'nın değil, bütün insani kanunların da kınadığı cinayetler devam etti.

Tarihin hiçbir dönemiyle kıyaslanmayacak korkunç savaşlar yapıldı. Bu işgallerde yapılan katliamlarda ölen insanların sayısı ciddi rakamlar oluşturuyordu. Hiçbir dil, hiçbir yazı, hiçbir insanî beceri, bu topraklarda gerçekleştirilen korkunç olayları anlatmaya yetmez. Bu olaylar bazen aynı anda, beraberce; bazen de değişik yerlerde, ayrı ayrı oluyordu. Hıristiyan konuklar insan soyunun en tehlikeli temsilcileriydi. Gerçekten de, koşulları ve nitelikleri itibariyle özellikle önemli olan bazı olaylar bile güçlükle anlatılabilir. Bunun için son derece özen göstermek, zaman ayırmak ve uzun uzun yazmak gerekir. Yine de, binde birini bile söylemediğimi savunup yemin ederek, birkaç yerden sözedeceğim.

Diğer soykırımlar arasında, işte 30.000'i aşkın nüfuslu Cholula kentinde yaptıkları:

Önde başpapaz ve diğer papazlar, bölgenin tüm beyleri, tören alayı halinde, büyük bir saygı ve onurla Hıristiyanları karşılamaya gelmişlerdi. Onları, en önemli beylerin evlerine yerleştirmek üzere şehre götürmüşlerdi. İspanyollar, halkı öfkelerinden korkutmak ve bu toprakların her köşesine korku ekmek için (kendilerinin ceza dedikleri) bir katliam yapmaya karar verdiler. Çünkü, İspanyolların girdikleri bütün topraklarda niyetleri aynıydı: Bu yumuşak başlı

koyunları önlerinde titretmek için vahşi ve unutulmaz bir katliam yapmak! Bu amaçla, önce şehrin ve şehre bağlı her yerin beyleriyle, soylularını ve baş beyi çağırdılar. Gelenler, İspanyol yüzbaşıyla konuşmak için içeri girdikçe tutsak ediliyor, bu şekilde kimse durumu anlamadığından haber yayılmıyordu. İspanyollar yüklerinin taşınması için 5-6 bin yerli istemişlerdi. Hepsi gelince, onları evlerin avlularına koydular. İspanyolların yüklerini taşımaya hazırlanan bu yerlileri görmek, insanda acıma ve merhamet duygusu uyandırırdı, çünkü üstlerinde sadece utanılacak yerlerim örten bir şey, çırılçıplak gelmişlerdi. Omuzlarındaki küçük filelerde karın doyurmayan, yavan yiyeceklerini taşıyorlardı. Munis kuzular gibi diz çöktüler. Orada bulunan diğer insanlarla beraber hepsi avluda toplanınca, silahlı İspanyollar, gözcülük etmek için kapılarda durdular. Diğerleri, kılıçlarını kaparak bu koyunların hepsini kılıçla veya mızrakla katlettiler. Fakat hiçbiri ölümden kaçamayacaktı. İki üç günün sonunda, sağ kalan birçok yerli kanlar içinde ortaya çıktı. Cesetlerin altına gizlenmişlerdi (Öyle çok ceset vardı ki). Öldürülmemeleri için, ağlayarak İspanyollardan bağışlanmalarını dilediler. Ancak İspanyolların ne bağışlaması, ne de merhameti vardı. Ortaya çıktıkça onları parçalara ayırıyorlardı. Yüzbaşı, bağlı bütün beylerin -yüzden fazlaydılar- çıkarılıp, yere çakılı kazıklarda yakılmasını emretti. Ama bir bey (kuşkusuz bu toprağın prensi veya kralı) oradan ayrılmayı başardı. 20-30 veya 40 adamla beraber bir çeşit kale olan bir tapınağa sığındı. Tapınağın ismi Cue idi. Günün büyük bir bölümünde kendini savundu. Ancak İspanyollar, özellikle bu silahsız insanlara göre, çarpışılması zor düşmanlardı. Tapınağı ateşe verdiler. Yanan beyler şöyle bağınyorlardı. "Kötü insanlar! Biz size ne yaptık? Niçin bizi öldürüyorsunuz? Defolun! Meksika'ya gidin. Orada her şeyi bilen beyimiz Montezuma intikamımızı alacaktır." Denir ki 5-

6 bin insan avluda kılıçtan geçerken, İspanyolların yüzbaşısı şöyle bir şarkı söylemiş :

Neron yangına bakar

Roma'dan Tarpeia kayasına

Çocuklar, yaşlılar bağırır

Ve o hiçbir şey hissetmez

İspanyollar, Cholula'dan daha büyük ve kalabalık bir şehir olan Tepeaca'da başka bir büyük katliam yaptılar: Çok sayıda insanı, iğrenç bir şekilde kılıçtan geçirdiler.

Cholula'dan Meksiya'ya doğru yola koyuldular. Büyük kral Montezuma, onlara binlerce hediye ile beyleri ve şehir halkını yolladı. Yolda şenlikler düzenlendi. Şehre 2 mil uzaklıktaki Meksika yolunun girişine, öz kardeşiyle, birçok bey ve altın, gümüş, kıyafet dolu hediyeleri taşıyan yerliler yolladı. Montezuma, altın bir tahtırevan üzerinde, bütün saray erkanının eşliğinde, bizzat İspanyolları karşılamaya, şehrin girişine geldi. Onları saraya götürdü ve oraya yerleştirilmelerini emretti. Aynı gün, orada bulunanların bana söylediklerine göre, İspanyollar yüce kral Montezuma'yı kuşkulandırmadan kurnazca ele geçirdiler. Başına 80 adam verdiler. Sonra onu zincire vurdular. Anlatılması gereken bütün önemli olaylardan sözetmeden, sadece bu zorbaların yaptığı önemli bir şeyi belirtmek istiyorum. İspanyolların komutanı, kendisine düşman başka bir komutanı ele geçirmek üzere limana inmişti. Kral Montezuma'yı başka bir komutanın emrinde -sanırım- yüz adamın gözetimine bırakmıştı. O zaman İspanyollar, bölgedeki dehşeti kuvvetlendirmek

için yeni bir çarpıcı eylem yapmaya karar verdiler (sık sık yaptıkları ve benim de anlattığım gibi).

Şehirde yaşayan halk ve saray erkânından olan beyler tutsak krallarının hoşuna gitmeye uğraşıyorlardı. Onuruna düzenlenen diğer şenlikler arasında, öğleden sonra, şehrin bütün mahalle ve meydanlarında gerçekleşecek, "mitotes" adını verdikleri geleneksel danslar vardı (Adalarda bu danslara "areitos" denirdi). Yerliler bu vesileyle bayramlık elbiselerini ve zenginliklerini çıkarırlardı. Hepsi gayret gösterirdi. Çünkü bu şenlik sevincinin temel şekliydi. En soylular ile kraliyet soyundan gelenler, soyluluk unvanlarına göre, balo ve şenliklerini güçlü kralın dairelerinin gittikçe daha yakınında yaparlardı. Bu sarayların en yakın kısmında ikibini aşkın şehzade bulunurdu. Bu Montezuma İmparatorluğu'nun seçkin bölümüydü. İspanyolların komutanı bir bölükle oraya gitti.

Askerlerin şenliklere katılmak istedikleri bahanesiyle, şehirdeki şenlik yerlerine diğer birlikleri yolladı. Hepsine, belirli bir saatte saldırıya geçmelerini emretti. Yerliler coşkuyla ve güven içinde dans ederken, komutan: "Saint Jacques! (*) Yakalayın onları! " diye bağırdı. İşte o zaman İspanyollar, bu çıplak narin gövdeleri kılıçlarıyla deşmeye, bu mert insanların kanını dökmeye başladılar. Tek bir kişiyi sağ bırakmadılar. Diğer birlikler de başka yerlerde aynı şeyleri yaptılar.

(*) Aziz Jacques.

Bu, bütün krallıkları ve halklarını şaşkınlığa, korkuya ve yasa boğan bir olaydı. Yüreklerini acı ve üzüntü kapladı. Dünyanın sonuna dek -kendi sonlarına dek- hep ağlayacaklar; "areitos'larında, danslarında, romanslarında (İspanya'da söylediğimiz gibi) bu felâketi, yıllardır gurur duydukları soylu veliahtlarının yok oluşunu

anlatacaklardı. Yerliler, onca masuma yapılan haksızlığı, olağandışı vahşeti görünce bütün kentte silaha sarıldılar ve İspanyolların üstüneyürüdüler. Onlar ki en büyük beylerinin böylesine haksızca tutsak edilişine hoşgörüyle katlanmışlardı. Çünkü Montezuma hristiyanlara saldırmayı, onlarla savaşmayı yasaklamıştı. Yaraladıkları birçok hristiyan, kıl payı kaçtı. Tutsak Montezuma'nın, gö ğsünde bir hançerle, sarayın balkonuna çıkıp, yerlilere saraya saldırmalarını ve barış yapmalarını emretmesi istendi. Bu kez, itaat etmek istemediler. Hatta mücadelelerini yönetmesi için başka bir bey, yeni bir şef seçmekten sözediyorlardı. Bu arada limana giden komutan, beraberinde birçok Hıristiyanla muzaffer dönüyordu. Yaklaşmaları üzerine, yerliler, onlar kente girene kadar 3-4 gün boyunca savaşı kestiler. Bütün bölge halkı toplandı.

Komutan şehre girince uzun zaman öyle iyi döğüştüler ki, ölmekten korkan İspanyollar bir gece kenti terketmeye karar verdiler. Bunu öğrenen yerliler, deniz kulağınm köprülerinde birçok hristiyanın öldürdüler. Bu, son derece haklı ve kutsal bir savaştı. Söylediğim gibi, sebepleri çok haklıydı. Mantıklı ve adil her insan da bunu doğrulardı. Sonra Hıristiyanlar yeniden güçlendiler ve savaşa girdiler. Yerlilere garip, şaşırtıcı eziyetler ettiler. Bir sürü insanı öldürüp, birçok büyük beyi diri diri yaktılar. Meksika şehrinde, komşu illerde ve bütün bölgede zorbaca eylemler yaptılar (Meksika'ya 10, 15, hatta 24 km uzaklıkta yaşayan insanları öldürdüler). Ardından, zalim veba ilerleyerek hep kazandı. Kalabalık nüfuslu Panuca eyaletine bulaşıp, orayı da kırıp geçirdi. Şaşkınlık verici yıkım ve katliamlar yapıldı. Daha sonra İspanyollar, aynı şekilde Cututepeque eyaletini, Ypilcingo'yu ve Colima'yı yerle bir ettiler. Bu eyaletlerin her biri Leon ve Castilla krallıklarından büyüktü. Her eyalette yapılan tahribi, zulüm ve cinayetleri anlatmak zor, hatta imkânsızdır. Zaten anlatılsa bile, buna dayanabilecek insanın taş kalpli olması gerekir.

İspanyolların, bu bölgelere hangi sıfatla girdiklerini, masum yerlileri yokettiklerini, kalabalık nüfusuyla gerçek Hıristiyanlara haz ve sevinç verecek bu toprakları hangi sıfatla boşalttıklarını belirtmek gerekir. Yerlilere, İspanya kralına boyun eğip, itaat etmelerini, aksi halde öldürüleceklerini veya köleleştirileceklerini söylüyorlardı. Böylesine mantıksız, aptalca emirlere uymayıp, böylesine haksız, zalim ve vahşi adamlara teslim olmayanları, majestelerine karşı gelen asiler, isyancılar olarak görüyorlardı. Bu şekilde, efendimiz İspanya Kralı'na yazıyorlardı: Amerika kıtasını yönetenlerin körlüğü, kendi kanunlarında diğer kanunlardan çok daha açık ifade edilmiş, önemli prensiplerden birini anlamalarını engelliyordu. Öyle ya, bir neden olmadan hiç kimseye asi denemezdi.

Tanrı, mantık ve insan kanunlarından biraz olsun haberdar olan Hıristiyanlar, aniden iletilen bazı haberlerin halkın kalbini kırabileceğini düşündüler. Bu topraklarda barış içinde yaşayan, kimseye bir borcu olmayan, doğal beylere sahip halka: "Hiç duymadığınız yabancı bir krala itaat etmeye hazırlanın. Aksi halde, sizi parçalara ayıracağımızı bilin, diyorlardı. Halk, gerçekten de böyle olduğunu gördü. Daha korkuncu, itaat edenlerin en hayvani köleliğe, inanılmaz işlere ve kılıçla ölümden daha uzun süreli işkencelere maruz kalıp, karıları, çoluk çocukları ve bütün soylarıyla tükenip gittiklerini gördüler. Bu veya dünyadaki herhangi bir halde tehditlerden korkarak itaat edip, yabancı kralın otoritesini kabul etse bile -hırsın ve şeytani bir açgözlülüğünün allak bullak ettiği- bu körler görmüyorlar mı, bu onlara en ufak bir hak tanımaz.

Esinlendikleri tek şey endişe ve korku olduğundan, bu 'sebatsız ve geri adamlar' için doğal insanî ve kutsal hukukta değer verilmek için yapılmış her şey yalnızca rüzgârdır. Onlara kalan ceza, cehenneme

gitme zorunluluğu, Castilla krallarına yaptıkları hakaret ve işkenceler olur.

Krallıklarını yok ediyorlar. Bütün Amerika kıtasında hukuku ortadan kaldırıyorlar. İşte İspanyolların bu bölgelerde krallara yaptığı ve yapmayı sürdürdüğü hizmetler bunlardır.

(Bilinen ve hak ettiği unvanıyla) Bu zorba kaptan, kendisinden de zalim ve vahşi, merhametten yoksun iki despot kaptanı Güney ve Naco Denizi'nde Guatemala'nın büyük, zengin, mutlu ve kalabalık krallarına, Kuzey Denizi'nde Honduras veya Guaimura'ya yolladı. Bu iki krallık bitişiktir; sınırları da Meksika'dan 200 ya da 300 mil uzaklıktadır. Kaptanlardan birini kara yoluyla, diğerini deniz yoluyla yolladı. Her ikisine de kalabalık bir süvari ve piyade grubu eşlik ediyordu. Gerçekte bu iki kaptanın yaptığı kötülükler arasında (özellikle Guatemala Krallığına gideni, çünkü diğeri çabucak öldü) o kadar çok zarar, ziyan, cinayet, yıkım ve vahşi haksızlıktan söz edebilirim ki bugünün insanı ve hatta gelecek yüzyıllardaki insanlar dehşet içinde kalır. Anlatacaklarım büyük bir kitabı doldurabilir. Gerçekten de bu kaptan, yaptığı iğrençliklerin miktarı, öldürdüğü insan ve çöle çevirdiği toprak sayısı ile geçmişteki ve şimdiki tüm benzerlerini geçti. Sayısız kötülük... Deniz yoluyla giden birçok gemiyle sahil köylerini yağmaladı, büyük skandallara yol açtı ve halkı kovdu. Naco ve Guaimura Krallığı'na giderken, yolu üzerindeki Yucatan Krallığında yerliler onu hediyelerle karşılamaya gelmişlerdi. Bu krallığa gelince, bütün bölgeye, köyleri yağmalayan ve yerle bir eden, halkı öldüren kaptanlar ve birçok asker yolladı. Özellikle, bir kaptan 300 adamıyla ayaklanarak Guatemala'ya doğru topraklara daldı. Bulduğu tüm köyleri yaktı, yıktı, ya şayanlarının her şeyini çaldı, onları öldürdü. Bunu kurnazca, 120 milin üzerinde bir alanda yaptı. Böylece kendisini yakalamak için ardından yollananlar ıssız ve

ayaklanmış köyleri bulacaklar, yerliler de yaptığı kötülüklerin ve yıkımların intikamını almak için onları öldüreceklerdi. Birkaç gün sonra kendisini yollayan ve karşı çıkıp ayaklandığı baş kaptan öldürüldü. Ardından başka cani zorbalar geldi.

1524'den 1535'e dek korkunç zulümleri ve katliamlarıyla kendilerine şarap, giyecek ve yiyecek getiren gemilere köle sattılar. Her zamanki diktatörlük yönetimleriyle bu eyaletleri, Naco ve Honduras Krallığı'nı yerle bir ettiler. Gerçek bir zevk cenneti olan bu yerler, dünyanın en çok ziyaret edilen, kalabalık topraklarından daha nüfusluydu. Dönüşte bu eyaletlerden geçtik. Öylesine ıssız, yıkıklardı ki sert bir insanın bile bu manzara karşısında içi burkulurdu. Bu 12 yıl boyunca İspanyollar 2 milyonun üzerinde insan öldürdüler ve 100 mil karenin üzerinde ya şayan 2000 kişi bile bırakmadılar. Sözettiğim kölecilik ile, her gün, kalanları da öldürüyorlar. Fakat şimdi Guatemala krallıklarına giden şu büyük zorba kaptana dönelim. Söylediğim gibi gelmiş geçmiş bütün zorba hükümdarları geçti, bugünkülerin Meksika'ya komşu eyaletlerde yaptıklarının aynısını yaptı. Seçtiği yoldan Guatemala krallığı 400 mil çekiyordu (kendisini yollayan kaptana şahsen yazmıştı). Geçtiği her yeri yakıp, yıkıp, çalarak, katliamlara ve yağmacılığa girişti. Bahanesi her zamanki gibiydi. Yerlilere hiç tanımadıkları, hiç ismini duymadıkları İspanya kralı adına bu insanlıktan uzak, adaletsiz, cani adamlara boyun eğmelerini buyuruyordu. Yerliler, kral diğer İspanyollardan çok daha adaletsiz ve cani olmalı diye düşünüyorlardı. İspanyollar ise, onlara düşünme zamanı bile vermeden, mesaj kadar çabuk geliyor, öldürüyor ve yakıyorlardı."

GUATEMALA EYALETİ VEYA KRALLIĞI'NDAN

Krallığa gelişinden itibaren bu kaptan, büyük bir katliam yaptı. Buna rağmen en büyük bey onu karşılamaya geldi. Bir tahtırevan üzerindeydi. Boru ve dümbelek sesleriyle büyük bir bayram havasında, krallığın başkenti Altatlan şehrinin diğer birçok beyi ona eşlik ediyordu. Yerliler İspanyollara sahip oldukları her şeyi sundular; özellikle mükemmel yiyecekler verdiler ve yapabildikleri her şeyi yaptılar o gece İspanyollar şehir dışında kaldılar. Çünkü şehir onlara güçlü görünüyordu. İçeride tehlikede olduklarını bildiklerinden, endişeliydiler. Ertesi gün kaptan, en büyük beyi ve diğerlerinden birçoğunu çağırdı. Uysal koyunlar gibi geldiler. Kaptan onları tutsak etti ve kendisine filanca miktar altın vermelerini emretti. Altınları olmadığını çünkü topraklarında altın bulunmadığını söylediler. O zaman onları diri diri yaktırdı; suç işlemedikleri halde, sorgusuz sualsiz... Bütün bu eyaletlerin beyleri, yüce beylerinin sadece altın vermedikleri için yakıldığını görünce, köylerine kaçtılar; ormanlara sığındılar. Halklarına, İspanyolları bulmalarını, onlara beyleri gibi hizmet etmelerini ancak nerede saklandıklarını söylememelerini emrettiler.

Krallığın tüm sakinleri, İspanyollara itaat edip onlara beyleri gibi hizmet etmeyi istediklerini söylediler.

Bu yobaz kaptan onları kabul etmek istemediğini ve eğer beylerinin nerede olduğunu göstermezlerse hepsini öldüreceğini söyledi. Yerliler hiçbir şey bilmediklerini, ancak karıları ve çocuklarıyla beraber İspanyollara hizmet etmeye hazır olduklarını, kendilerini evlerinde bulabileceklerini, orada onları öldürebileceklerini veya istediklerini yapabileceklerini söylediler. Yerliler bu öneriyi birçok kez tekrarladılar. Ve şaşırtıcı bir olay oldu. İspanyollar köylere gittiler. Karıları ve çocuklarıyla sükûnet içinde çalışan bu zavallı insanları mızrak darbeleriyle öldürdüler, onları parçalara ayırdılar. Bu şekilde, İspanyollar çok büyük ve güçlü bir köye girdiler. Buradaki yerliler de, kuşkusuz, diğerleri gibi saf ve masumdular. İspanyollar, orayı iki saatten az bir zamanda yakıp yıktılar. Çocukları, kadınları, yaşlıları, kaçamayan diğerleriyle beraber kılıçtan geçirdiler.

Yerliler onca alçak gönülllük, hizmet önerisi, sabır ve acıya rağmen böylesine insanlıktan uzak ve vahşi kalpleri ne sarsabildiklerini ne de duygulandırabildiklerini gördüler. Hiç sebepsiz şu veya bu şekilde öleceklerini anlayınca, toplanmaya, birleşmeye ve bu cani ve iğrenç düşmanlarından intikam alarak savaşta ölmeye karar verdiler. Çünkü çok iyi biliyorlardı ki sadece silahsız değil, aynı zamanda çıplak, yaya ve güçsüz olarak, böylesine vahşi, atlı ve silahlı bir bölüğe karşı galip gelemezlerdi. Sonuçta yok olacaklardı. O zaman atları düşürmek için yollara çukurlar kazmayı akıl ettiler.

Bu çukurlar atların karnına girmesi için, sivriltilmiş ve ateşle sertleştirilmiş ve hiçbir şey görülmemesi için yeşillik ve otlarla kaplanmış kazıklarla doluydu. Atlar bu deliklere yalnızca bir iki kez düştü Çünkü İspanyollar kaçmayı başardılar, ama intikam almak için canlı yakaladıkları bütün yerlileri yaşı, cinsiyeti ne olursa olsun bu çukurlara atacaklarını ilân ettiler. Böylece hamile veya yeni doğum yapmış kadınları, çocukları, yaşlıları ve yakalayabildikleri bütün

erkekleri oralara attılar. Çukurlar kazıklarla deşilmiş yerlilerle doluydu. Onları, özellikle kadınları ve çocukları, görmek çok acıklı bir durumdu. Diğerlerini mızrakla, bıçakla öldürüyor, sonra da parçalayıp aç köpeklere atıyorlardı. Bir beyle karşılaştıkları zaman, zafer için, onu yüksek.alevler içinde yakıyorlardı. Böylesine insanlık dışı kasaplıkları 1524'den 1531'e dek aşağı yukarı 7 yıl sürdürdüler. Katlettikleri yerli sayısı tahmin edilemez.

Bu değersiz, uğursuz kaptan ve diğerlerinin (çünkü yardımcı kaptanları ve askerleri ondan daha az sefil, daha az duygusuz değildi) yaptığı korkunç hareketlerin sonsuzluğunda özellikle kayda değer biri var. Olay bugün San Salvador şehrinin bulunduğu, Cuzcatân eyaletinde meydana geldi. Burası, Güney denizi sahiliyle donanmış, 45 millik bir alana yayılan, mutlu insanların yaşadığı bir topraktı. Eyaletin başkenti olan Cuzcatân şehrinde İspanyollar şatafatla karşılandılar. Yirmi-otuz bin yerli, tavuk ve yiyeceklerle yüklü olarak onları bekliyordu. Gelip hediyeleri aldıktan sonra, kaptan, her İspanyolun bu kalabalık insan topluluğu içinden gerektiği zaman süresince kullanılmak üzere istediği kadar yerli almasını, ihtiyacı olacak kadarını da getirtmesini emretti. Her İspanyol 100-150 tane veya çok iyi hizmet edilmek için kendine yeterli görünen sayıda yerli aldı. Masum kuzular bu bölüşmeye katlanmak zorunda kaldılar. İspanyollara tüm güçleriyle hizmet ediyorlardı. Neredeyse onlara tapacaklardı.

Bu arada kaptan, beylere, kendisine çok altın getirmelerini söyledi, çünkü İspanyolların asıl aradığı buydu. Yerliler sahip oldukları tüm altını vereceklerini söylediler ve çok miktarda, altınmış gibi görünen yaldızlı bakır balta topladılar. Bunları kendileri kullanıyorlardı, çünkü ellerinde az altın vardı. Kaptan baltaları mihenk taşından geçirdi, bakır olduğunu görünce İspanyollara: "Bu ülke cehenneme gitsin!

Madem ki altın yok, gidelim. Herkes kendisine hizmet eden yerlileri zincire vursun. Onları köle gibi damgalayacağım." dedi. Öyle yaptılar; zincirliyebildikleri herkesi kralın damgasıyla köle gibi damgaladılar. Şehrin en büyük beyinin oğlu bile gözümün önünde damgalandı.

Böyle bir zulüm karşısında, kaçabilenler ve diğer bölge yerlileri birleşmeye ve silahlanmaya başladılar. İspanyollar da büyük tahribat ve katliamlara giriştiler. Guatemala'ya döndüler, orada bir şehir kurmuşlardı. Şimdi bu şehir, aynı anda 3 tufan yollayan kutsal adalet tarafından haklı olarak yıkılmış bir durumda. Tufanlardan biri su, diğeri toprak ve üçüncüsü de 10-20 öküzden iri taşlarıydı. Bütün beyler ve savaşabilenler öldürülünce, İspanyollar diğerlerini her zamanki gibi, o dayanılmaz hizmetçiliğe mecbur ettiler ve köle vergisi istediler. Yerliler oğullarını, kızlarını veriyorlardı çünkü köleleri yoktu. İspanyollar da, Peru'da satılmak üzere onları gemilere yüklüyorlardı. Sözetmediğim diğer katliamlar ve tahribatlarla, dünyanın en verimli, en kalabalık krallıklarından birini -100 mil kareden büyük- kırıp geçirdiler. Zorba kaptanın kendisi bile, buraların Meksika'dan daha kalabalık olduğunu yazıyordu. Doğru söylüyordu. O ve diğerleri 1524'den 1540'a kadar, 15-20 sene içinde, 4-5 milyondan fazla insanı öldürdüler. Hâlâ kalanları öldürüyorlar ve öldürmeye de devam edecekler.

Bazı köylere veya eyaletlere savaşa gittiğinde, bu kaptanın önceden boyun eğmiş yerlileri, diğerleriyle savaşsınlar diye beraberinde götürme alışkanlığı vardı. Götürdüğü 10-20 bin adama yemek vermediğinden yakaladıkları yerlileri yemelerine izin veriyordu. Ordugâhında, akıl almaz bir insan eti kasaplığı vardı. Onun önünde, çocuklar öldürülüyor, kızartılıyordu. Sadece ellerini ve ayaklarını -en iyi parçalar sayılıyordu- almak için adam

öldürülüyordu. Bu insanlık dışı davranışları duyan, diğer bölgelerdeki halk öylesine korkuyordu ki nereye saklanacağını bilemiyordu.

Zorba kaptan, yerlilere gemi inşa ettirerek birçoğunu öldürdü. Onlara Kuzey Denizinden, Güney Denizine, 130 mil boyunca, 3-4 kental m ağırlığında çapalar taşıtıyordu. Çapalar sırtlarına, böbreklerine giriyordu. Bu şekilde, zavallı çıplak adamların omuzlarında birçok top parçası taşıttı. Böyle yüklenmiş birçoklarını dar patikalarda gördüm. Çiftleri ayırıyor, denizcilere ve askerlere vermek üzere erkeklerden kanlarını ve kızlarını çalıyordu. Amacı askerlerini memnun etmek ve donanması için onları silah altına almaktı. Gemileri yerlilerle dolduruyordu. Hepsi susuzluktan ve açlıktan ölüyordu. Aslında, bu zulümleri dolaylı olarak anlatsaydım, dünyayı dehşete düşürecek kalın bir kitap yazardım.

1*Hovard Zinn, a.g.e., s. 56-57.*

2*1 arrobe = 12-15 kg.*

(*) 100 kg ağırlığında bir tartı birimi. (Çev.)

Her biri birçok gemiden oluşan iki filo meydana getirdi. Onlarla göğün ateşiymiş gibi bütün bu toprakları yaktı. Geride ne kadar çok yetim bıraktı! Ne kadar çok ana-babadan çocuklarını çaldı! Ne kadar çok adamı karısından mahrum bıraktı! Ne kadar çok kadını kocasız bıraktı! Ne kadar çok zinaya, ahlâksızlığa, şiddete sebep oldu! Kaç kişi özgürlüğünü kaybetti! Bu insanlar onun yüzünden ne kadar çok korku, felaket çekti! Ne kadar gözyaşı akıttı! Onun yüzünden, bu yaşamda ne çok iç çekiş, inilti ve yalnızlık; öbür dünyada da ebedî cehennem azabı! Sadece yerlilerin değil -ki bunlar sayısızdı- zavallı Hıristiyanların da bu denli büyük haksızlıklara, günahlara ve korkunç

iğrençliklere katılımını sağladı. Inşaallah Tanrı ona acır da verdiği hazin sonla yetinir.

YENİ İSPANYA'DAN, PÂNUCO VE JALISCO'DAN

Yeni İspanya ve Pânuco'da meydana gelen, daha önce anlattığım veya hiç bahsetmediğim büyük zulümler ve katliamlardan sonra, 1525'te Pânuco'ya başka bir zorba geldi. Duyarsız ve caniydi. Birçok zulüm yaptı. Çok sayıda köleyi, yukarıda anlatıldığı gibi demirle dağladı. Oysa hepsi özgür insanlardı. Onları birçok gemiye yükledi ve en iyi satış yapabileceği Küba ve İspanya adasına yolladı. Böylece tüm eyaletin yokedilişini tamamladı. Bir kısrak için 24 yerlinin -akıl sahibi kişiler- verildiği görülüyordu. Daha sonra, bu zorba başkanlık ettiği diğer büyük zorba yöneticilerin görevlileri ile birlikte Meksika şehri ve yeni İspanya yönetimine atandı. Beraberce öyle çok cinayet ve günah işlediler, öyle çok zulüm, hırsızlık, iğrençlik yaptılar ki inanamazsınız. Bu yollarla, bu toprak parçasını öyle boşalttılar ki eğer Tanrı onları durdurmasaydı iki yıl içinde Yeni İspanya'yı İspanyol adasının bugünkü haline getireceklerdi. Saint François tarikatından din adamlarının direnişi ve adil faziletin dostu olan yeni bir kurum, kraliyet mahkemesi, bu gidişi engelledi. Zorbanın çevresindeki adamlardan bazıları, büyük meyveliğin etrafına duvar ördürmek için 8.000 yerli getirttiler. Bunlar ücretsiz, yemeksiz çalışıyorlardı. Aniden açlıktan ölüyorlar, zorba hükümdar ise hiç ilgilenmiyordu. Pânuco'yu yokeden bu meşhur zorba hükümdar, adil kraliyet mahkemesinin gelişini öğrendiğinde, diktatörlüğünü uygulayacağı bir yer keşfetmeyi düşündü. Topraklara girecekti. Kendisine ve beraberindeki İspanyollara hamallık yapması

için Meksika eyaletinden zorla 15-20 bin adam kaçırdı. Bu yerlilerin hemen hepsi öldü. 200 kişi bile geri dönmedi. Meksika'ya 40 mil uzakta, Meksika kadar mutlu ve kalabalık Michoacân eyaletine geldi. Bu eyaletin kralı ile beyi büyük bir kalabalıkla onu karşılamaya geldiler. Ona günlerce hizmet ettiler, hediyeler sundular. Zorba hükümdar, altınları ve gümüşleriyle ünlü kralı ele geçirdi; hazinelerini kendisine vermesi için ona işkence yapmaya başladı.

Ayaklarına köstek vurdu. Kollarım gerdi ve onu, ellerinden kalın bir kalasa bağladı. Ayaklarının altına yanan bir odun yığını yerleştirdi. Elinde gazyağına batırılmış bir çamaşır tutan genç bir delikanlı, deri daha iyi kızarsın diye zaman zaman ayaklarım ıslatıyordu. Bir yandan cani bir adam, oklarla donatılmış bir orduyla kralın kalbine nişan almıştı. Diğer yandan başka bir adam, kralın üzerine atlamaya ve onu göz açıp kapayıncaya kadar parçalara ayırmaya hazır korkunç vahşi bir köpeği tutuyordu. Zorba hükümdarın aradığı hazinelerin yerini söylemesi için, ona bu şekilde işkence ettiler. Ta ki durumdan haberdar edilen Saint François tarikatından bir din adamı, onu ellerinden kurtarana dek. Bu işkenceler sonunda kral öldü. İspanyollar aynı şekilde altın ve gümüş vermeye mecbur etmek için, bu eyaletlerin birçok beyine, başkanına işkence ettiler, onları öldürdüler.

O devirde, kişilerden çok, çalmayı düşündüğü keselerini ve varlıklarını ziyaret eden bir zorba, bazı yerlilerin putlarını sakladıklarını keşfetti. İspanyollar onlara daha iyi bir Tanrı'nın varlığını hiçbir zaman öğretmemişlerdi. Putlarını verene kadar onları hapis tuttu; çünkü putların altın ya da gümüşten olduğunu sanıyordu. Ardından onlara acımasızca işkence etti. Çalma amacından vazgeçmemek için beyleri, putlarını kendisinden geri satın almaya zorladı. Onlar da geleneklerine göre, Tanrıları olarak tapınmak için,

bulabildikleri altın ve gümüşle putlarını geri satın aldılar. İşte uğursuz İspanyolların Amerika kıtasında, yaptıkları ve örnekleri, işte Tanrı'yı nasıl yücelttikleri!.. Michoacân eyaletinin yöneticisi bu büyük zorba, Jalisco eyaletine gitti. Burası insan doluydu. Bir kovan gibi, kalabalık ve mutluydular. Çünkü kıtanın en verimli, en hayranlık verici eyaletlerinden biriydi burası. Nüfusu 7 millik bir alana yayılmış köyleri vardı. İspanyollar oraya girdiklerinde, beyler ve bölge sakinleri, her zaman yerlilerin yaptığı gibi, hediyeler ve sevinç gösterileriyle onları karşılamaya geldiler. Bu zorba yönetici her zamanki zulümlere ve cinayetlere başladı. Bunlar, İspanyolların yerlilere yaptıkları, alışkanlık haline gelmiş işkencelerdi. Amaçları Tanrıları saydıkları şeyi elde etmekti. O da altındı. Köyleri yakıyor, beyleri yakalayıp işkence ediyor, yakalayabildiği herkesi köle yapıyordu. Zincirlere vurarak bir yığın yerliyi götürüyordu. Yeni doğum yapmış kadınlar, kötü Hıristiyanların yüklerini taşıyorlardı. Ağır işten veya açlığın yol açtığı güçsüzlükten dolayı bebeklerini taşımayacak duruma geldiklerinde onları yollarda bırakıyorlardı. Çok sayıda bebek böyle yollarda öldü.

Kötü bir Hıristiyan, günah işlemek için genç bir kızı yakalayarak kaçırmak amacıyla annesine saldırdı. Bir hançer ya da kılıç alıp annenin elini kesti. Genç kızı ise, rıza göstermediğinden, hançer darbeleriyle öldürdü. Anlatılmayan onca cinayetin arasında, zorba yönetici 4500 erkek ve kadını, daha süt emen bir yaşındaki çocukları, iki, üç, dört ve beş yaşlarındakileri, köle gibi, haksızca -çünkü hepsi de diğer yerliler gibi özgür insanlardı- demirle dağladı. Oysa onlar barışseverlikle İspanyolları karşılamaya gelmişlerdi. Haksız ve korkunç, sayısız savaş ve katliamın sonunda zorba yönetici, bütün bu toprağı baskıcı köleliğin olağan vebasına düşürdü. Genellikle adadaki tüm Hıristiyan yöneticiler köleliği uyguluyor ve halka kabul ettirdiklerini ileri sürüyorlardı. Vekilleri aracılığı ile cani

eylemler ve duyulmamış işkenceler yaptırdı. Amaç altın ve keselerini almaktı. Vekillerinden biri, barışçı oldukları halde asarak, diri diri yakarak, vahşi köpeklere atarak, ayaklarını ve ellerini, başını ve dilini keserek birçok yerliyi öldürdü. Altın ve keselerini vermeleri için onları korkutmaktan başka bir şey bildiği yoktu. Cani kırbaç ve sopa darbeleri, tokatlar her gün, her saat uygulanan her. türlü zulümden başka, bu ünlü zorba, vekilini görüyor, yaptıklarını biliyordu. Zorba yöneticinin Jalisco krallığında 800 köyü yakıp yokettiği anlatılır.

Öyle ki diğerlerinin canice öldürülüşünü görüp umutsuzluğa kapılan yerliler ayaklandılar ve ormanlara sığındılar. Haklı olarak onurluca birkaç İspanyol'u öldürdüler. Ardından, diğer eyaletleri yoketmek -onların keşfetmek diye adlandırdığı- için oradan geçen yeni, başka zorba yöneticilerin haksızlıkları ve hakaretleri karşısında bazı kayalıklar üzerinde güçlendiler. Şimdi İspanyollar, onlara yeniden öyle çok zulüm yapıyorlardı ki, bir yığın insan öldürerek bu büyük toprağı hemen hemen tamamen insansız bıraktılar, kırıp geçirdiler. Tanrı'nın cehennemlikler arasına terkettiği bu zavallı körler, yerlilerin sebebinin son derece adil olduğunu görmüyorlar. Gerekli güçleri ve silahları olsaydı, doğal, kutsal ve insani kanunlara göre yerlilerin, onları (İspanyolları) parçalara ayırmaya ve topraklarından kovmaya hakları olurdu. Kendi sebeplerinin ise çok adaletsiz ve haksız olduğunu, tüm kanunlar tarafından yasaklandığı görmüyorlar. Masum yerlilere karşı, onları yokederek kazandıkları zaferlerin kendilerine Tanrı tarafından verildiğini, çünkü bu haksız savaşların adil olduğunu düşünüyor, söylüyor ve yazıyorlardı. Yerlilere yaptıkları onca hakaret, zorbalık, ağır ve açıklanamaz günahların ardından, tekrar savaşabilmek için bunu söylüyorlardı. Baskıcı eylemleriyle neşeleniyor, gurur duyuyor ve Tanrı'ya minnettar oluyorlardı. Tıpkı Zekeriya peygamberin sözettiği hırsız zorbaların yaptığı gibi (Bölüm 2): Pasce pecora ocissionis quoe qui occidebant

non dolebant sed dicebant: benedictus Deüs quid divites facti sumus! ([1])

YUCATAN KRALLIĞI'NDAN

1526 yılında bir başka sefil adam, krala söylediği yalanlar, aldatmacalar ve yaptığı teklifler sayesinde Yucatan Krallığı valiliğine atandı. (O zamana kadar diğer zorba yöneticiler de, hırsızlık yapmalarına imkân tanıyan görev ve makamları elde etmek için böyle yapmışlardı). Yucatan Krallığı bir yığın insanla doluydu çünkü burası çok verimli bir topraktı. Elde edilen besin ve meyveler bakımından Meksika'dan da iyi bir yerdi burası. Özellikle bal ve balmumu bolluğu ile Amerika'nın şimdiye dek tanınmış her yerini geçerdi. Bu krallığın çevresi aşağı yukarı 300 mil idi. Sakinleri, uysallıkları ve kibarlıkları ile tüm yerliler içinde dikkat çekerlerdi. Kötülükler ve günahlar onlardan uzaktı. Bu insanlar Tanrı'yı tanımaya kadir ve lâyıktı.

İspanyollar bu krallıkta büyük şehirler kurabilirler ve orada yeryüzü cennetindeymiş gibi yaşayabilirlerdi (eğer buna layık olsalardı). Ancak açgözlülükleri, duyarsızlıkları ve büyük günahları yüzünden buna lâyık olamadılar. Tıpkı Tanrı'nın onlara Amerika'da gösterdiği diğer pek çok bölgeye lâyık olamadıkları gibi.. Bu zorba, beraberindeki 300 adamla birlikte, kimseye zarar vermeden evlerinde duran iyi ve masum halka karşı savaşa girişti. Bir yığın insanı öldürdü ve yoketti.

Toprakta altın olmadığından (eğer olsaydı madenlerden altın çıkartarak yerlileri öldürürdü) yerlileri derhal köle yaparak, İsa kimin için ölmüşse, işte altını onların beden ve ruhlarından çıkardı.

Gemilerin yakınında sirkeye, domuz yağına, giyeceklere, atlara, kendisinin ve yardımcılarının ihtiyacı olan her şeye karşılık, kendi yargı ve değerlendirmesine göre onları değiş tokuş yapıyordu. Hepsi birbirinden güzel 50-100 genç kızı seçime sunuyordu. Her adam 12-15 kg ağırlığında şarap, yağ veya sirke, ya da domuz yağına karşılık birini seçiyordu. Seçilmiş 100-200 delikanlı arasında, yakışıklı bir delikanlının da değeri aynıydı. Bir prensin oğluna benzeyen bir delikanlının bir miktar peynire, 100 kişinin de bir ata karşılık verildiği görüldü. Bu zorba, 1526'dan 1533'e dek, 7 yıl boyunca böylesine iğrenç bir ticareti sürdürdü. Bu toprakları yakıp yıktı, halksız bıraktı, yerlileri acımasızca öldürdü. Son olarak, Peru'nun zenginlikleri duyuldu ve yanındaki İspanyollar oraya gittiler. Cehennem birkaç gün süresince durdu. Ancak, başka büyük kötülükler, hırsızlıklar, yakalamalar yapmak, Tanrı'ya büyük günahlar işlemek üzere geri döndüler, hâlâ da işlemeye devam ediyorlar. Söylediğim gibi, son derece kalabalık olan bu 300 millik alanı hemen hemen tamamen boşalttılar.

Orada yapılan zulümlere kimse inanamaz, kimse bunları anlatamaz. Sadece aklıma gelen iki üç tanesini anlatacağım. Sefil İspanyollar, vahşi köpekleriyle tehdit ederek kadın, erkek, tüm yerlileri arıyorlardı. Hasta bir yerli köpeklerden kaçamayıp diğerleri gibi parçalara ayrılacağını anlayınca bir ip aldı. Ayaklarından birine bir yaşındaki bebeğini bağladı ve kendini bir direğe astı. Bunu yeterince çabuk yapamadığından, köpekler gelip bebeği parçalara ayırdılar. Ölmeden önce, bir keşiş onu vaftiz etme imkânı buldu. İspanyollar bu krallıktan ayrılırken, içlerinden biri, bir köy veya eyalet beyinin oğlundan kendisiyle beraber gelmesini istedi. Çocuk ülkesini terketmek istemediğini söyledi. İspanyol şöyle cevap verdi: "Benimle gel, yoksa kulaklarını keseceğim." Çocuk, hayır yanıtını verdi. İspanyol hançerini kınından çıkardı ve çocuğun her iki kulağını da

kesti. Çocuk ülkesini terketmek istemediğini tekrar ettiğinden, sadece saçlarını çekiyormuş gibi gülerek burnunu kesti. Bu, yoldan çıkmış adam, ulu bir din adamının önünde, yerli kadınları gebe bırakmak için her şeyi yapmasıyla utanmadan övündü. Böylece, hamileyken onları köle olarak en iyi fiyattan satıyordu.

Bu krallıkta ya da Yeni İspanya'nın bir eyaletinde köpekleriyle geyik veya tavşan avına giden İspanyolun biri, bir gün avlanacak hiçbir şey bulamadı. Köpeklerinin aç olduğunu düşündü. Küçücük bir oğlan çocuğunu annesinden kaçırdı. Bir hançerle kollarını ve bacaklarını kesip parçalara ayırdı ve her köpeğe kendi payını verdi. Köpekler parçalan yiyince, küçük gövdeyi yere, bütün sürüye attı. İspanyolların bu bölgelerdeki duyarsızlıklarını, Tanrı'nın onları nasıl "in reprobus sensus" a götürdüğünü, Tanrı'nın suretiyle yaratılan ve kanıyla kurtarılan yerlilere ne kadar değer verdiklerini görün. Daha korkunçlarını göreceğiz.

Kendilerine Hıristiyan diyenlerin -mantık onları kavrayamıyor- yaptıkları duyulmamış sayısız zulümden sözetmeden sadece şu olayla sözlerimi bitirmek istiyorum. Peru'nun zenginlikleri arzusuyla kör olmuş bütün iğrenç zorbalar gidince, muhterem peder fray Jacobo, halkı yatıştırmak, dine çağırmak, despot İspanyolların 7 yıl boyunca yaptıkları korkunç bağbozumlarından ve cinayetlerden geriye kalan küçük salkımları İsa'ya götürmek için Saint François tarikatından 4 din adamıyla beraber bu krallığa gitmeye karar verdi. Din adamları sanırım 1534'te geldiler. Bütün dünyanın gerçek Tanrı'sı tek bir Tanrı'yı tanıtmak amacıyla din adamlarının topraklarına girmelerini kabul edip etmediklerini öğrenmek için, Meksika eyaletinden bazı yerlileri elçi olarak yolladılar. Yerliler birçok kez toplandılar, bir araya geldiler. Önce, kendilerine peder, papaz diyen bu adamların ne olduğu, ne istedikleri hakkında bilgi aldılar.

Onlara onca hakaret eden, haksızlık yapan Hıristiyanlardan ne farkları olduğunu araştırdılar. Sonuçta, başka İspanyollar olmadan, yalnız gelmeleri şartıyla onları kabul etmeye karar verdiler.

Din adamları söz verdiler çünkü Yeni İspanya'nın genel valisi onlara bu yetkiyi vermişti. Genel vali, din adamları hariç, İspanyolların artık bu topraklara girmeyeceğine ve Hıristiyanların yerlileri hiçbir şekilde rahatsız etmeyeceğine dair söz vermişti. Din adamları, her zamanki gibi İsa'nın İncirini öğrettiler ve İspanya Kralı'nın yerliler hakkındaki kutsal niyetinden söz ettiler. Yerliler, doktrini ve papazların örneğini öyle çok sevdiler, haz duydular, Castilla krallarından sözedilmesinden öyle çok zevk aldılar ki... Çünkü yedi yıl boyunca İspanyollar hiçbir zaman dini öğretmemişler, Tanrı'dan bahsetmemişlerdi. Tek bahsettikleri onlara baskı yapan ve onları yokedenlerdi. Papazların gelişi ve vaizlerinden 40 gün sonra, bölge beyleri bütün putlarını, yakılmak üzere getirdiler. Sonra gözbebekleri gibi baktıkları çocuklarını din adamlarına, eğitsin diye teslim ettiler. Onlar için kiliseler, tapınaklar, evler inşa ettiler. Din adamları, vaiz vermeleri, Tanrı'dan ve büyük Castilla kralı dedikleri kişiden sözetmeleri için diğer eyaletlere davet ediliyordu. Papazlar tarafından ikna edilen yerliler, şimdiye dek Amerika'da hiç yapılmamış bir şey yaptılar. Bu krallıkları ve geniş toprakları yokeden bazı zorba yöneticilerin iddialarının hepsi uydurma ve yalandan başka bir şey değildir. 12 ila 15 bey ve birçok topraktaki bağımlıları, halklarıyla toplandılar. Onların fikrini ve onayını aldılar. Sonra da kendi rızalarıyla Castilla krallarına boyun eğdiler. İspanya kralını, yüce ve evrensel beyleri olarak kabul ettiler. İmza yerine de birtakım işaretler yaptılar. İmzalar da, din adamlarının şahitliği de elimde.

Bu imana sahip olan din adamları büyük bir sevinçle doluydular. Geçmişteki haksız cinayetler ve savaşlarda sağ kalabilmiş, diğer

krallık sakinlerini de İsa'ya götürebilme umudunu taşıyorlardı. Birden, krallığın bir kısmına 18'i süvari ve 12'si piyade olmak üzere 30 zorba girdi. Başka eyaletlerdeki yerlilerden aldıkları putlarla yüklüydüler. Bu otuz İspanyol'un kaptanı girdikleri bölgeden bir bey çağırttı. Putları almasını ve tüm bölgeye dağıtmasını söyledi. Her putu, köle yapılacak kadın veya erkek bir yerliyle değiş tokuş ediyor, beyi.de. eğer bu değişimi uygulamazsa savaş yapmakla tehdit ediyordu. Korkuyla zorlanan bey putları tüm bölgeye dağıttı. Bağımlılarına tapmaları için putları almalarını ve kadın-erkek yerliler vermelerini emretti. O da bu yerlileri köle yapacak olan İspanyollara teslim ediyordu. Yerliler, korkudan iki çocuklarından birini veya üç çocuklarından ikisini veriyorlardı. Bu şekilde bu günah ticarete uyuyorlardı. Bey ya da yerli başkan sanki Hıristiyan olmuşlar gibi İspanyolları memnun ediyordu.

Bu dinsiz, şeytansı hırsızlardan Juan Garcia adlı birisi hasta ve ölüm döşeğindeydi. Yatağının altında iki put yükü vardı. Hizmetindeki yerli bir kadına, bu putlara karşılık tavuk kabul etmemeye özen göstermesini söylüyordu, çünkü bunlar çok iyi putlardı, her biri bir köle değerindeydi. Sonunda sefil adam bu vasiyet ve saplantıyla öldü. Cehennemlere gömüldüğünden kim şüphe edebilir ki?

Şimdi incelense ve değerlendirilse; İspanyolların Amerika'ya gelişindeki kâr nedir, hangi din izleri, hangi Hıristiyanlık örnekleri veriyorlar, Tanrı'yı nasıl yüceltiyorlar, bu halklara O'nu tanıtmak ve Ona taptırmak için nasıl bir çaba harcıyorlar, bu ruhlara kutsal imanı ekmekten, onu çoğaltmak ve yaymaktan nasıl kaygı duyuyorlar. Jeroboam'ın (halkın tapması için iki tane altın buzağı yaptığından İsrail'i günaha sokmuştu) girdiğinden daha küçük bir günah mı oldu yaptıkları, yoksa Judas'inkine mi benzedi ya da daha fazla skandala mı yol açtı? Burada yargılansa; işte Amerika'ya giden, altına

susamışlıkları ile birçok defa İsa'yı satan ve bugün de satmaya devam eden, onu tekrar tekrar reddeden İspanyolların eylemleri.

Yerliler din adamlarının verdiği sözün (İspanyolların bu eyaletlere giremeyeceği sözü) doğru olmadığını, İspanyolların bizzat kendilerinin diğer ülke putlarını onlara satmak için getirdiklerini gördüler. Oysa onlar bütün putlarını, yakmaları için din adamlarına vermişlerdi; şimdi tek amaçları gerçek Tanrı'ya tapmaktı. Bunun üzerine tüm ülke, din adamlarına öfkelendi ve ayaklandı. Yerliler onlara şöyle dediler: "Hıristiyanların bu ülkeye girmeyeceklerine dair söz vererek bizi kandırmak niye, bize yalan söylemek niye? Mademki Hıristiyanlarınız bize başkalarını satmak için getireceklerdi o halde tanrılarımızı yakmak niye? Acaba bizim tanrılarımız diğer milletlerinkinden daha iyi değil miydi?" Din adamları ellerinden geldiğince onları yatıştırdılar, çünkü onlara söyleyecek hiçbir şeyleri yoktu. Otuz İspanyol’u görmeye gittiler ve yaptıkları kötülüğü söyleyerek burayı terketmelerini istediler. İspanyollar bunu reddetti. Hatta yerlilere, kendilerini din adamlarının getirttiğine inandılar. Bu usta bir kurnazlıktı. Sonuçta yerliler, din adamlarını öldürmeye karar verdi.

Din adamları, kendilerini haberdar eden yerliler sayesinde bir gece kaçarak canlarını kurtardılar. Gidişlerinden sonra, yerliler din adamlarının masumiyetini ve erdemini, İspanyolların da kötülüğünü anladı. Papazlara elçiler yolladılar. Bunlar 50 mil sonra onlara ulaştı. Geri dönmelerini rica ettiler. Sebep oldukları huzursuzluktan dolayı özür dilediler. Tanrı'nın hizmetkârı olan din adamları, bu insanlar için kaygı duyuyordu. Onlara inanarak ülkeye geri döndüler. Melekler gibi karşılandılar. Yerliler onlara günlerce hizmet etti. Orada 4-5 ay daha kaldılar. Hıristiyanlar bu ülkeyi hiçbir zaman terketmek istemediklerinden genel vali bile, tüm gayretlerine, onları hain ilân

etmesine rağmen, geri döndürmeyi başaramadı. Çünkü Yeni İspanya'dan uzaktaydı. İspanyollar her zamanki gibi yerlileri yaralamayı, ezmeyi aralıksız sürdürüyorlardı. Din adamları bunca kötü eylem karşısında yerlilerin er veya geç kızacaklarını ve yine her şeyin onların üzerine kalacağını düşünüyordu. Gerçekten de huzurla vaaz veremiyorlardı. İspanyolların kötü hareketleriyle onların da, yerlilerin de sürekli huzuru bozuluyordu. Sonunda bu krallığı terketmeye karar verdiler. Böylece bu toprak, doktirinin ışığı ve yardımı olmadan terkedildi. Bu insanlar cahillikleri ve sefaletleriyle kalakaldılar. Din adamları, en önemli anda yerlileri Tanrı'nın iyi haberinin ve inancının desteğinden mahrum bırakıyorlardı. Oysa yerliler doymak bilmeden bu bilince varıyorlardı bile. Bu, yeni ekilmiş bitkilerin suyunu kesmek gibi bir şeydi. Ve bütün bunlar İspanyolların açıklanamaz hatası ve ustaca kötülükleri yüzündendi...

SANTA MARTA EYALETİNDEN

Santa Marta, yerlilerinin çok altına sahip olduğu bir topraktı. Çünkü toprak zengindi ve yerliler altını çıkarmakta ustaydılar. Bu nedenle 1498'den 1542'ye kadar sayısız zorba, İspanyol gemileriyle burayı yağmalamaya, halkı öldürüp mallarını çalmaya, altınlarını almaya geldiler. 40 yılı aşkın bir süre aralıksız devam eden bu yolculuklar sırasında, genellikle sahil şeridinde ve birkaç mil içeride 1523'e dek büyük zarar verdiler, katliamlar, zulümler yaptılar. 1523'te İspanyol zorbalar bölgeye yerleşti. Toprak zengin olduğundan, söylediğim gibi, değişik kaptanlar arka arkaya geldi. Hepsi de birbirinden zalimdi. Her biri diğerinden daha aşırı zulümler ve cinayetler yapmayı iş edinmişti. Amaç, belirtilen disiplini daha da yukarılarda sağlamlaştırmaktı.

1529'da ne Tanrı korkusu, ne de insan soyu için merhamet duyan kararlı büyük bir zorba, kalabalık bir grupla geldi. Beraberindekilerle birlikte öyle çok zarar verdi, katliam ve dinsizlik yaptı ki kendinden öncekileri geçti. Bu eyalette yaşadığı 6-7 yıl boyunca birçok hazine çaldı. Kaldığı yerden kaçarken günah çıkaramadan öldü. Onu diğer katil ve hırsız zorbalar izledi. Bunlar önceki zorbaların ellerinden ve cani bıçağından kaçan sakinleri yoketme işini tamamladılar. Birçok büyük eyaleti mahvedip, kırıp geçirerek, halkı daha önce anlatıldığı gibi yakalayıp öldürerek toprakların içlerine yayıldılar.

Başka yerlerde, altın bulmak ve kimin altın sahibi olduğunu öğrenmek için beylere ve bağımlılarına canice işkence ediyorlardı.

Söylediğim gibi, bu zorbalar, cinayetlerinin sayısı ve ağırlığı bakımından öncekileri geçtiler. O kadar ki 1529'dan bugüne, bu bölgede diğerleri kadar kalabalık olan 400 mili aşkın toprağı boşalttılar.

İspanyolların, Santa Marta krallıklarından Tanrı'ya, krala ve bu masum milletlere karşı yaptığı kötülükleri, katliamları, topraklan halksız bırakışları, yaptığı haksızlıkları, şiddeti, zararı ve büyük günahları detaylı olarak anlatmam gerekseydi gerçekten çok uzun bir hikâye yazacak olurdum. Ama eğer Tanrı bana ömür verirse, bunu da zamanı gelince yaparım. Burada sadece eyalet piskoposunun krala, efendimize yazdığı sözlerden birkaçını göstermek istiyorum. Mektubun tarihi 20 Mayıs 1541. Başka şeyler arasında piskopos şunları yazıyor: "Kutsal kral, ben derim ki bu toprağı kurtarmanın yolu, majestelerinin onu hayırsız pederlerin iktidarından alıp, kendisine mantıklı ve hakettiği gibi davranacak bir kişiye vermesidir. Üstelik bunu mümkün olduğunca çabuk yapmalıdır, yoksa ondan sorumlu zorba yöneticilerin acı çektirişlerine, tüketişlerine dayanarak eminim ki pek yakında yok olacak." Piskopos biraz ileride ise şöyle söylüyor:

"Majesteleri açık olarak görecek ki bu devletlerin kötülüklerden kurtulması için burayı yönetenler bütün yetkilerinin ellerinden alınmasını hak ediyorlar. Kanımca eğer bu yapılmazsa, topraklar çaresiz kalır. Majesteleri yine anlayacak ki bölgelerimizde Hıristiyan değil şeytanlar var. Tanrı ve kral hizmetkârları değil kanun ve kral hainleri var. Gerçekte, savaşçı yerlileri barışa, barışçı yerlileri dinimizi tanımaya götürmedeki en büyük engelin, Hıristiyanların barışçı yerlilere yaptığı kaba ve cani muamele olduğunu düşünüyorum. Yerliler bundan dolayı öyle hırçın, öyle huzursuz oluyorlar ki onlar için hiçbir şey Hıristiyan isminden daha iğrenç daha nefret verici

olamaz. Burada her yerde onlara (Hıristiyanlara) şeytan anlamına gelen 'yares' diyorlar. Hiç şüphesiz haklılar, çünkü burada yapılan eylemler ne Hıristiyanların ne de mantık sahibi insanların değil düpedüz şeytanların işi. Bundan şu sonuç çıkmaktadır ki, yerliler bu acımasız kötülüğü Hıristiyanları az alanda olduğu kadar kafalarında da görünce, bunun Hıristiyanların kanunu olduğunu, kaynağının da Tanrıları ve kralları olduğunu düşündüler. Onları aksine ikna etmeye çalışmak denizi tüketmeyi istemektir, onlara Isa ve kanunuyla alay etme, gülme fırsatı vermektir. Savaşçı yerliler, barışçı yerlilere yapılan muameleyi görünce, bir İspanyol’un ellerinden birçok vuruş ile ölmek yerine, tek vuruşta ölmeyi tercih etti. Yenilmez kralımız, bunu tecrübelerimden biliyorum." vs. vs.

Daha sonra şöyle diyor :

"Burada majestelerinin düşündüğünden daha fazla hizmetkâr var; çünkü burada bulunanlar içinde hiçbir asker yoktur ki herkesin içinde, eğer altın elde etmek için majestelerinin bağımlılarını yağmalar, çalar, yokeder, öldürür veya yakarsa bu majestelerinin hizmetindedir dememeye cesaret etsin. Altının bir kısmının majestelerine gittiğini iddia eder. İşte bu yüzden pek Hıristiyan kralımız, majestelerinin, Tanrıya hizmet edilmediği zaman kendisine de hizmet edilmediğini, birkaç ağır ceza ile anlatması uygun olur."

Yukarıdaki her şey Santa Marta piskoposu tarafından açıkça söylenmiştir ve bugün bu zavallı bölgelerde masum halka yapılanı açıkça göstermektedir. Piskopos, sefil İspanyolların katliamlarından kaçıp ormanlara sığınabilenlere savaşçı yerli, sayısız cinayette sağ kalıp, daha önce anlatılan baskıcı, korkunç köleliğe mahkum edilmişlere barışçı yerli diyor. Barışçı yerlilerin çektiklerini oldukça az

açıklasa da, piskoposun sözlerinden onların da sonuçta öldürüldükleri anlaşılıyor.

İspanyollar dağlarda yük taşıtarak bölge yerlilerini bitkin düşürdü. Yerliler zayıflıktan ve yorgunluktan düşüp bayıldığında, ayağa kalkıp dinlenmeden yürümeye devam etsinler diye, İspanyollar tekmelerle, sopalarla onlara vurdu, kılıçlarının topuzuyla dişlerini kırdı. O zaman yerliler genellikle şöyle söylerdi: "Hadi, kötüsünüz; daha fazla yapamıyorum, beni hemen öldürün, burada ölmek istiyorum." Bunu, derin iç çekişleriyle, elleri kalplerinin üstünde, korku ve acı içinde söylerdiler. Ah! Bu masum yaratıkların, sefil İspanyollar yüzünden çektikleri felaketlerin, belaların yüzde biri anlatılabilseydi! Tanrı onları kurtarabilecek ve kurtarması gerekenlere anlatsın!

CARTHAGENE EYALETİNDEN

Carthagene eyaleti, Santa Marta'nın 50 mil batısındadır. Carthagene ve Cenu eyaletleri, Uraba körfezine dek 100 mil sahile ve güneye doğru içeride çok toprağa sahiptir. Bu eyaletler 1498 ya da 1499'dan bugüne kadar Santa Marta eyaletleri gibi muamele gördü: Acı çektirildi, yerle bir edildi, halksız bırakıldı, yokedildi. İspanyollar buraya da yine, zulüm, cinayet ve hırsızlıktan başka bir şey getirmedi. Detaylı anlatmak istemiyorum, diğer eyaletlerde yapılan kötülükleri anlatmak için bu kısa özeti çabucak bitiriyorum.

PERLES, PARIA SAHİLİ VE TRİNİDAD ADASI'NDAN

İspanyollar, Paria sahilinden Venezuela körfezine dek -körfez hariç- aşağı yukarı 200 millik bir alanda, yaşayan halka büyük ve acımasız kıyımlara giriştiler. Yağmacılık yaptılar, köle olarak satmak amacıyla canlı ele geçirmek için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Antlaşmalar nedeniyle yerlilerin İspanyollara duyduğu güven ve dostluğu istismar ederek onlara sık sık ihanette bulunarak esir ettiler. Yerliler onları akrabaları ya da çocukları gibi evlerinde ağırlıyor, verebildikleri her şeyi veriyor, mümkün olan en iyi şekilde onlara hizmet ediyordu. Gerçek şu ki bu sahil sakinlerinin 1510'dan beri İspanyollar yüzünden uğradığı haksızlıklar, küfürler, hakaretler ve sömürüler ne kolayca ne de detaylı olarak anlatılabilir. Sadece iki-üç tanesini anlatmak istiyorum. İspanyolların, cehennem azabına benzeyen zulümlerini de bir parça olsun anlatma imkânımız olacak böylece.

Trinidad adası Sicilya'dan çok daha büyük ve şirin, mutlu bir yerdir. Ppaaris bölgesinde ana karayla birleşir. Halkı, bütün Amerika'nın en iyilerinden, en erdemlilerindendir. 1516'da, bir yağmacı 60 deneyimli hırsızla beraber oraya gitti. Yerlilere, bu adada onlarla beraber oturmaya, yaşamaya geldiklerini ilân ettiler. Yerliler onları kendi kanlarından çocuklarıymış gibi karşıladılar. Beyler ve diğer kimseler büyük bir sevgi ve sevinçle onlara hizmet etti. Her gün onlara o kadar çok yiyecek getiriyorlardı ki artanlar bir o kadar daha

İspanyol’u beslemeye yeterdi. Gerçekten sahip olduğu ve İspanyolların ihtiyacı olan her şeyi bol bol vermek Yeni Dünya'nın tüm yerlilerinde ortak bir tutum ve cömertlikti. Hepsinin beraber yaşaması için tahtadan büyük bir ev yaptılar. Öne sürdükleri şeyi yapmak için İspanyollar tek bir ev istiyordu. Yerliler kirişlerin üzerine saman koyup, içerinin görünmemesi için duvarları çift katlı yapmaya çalışırken, İspanyollar, evin bitimini hızlandırma bahanesiyle içeriye bir sürü yerli soktular. Bazıları dışarıya, evin etrafına, silahlı ve çıkanları yakalamaya hazır; bazıları da içeriye dağıldı. İçeridekiler kılıçlarını çekip, çıplak yerlileri kımıldamaları halinde öldürmekle tehdit etti. Onları bağladılar. Kaçmak için zıplayan yerliler kılıçla parçalara ayrıldı. Sağ salim veya yaralı kurtulan birkaçı ve eve girmemiş olan köylüler yaylarını ve oklarını alarak, kendilerini savunmak üzere köyün başka bir evine sığındı. 100 ya da 200 kişiydiler.

İspanyollar çıkış yolunu kapatarak evi ateşe verdi ve hepsini diri diri yaktı. Ele geçirdiklerine gelince, bağlayabildikleri 180-200 adamı gemilere götürdüler, yelken açtılar ve San Juan'a gittiler. Orada yansını köle olarak sattılar. Sonra İspanyol Adası'na gidip diğer yansını sattılar. Kaptanı San Juan adasında büyük ihanetinden ve kötülüğünden dolayı kınadığım sırada bana şöyle cevap verdi: "Haydi canım sen de! Beni yollayanlar savaşla yakalayamadığım yerlileri barışla yakalamam için emir verdiler." Aslında, hayatı boyunca Trinidad adasından başka bir yerde anne ve baba bulamadığını söyledi bana. Yerliler ona karşı o kadar iyilerdi... Bunu kendi ifadesiyle dile getiriyor, böylece günahlarını daha da ağırlaştırıyordu. İspanyollar kendilerine güvenen yerlileri yakalayarak ana kara üzerinde bu tip sayısız kötü eylemde bulundular. Bu şekilde yakalanan yerlilerin adil olarak köle yapılıp yapılamayacağını anlamak için bu eylemler dikkatli bir şekilde incelenmelidir.

Başka bir seferinde, bizim tarikatımız olan Saint Dominique'in papazları, doktirinin ışığı ve tecellisinden mahrum olan bu halkların -tıpkı bugünkü Amerika halkı gibi- ruhlarını kurtarmak için din değiştirmeyi öğretmeye karar verdiler. Erdemli, ermiş, seçkin bir ilahiyatçıyı tarikattan olmayan bir rahiple birlikte yolladılar. Rahibin ülkeyi tanıması, ülke sakinleriyle tanışması ve manastırlar inşa etmek için uygun yerler araması öngörülmüştü. Din adamları geldiğinde, yerliler onları gökten inmiş melekler gibi karşıladılar. Din adamlarının o sırada konuşmadan ziyade işaretle anlatabildikleri -çünkü dili bilmiyorlardı- sözleri sevgiyle, dikkatle ve sevinçle dinlediler.

Din adamlarını getiren geminin hareketinden sonra bir diğeri geldi. Bu gemideki İspanyollar her zaman yaptıkları gibi, din adamlarından gizli, bu ülkenin beyini kurnazca kendilerine çektiler. Beyin adı don Alonso idi. Daha doğrusu papazlar veya diğer İspanyollar ona bu adı vermişlerdi; çünkü yerliler bir Hıristiyan ismine sahip olmaya bayılıyorlardı. Hatta ne olduğunu bilmeden vaftiz edilmek için isim istiyorlardı. İspanyollar don Alonso'yu, karısı ve diğer kişilerle birlikte gemiye bindirmek için kendilerine çekti. Bahaneleri onları kutsamaktı. Sonuçta bey, karısı ve 17 kişi İspanyolların hiçbir kötülük yapmayacaklarından emin bir şekilde gemiye bindi. Çünkü din adamları ülkelerindeydi. Aksi halde İspanyollara güvenmezlerdi. Yerliler biner binmez, hainler yelkenleri kaldırdı. İspanyol adasına götürüp onları köle olarak sattılar. Beyleri ve onun karısının götürüldüğünü öğrenen tüm bölge sakinleri din adamlarının evine geldi ve onları öldürmek istedi. İspanyolların böylesine büyük kötülüğü karşısında, papazlar üzüntüden kahroldu. Böyle bir haksızlığın yapılmaması için şüphesiz hayatlarını verirlerdi. Üstelik bu, ruhların hiçbir zaman Tanrı sözü duyup inanmayacakları şekilde bir engel koymaktı. Ellerinden geldiğince yerlileri yatıştırdılar.

Beylerinin ve beraberindekilerin kendilerine geri verilmesi için ilk geçen gemiyle İspanyol adasına yazı yazacaklarını söylediler. Sonra, yöneticilerin cehennem azabını daha da haklı çıkarmak için Tanrı oraya bir gemi yolladı. Papazlar da İspanyol adasındaki din adamlarına yazdılar. Birçok kez ısrarla istediler ve protesto ettiler.

Müşavirler hiçbir zaman haksızlığı gidermek istemediler çünkü zorbalar tarafından haksızca, canice yakalanan yerliler özellikle onların arasına dağıtılmıştı. Bölge yerlilerine beyleri don Alonso'nun 4 ay sonunda diğerleriyle beraber geleceğine söz veren iki din adamı ne 4 ay, ne de 8 ay sonra kimsenin gelmediğini görünce ölmeye hazırlandılar. Amerika'ya gelmeden önce hayatlarını O'na sunmuşlardı; şimdi onu vermeye hazırlardı. Böylece hak yerini buldu. Yerliler masum olmalarına rağmen onları öldürerek intikam aldı. Çünkü bu ihanetin nedeninin din adamları olduğunu düşündüler. 4 ay sonunda din adamlarının temin ettiği, söz verdiği şeyin gerçekleşmediğini görmüşlerdi. Din adamları ile bütün bölgedeki zorba, hırsız, yağmacı İspanyollar arasında fark olduğunu bilmiyorlardı (hâlâ da bilmiyorlar). Ermiş papazlar, bu cani haksızlık yüzünden, haksızca acı çektiler. Fakat bu papazlar, kutsal dinimize göre, şüphesiz bugün Tanrı ile beraber, mutlu bir şekilde göklerde bulunan gerçek birer şehittir. Niyetleri kutsal dini öğretip yaymak, kendilerine sunulacak her türlü acıya ve ölüme çarmıha gerilmiş İsa adına katlanmak ve bütün ruhları kurtarmaktı. Başka bir seferinde büyük zulümler ve kötü Hıristiyanların zararlı eylemleri yüzünden, yerliler "dominicains" tarikatından iki kişi, "franciscains" tarikatından da bir kişiyi öldürdüler. Olaya şahit oldum çünkü aynı ölümden mucize eseri kurtuldum. Bu konuda insanları korkutacak çok şey anlatılabilir çünkü durum gayet ciddi ve korkunçtur. Ama bu, uzun bir hikâye olduğundan zamanı gelmeden anlatmak istemiyorum. Tanrı, Hıristiyan adını taşıyanların Amerika'da işledikleri böylesine korkunç,

böylesine iğrenç baskıların intikamını aldığında kıyamet günü daha kolay anlaşılacak.

Aynı eyaletlerde, Codera burnunda, beyleri Higoroto isimli bir halk yaşıyordu. Bu, hem halkı hem de halkın beylerini temsil eden ortak bir isimdi. Bey öyle iyi, halkı da öyle erdemliydi ki gemileriyle oradan geçen bütün İspanyollar konukseverlik, yiyecek, dinlenme, güç, serinlik bulurlardı. Higoroto, başka eyaletlerden kaçan -oralarda yağmacılık ve pek çok kötü, baskıcı eylem yapmışlardı- birçok İspanyol'u ölümden kurtardı. Açlıktan ölü bir hale gelenleri tedavi ediyor, Hıristiyanların bulunduğu Perles adasına sağ salim yolluyordu. Kimse hiçbir şey farketmeden onları öldürebilirdi ama yapmadı. Sonuç olarak, bütün Hıristiyanlar Higoroto'nun ülkesine herkesin hanı ve evi diyorlardı. Uğursuz bir zorba, yaşayanların kendilerini güvenlikte hissettiği bu bölgeye saldırmaya karar verdi. Bir gemiyle oraya gitti. Diğer gemilere güvenle bindikleri için, pek çok yerliyi gemiye davet etti. Birçok kadın, erkek, çoluk çocuk gemiye binince yelken açtı ve San Juan adasına gitti. Orada hepsini köle olarak sattı. Adaya o sırada geldim. Zorbayı gördüm ve yaptığı her şeyi öğrendim. Bütün halkı yoketti. Bu sahilde hırsızlık ve yağmacılık yapan bütün İspanyol zorbalar üzüldüler. Bu korkunç hareketi lanetlediler. Çünkü evlerindeymiş gibi hissettikleri sığınağı ve hanı kaybetmişlerdi. Tekrar ediyorum, bu topraklarda işlenen ve hâlâ da işlenmeye devam eden sonsuz cinayetlerin, korkunç olayların hepsini anlatmıyorum.

Zorbalar, son derece kalabalık bu sahilde soyulan ve yakalanan 2 milyondan fazla insanı İspanyol ve San Juan adalarına götürdü. Hepsini madenlerde veya başka yerlerde çalıştırarak öldürdüler. Yukarıda söylendiği gibi adalarda yaşayan kalabalık halk bu sayıya

dahil değildi. Bu mutlu sahili bomboş, halksız görmek insanın içini sızlatıyor, kalbini kırıyor.

Hiçbir gemi, anlattığım gibi, çalınan ve soyulan yerlilerin üçte birini denize atmadan (yani gemiye bindirilip orada ölen, ya da yakalanırken ölen yerliler) gitmezdi. Bu kanıtlanmış bir gerçektir, sebebi de şudur: İspanyollara, köle olarak sattıklarında mümkün olduğunca fazla para getiren pek çok yerli gerekir. Ne yiyecek, ne de su taşırlar, ya da çok az götürürler. Çünkü kendilerine armatör diyen zorbalar para harcamak istemezler. Gemide, yağma seferinde bulunan İspanyollara ancak yetecek kadarı vardı. Öyle ki yerliler hiçbir şey yiyemezler, açlıktan ve susuzluktan ölürler. Çözüm onları denize atmaktır. Aslında, bu adamlardan biri bana, bir geminin bu tip kıyımların yapıldığı Lucayes adalarından, İspanyol adasına dek, 60-70 mil, pusulasız ve haritasız, sadece gemilerden atılan ve denizin üzerinde kalan ölü yerli sırasını izleyerek gittiğini söyledi. Sonra, yerliler gemiden, satılacakları adalara indirildiğinde, bu manzarayı gören ve biraz merhameti olan kim varsa içinin sızlamaması mümkün değildir. Çocuk, yaşlı, erkek, kadın, hepsi çıplak ve açtır. Açlıktan bayılırlar. Sonra, koyunlar gibi, anne-babalar çocuklarından, karılar kocalarından ayrılır.

10 ila 20 kişilik gruplar yapılır. Sefil armatörlerle (bunlar iki ya da üç gemiyi silahlandırmak için kendilerine düşen parayı verirler) yerlilere saldırıp, onları evlerinde yakalayan yağmacı zorbalar arasında bölü ştürülmek için kura çekilir. İçinde bir yaşlı veya hasta bulunan bir grup kurada bir zorbaya çıktığında, zorba şöyle der: "Bu ya şlı cehenneme gitsin! Niçin onu bana veriyorsunuz? Gömmem için mi? Bu hastayı niçin almalıyım? İyileştirmek için mi?" Böylece İspanyolların yerlilere nasıl değer verdiği, yüce dinimizin, insan sevgisi buyruğuna ne şekilde itaat ettikleri İspanyolların, yerlilere, inci

avında yaptıkları baskı, dünyada olabilecek en zalim, en ayıp şeylerden biridir. Madenlerden altın çıkarmak kendi türünde çok zor ve dayanılmaz olsa bile, hiçbir iğrenç, umutsuz yaşam bununla karşılaştırılamaz. Sabahtan gün batınıma dek, İspanyollar yerlileri denize 3-4 veya 5 kulaç derinliğe daldırırlar. Hep suyun altındadırlar. Nefes almadan yüzer, içinde incilerin yaşadığı istiridyeleri koparırlar. Nefes almak için istiridyelerle dolu küçük ağlarla su yüzüne çıkarlar. Bir kanoda veya sandalda İspanyol bir cellat bulunmaktadır. Balıkçılar çok uzun zaman dinlenirse onlara yumrukla vurur ve avlanmaya dönsünler diye saçlarından tutup tekrar suya atar. Yerliler balık, inci balıkları, ekmek, manyak galetası, mısır yer (bunlar ülkenin ekmekleridir). Bazıları çok az besleyicidir, diğerlerinin de yapımı çok güçtür. Ama yerliler bundan hiç yorulmazlar. Gece yatma konusuna gelince, İspanyollar, gitmesin diye onları yere bağlarlar. Oldukça sık, balık avlamak veya inci aramak için denize dalarlar ve bir daha hiç çıkmazlar. Çünkü çok yırtıcı iki deniz hayvanı türü, bütün bir insanı yutabilen köpek balıkları ve marrajolar onları yiyip öldürürler. İnci ticaretine girişen İspanyollar, dinin Tanrı ve insan sevgisi buyruklarına uyuyor mu, yoksa uymuyor mu, yargıya varılsın! Madem ki yerliler dinsiz, dini ayinlerden uzak ölüyorlar, İspanyollar da kendi insanlarını maddi, manevi ölüm tehlikesine atıyor. Diğer taraftan yerlilere öyle korkunç bir hayat yaşatıyorlar ki onları birkaç günde yokediyor, öldürüyorlar. Çünkü insanların suyun altında nefes almadan uzun süre yaşaması imkânsızdır. Suyun soğuğu aralıksız içlerine işler; hepsi genelde kan tükürerek ölür. Onca zaman ve sürekli nefessiz kalmaktan göğüsleri güçlükle solur. Soğuğun sebep olduğu ishalden de ölürler. Genelde siyah olan saçları bakımsızlıktan yanık bir hal alır, sırtlarında güherçile (bir çeşit potasyum nitrat) çıkar.

İnsan soyundan ya da başka bir cinsten canavarlara benzerler. İspanyollar, bu ticarete başladıkları sırada, Lucayes adalarında

bulunan tüm yerlileri bu dayanılmaz işle, daha doğrusu bu iğrenç çalışmayla yoketti. Her yerli 50 ila 100 castillan değerindeydi. Adaletin yasaklamasına rağmen açıkça satılıyorlardı. İşte İspanyolların adaleti buydu (!) Çünkü Lucayes adalarının yerlileri iyi yüzücüydüler. Diğer eyaletlerden ve bölgelerden gelen pek çok yerli de yine bu avlanmalarda aynı şekilde öldü.

YUYA PARI NEHRİNDEN

Paria eyaletinde, Yuya Pari isimli bir nehir vardır. Bu nehir, toprakların içinde 200 milden fazla akar. 1529'da uğursuz bir zorba, 400 ya da daha fazla adamla birlikte, nehirden millerce yukarıya çıktı. Büyük katliamlar yaptı. Kendi topraklarında kimseye kötülük etmeden, güvenle yaşayan sayısız masum insanı diri diri yaktı, kılıçtan geçirdi. Çok geniş bir bölgenin sakinlerini korkuttu ve kaçırdı. Bölgeyi harap bıraktı. Sonunda acınacak bir şekilde öldü de seferi bozguna uğradı. Ardından, bu kötülükler ve baskılarla diğer zorbalar onu izledi. Orada Tanrı'nın oğlunun kanıyla kurtardığı insanları yoketmeye, kötü muamele ederek cehenneme yollamaya hâlâ devam ediyorlar.

VENEZUELA KRALLIĞI'NDAN

1526'da Almanyalı tacirler, efendimiz kraldan kurnazlıklar, kandırmalarla İspanya kadar büyük bir krallık olan Venezuela krallığını aldılar. Amerika'da Tanrı'nın ve devletinden insanların uğradığı zarar ve kayıplar hakkındaki gerçeği daima sakladılar. Tüm yönetim ve yargı yetkisi, aralarında yapılan bir kontrat ya da antlaşmayla onlara verildi. Bu tacirler 300 ya da daha fazla adamla krallığa girdi. Halkı buldular. Bunlar, İspanyolların kötülüklerden önce Amerika'nın diğer bölümlerinde yaşayanlardan daha barışçıydı. Uysal koyunlar gibiydiler. Bu seferkiler bahsettiğim diğer bütün zorbalardan daha zalimce, yırtıcı kaplanlardan, kudurmuş kartlar ve aslanlardan daha aptalca, öfkeyle bu topluluklara saldırdılar.

Çünkü açgözlülükleri, öfkeci körlükleri kendilerinden önce gelenlerinkinden daha büyüktü. Kendilerine gümüş ve altın bulup çalmak için daha usta, daha kurnaz yollar buldular. Her türlü Tanrı ve kral korkusundan, haysiyet duygusundan yoksundular. Ölümlü insanlar olduklarını unutuyor, tüm ülkede yargı yetkisine sahip olduklarından kendilerini daha özgür hissediyorlardı. Şeytanın ta kendisi bu adamlar, hayranlık verici geniş eyaletleri, 40 millik vadileri, ılık bölgeleri, insan ve altınca zengin büyük alanları ile son derece mutlu 400 mili aşkın toprağı harap etti, ortadan kaldırdı, ıssız bıraktı. Çeşitli birçok büyük milleti öldürüp tamamen ortadan kaldırdılar. Böylesine garip, mide bulandırıcı bir saldırıdan kaçmak için mağaralara, yerin derinliklerine saklanabilenler hariç, konuşacak

kimseyi bırakmadılar. Böylece dilleri yokettiler. Bana öyle geliyor ki, tuhaf, değişik, yeni zulüm, günah ve dinsizlik yöntemleriyle 4-5 milyon masum insanı öldürerek yokedip cehenneme yolladılar. Bugün bile insanları cehenneme yollamayı bırakmadılar. Yaptıkları ve yapmaya devam ettikleri sayısız büyük haksızlık, baskı ve zarar arasından yalnızca 3-4 tanesini anlatacağım. Bunlar yukarıda belirttiğimiz büyük kıyımları, yıkımları gerçekleştirebilmek için yaptıklarını anlama olanağı verecek.

Bu eyaletin büyük beyini yakaladılar. İşkence ederek altın koparmaktan başka bir şey düşündükleri yoktu. Bey kaçıp ormana gitti. Bütün bölge sakinleri korkudan deliye dönerek ormanlara, çalılıklara saklandı. İspanyollar onları aramak için sürek avları düzenledi. Buldukları zaman, yerlileri zalimce katlettiler. Canlı yakaladıklarını açık arttırmalarda köle olarak sattılar. İspanyollar, gittikleri her eyalette şarkılarla, danslarla, pek çok altın hediyeyle karşılanıyordu. Sonra en büyük beyi yakalıyorlardı. Bütün bölgeye dehşet salmak için yerlileri kılıçtan geçirip parçalara ayırarak teşekkür ediyorlardı. Yerlilerin yine bu şekilde yabancıları karşıladıkları bir gün, Alman kaptan -bir zorba- pek çok yerliyi samandan bir eve sokarak parçalara ayırttı. Evin kirişleri vardı. Pek çok insan bu adamların, daha doğrusu bu acımasız hayvanların kanlı ellerinden ve kılıçlarından kaçmak için kirişlere tırmanıyordu. O zaman bu iğrenç adam, evin ateşe verilmesini emretti. Orada bulunanların hepsi diri diri yandı. Birçok köy bu şekilde halksız kaldı. Zira tüm sakinler kurtulmayı ümit ettikleri dağlara kaçıyorlardı.

Fatihler, Santa Marta eyalet ve krallığının sınırında bulunan başka bir büyük eyalete geldi. Yerlileri evlerinde, köylerinde ve çiftliklerinde barış içinde çalışır buldular. Uzun süre onlarla kaldılar, yemeklerini yediler. Yerliler, onlardan yaşam ve selamet bekliyormuşçasına

hizmet ediyorlardı. Ardı arkası kesilmeyen dayanılmaz baskılarına, tedirgin edişlerine maruz kalıyorlardı. Bir İspanyol oburu, 10 kişilik yerli bir aileye bir ay yetecek kadar yiyecekten fazlasını bir günde yiyordu. Bu devirde, yerliler fatihlere yaptıkları sayısız hizmetin dışında, kendi arzularıyla yüklü miktarda altın verdiler. Sonunda zorbalar oradan ayrılmak istediğinde, tatillerinin karşılığını şu şekilde ödemeye karar verdiler:

Alman zorba vali (düşüncemize göre aynı zamanda sapkın mezhepliydi, zira katolik ayinine gitmiyor, diğerlerinin gitmesine de izin vermiyordu. Diğer işaretler de Lutherci olduğunu gösteriyordu) mümkün olduğunca, yerlilerin karıları ve çocuklarıyla beraber yakalanmasını emretti. Onları çitle çevrili büyük bir alana koydurttu. Burası özellikle bu iş için yapılmış direklerle çevrili bir yerdi. Çıkıp özgür olmak istiyorlarsa bu ahlâksız valinin yanında isteyerek kendilerini geri satın almak zorundaydılar. Bunun için, kendileri, karıları ve her bir çocuk için aynı miktarda altın vereceklerdi. Onları daha da acele ettirmek için fidyeleri olarak istediği altını getirtene kadar yiyecek hiçbir şey verilmemesini emretti. Birçoğu evine altın aramaya yolladı ve elinden geldiğince fidyesini ödedi. Serbest bırakılmışlardı. İşlerine, yemeklerini hazırlamaya evlerine dönüyorlardı. Zorba, fidyesini ödeyen zavallı yerlilere, hırsız ve yağmacı İspanyollar yolluyordu. Onları çitle çevrili yere getiriyorlardı. Yeni bir fidye ödeyene dek, açlıkla, susuzlukla işkence ediyorlardı. Pek çok yerli iki üç kez yakalandı ve her seferinde fidyesini ödemek zorunda kaldı. Ödeyemeyen veya o kadar altını olmayan -çünkü sahip oldukları tüm altını vermişlerdi- yerlileri açlıktan ölene dek kapalı yerde bıraktı. Bu davranışla, nüfus ve altınca zengin, 40 millik bir vadiye sahip bir eyaleti talan etti, ortadan kaldırdı, halksız bıraktı. Bin evlik bir kasabayı yakarak yoketti.

Açgözlülük ve Peru krallığını keşfetme arzusuyla yüreklenen bu iğrenç zorba, toprakların içine girmeye karar verdi. O ve diğerleri, bu uğursuz yolculuk için pek çok yerli götürdü. Yerliler 3-4 arrobelik(*) yüklerle yüklüydüler. Zincire vurulmuşlardı. Bir yerli yorulduğunda ya da açlıktan, yorgunluktan veya güçlükten bayıldığında zincirli başı kesiliyordu. Böylece, zincirlerle birbirine bağlı olan diğerlerini çözerek vakit kaybetmemiş oluyorlardı. Baş bir yana gövde bir yana düşüyordu. Yıkıp geçtiği şehirler, yaktığı köyler, (çünkü evler hep samandandır) öldürdüğü insanlar, yolda giderken yaptığı katliam ve zulümler inanılmaz ve korkunç görünüyor ama gerçek. Ardından başka zorbalar Venezuela veya Santa Marta eyaletinden gelerek ayrı yolu izledi. Hep Peru'daki altının kutsal yerini keşfetme niyetiyle... 200 milden büyük bir bölgenin tamamını öyle yanmış, halksız, ıssız -oysa söylediğim gibi kalabalık ve mutluydular- buldular ki kendileri de zalim zorbalar oldukları halde, acınacak bir biçimde yoldan çıkmış bu adamın bıraktığı izler karşısında şaşırıp ürktüler.

Bütün bu olaylar, Amerika konsey vekili tarafından birçok tanığın ifadeleri yardımıyla kanıtlanmıştır. Kanıtlar konseyin kendisinde bulunmaktadır. Bu uğursuz zorbalardan hiçbiri diri diri yanmadı. Yapılan kötülükler, yıkımlarla karşılaştırıldığında kanıtlananlar hiçbir şey kalır. Çünkü şimdiye kadar Amerika'daki hiçbir adalet bakanı zorba yöneticilerin işlediği ve işlemeye de devam ettiği suçları, yıkımları, cinayetleri inceleme kaygısını duymadı. Ölümcül engin bir körlük içindeydiler. Untel'in yerlilere yaptığı zulümler yüzünden kral, gelirinden binlerce castillan kaybetti.

(*) 1 arrobe = 12-15 kg.

Bunu göstermek için oldukça genel ve karmaşık pek az kanıtla yetindiler. O zaman bile gerektiği gibi kanıtlamayı, gerektiği gibi

hareket edip ısrar etmeyi bilemediler. Çünkü, Tanrı'ya ve krala karşı sorumluluklarım yapsalardı, Alman zorbaların kraldan 3 milyon altın castillan çaldığını anlayacaklardı. Gerçekten de Venezuela eyaletleri zorbaların en çok kırıp geçirdiği, yakıp yıktığı yerlerdi (söylediğim gibi 400 milden fazla). Burası en çok altının olduğu topraktı. Dünyanın en kalabalık nüfuslu yeriydi. Tanrı ve kral düşmanı zorbalar, bu eyaletleri yoketmeye başladığından beri 16 yıldır İspanya krallarına bu krallıktan giden 2 milyondan fazla parayı alıp boşa harcadılar. Tanrı, mucizeyle milyonlarca ölüyü diriltmedikçe bu kötülüklerin kıyamete kadar telafi edilmesi umudu yok. Bunlar krala verilen maddi zararlar. Ama Tanrı'ya ve onun kanununa karşı gelmelerin, yapılan ayıpların, küfür ve alçaklığın miktarı ve önemi düşünülse iyi olurdu. Bu Alman zorbaların açgözlülüğü, insanlık dışı davranışı, hayvanlığı yüzünden cehennemde yanan sayısız insana verilen cezanın nasıl telafi edileceği düşünülseydi...

Bu alçaklık ve kan dökücülükle ilgili sözlerimi bitirirken şunu söyleyeceğim. Zorbalar, bu krallığa girdikleri günden bugüne dek, yani 16 yılda, yerliyle dolu birçok gemiyi Santa Marta'dan İspanyol adasına, Jamayka'ya, San Juan adasına yolladılar. Satılmak üzere, bir milyonu aşkın yerliyi gönderdiler. Bugün bile -1542 yılında- devam ediyorlar. İspanyol adasının kraliyet mahkemesi de hiçbir şey görmüyormuş gibi davranarak bu ticareti destekliyor. Tıpkı engel olabileceği diğer baskıcı, kokuşmuş eylemler gibi. Anakaranın, onun yargı yetkisi altında bulunan bu kıyısında (Venezuela ve Santa Marta'yı içine alan 400 milden fazla alan) yapılan her şey gibi. Yerlileri köle yapmalarının tek nedeni, bu zorbaların sapkın, kör, saplantı halindeki arzularıydı. Doyurulmaz bir açgözlülüğü gidermek için sabırsızlanıyorlardı. Amerika'nın her tarafında bulunan diğer zorbalar gibi, bu melekleri, bu koyunları evlerinden kaçırdılar,

karılarını, çocuklarını, daha önce anlattığım zalim ve iğrenç yollarla yakaladılar. Köle olarak satmak için kralın demiriyle dağladılar.

ANA KARANIN FLORİDA TARAFINDAKİ EYALETLERİNDEN

1510 ya da 1511'den itibaren değişik dönemlerde üç zorba geldi. Bu eyaletlere diğerleri gibi (aralarından ikisi Amerika'nın başka bölgelerine) aynı şeyleri yapmaya gittiler. Amaçları, insan kanı ve yıkımı sayesinde, hak etmedikleri mevkilere gelmekti. Üçü de korkunç şekilde öldü. İnsan kanıyla inşa ettikleri evler de yıkıldı. Bu üç adamı tanıdım. Hatıraları, hiç yaşamamışlar gibi yeryüzünden silinip gitti bile. Yaptıkları katliamlar nedeniyle tüm bölgeyi yaralı, isimlerinin tiksintisi ve dehşetine gömülü bir şekilde bıraktılar. Fakat bu katliamlar çok fazla olmadı. Çünkü daha fazlasını yapamadan Tanrı onların canını aldı. Bildiğim, etkilerini diğer bölgelerde de gördüğüm cinayetlerin cezasını bu yere saklamıştı. 1538'de 4 zorba, niyetinde son derece kararlı, büyük şatafatla geldi. Üç yıldır onlardan hiçbir haber alınamadı. Ortalıkta görünmüyorlar. Eminiz ki gelir gelmez zulümlere girişti, sonra da kayboldular. Eğer yaşıyorlarsa, o ve yanındakiler geçtikleri yerlerde ne kadar yerli buldularsa üç yıl boyunca mutlaka hepsini öldürmüşlerdir. Gerçekten de en tanınmış, en deneyimli zorbalardan biri bu.

Beraberindekilerle, birçok eyalet ve krallığı yokederek en fazla kötülük yapanlardan biri... İnanıyoruz ki Tanrı diğerlerine hazırladığı sonu ona da hazırladı. Yukarıda anlattıklarından üç dört yıl sonra geri kalan zorbalar Florida'yı terketti. Eşlik ettikleri büyük zorba yönetici ölmüştü. Hayattayken yaptığı kötülükleri, duyulmamış

zulümleri ve insanlıktan uzak adamlarının kimseye hiçbir kötülüğü dokunmayan masum yerlilere çektirdiklerini öğrendik. Tahminlerim yanlış değildi. Öyle çok zulüm yapıldı ki daha önce söylediğim kural doğrulandı: Fatihler ne kadar çok keşif yapar, halka kötülük edip, topraklarını yıkarsa, Tanrı'ya ve insanlığa karşı o kadar çok zulüm yapar, günah işlerler. İnsan değil, vahşi hayvanların yaptığı bunca iğrenç, korkunç, kanlı eylemi anlatmaktan yorgun düştük. Bu yüzden aşağıda anlatacaklarımı geciktirmek istemedim.

İspanyollar, keyfi yerinde, uysal, düzene saygılı ve iyi yönetilen kalabalık topluluklar buldular. Bu insanların kalbine korkuyu yerleştirmek için büyük katliamlar yapıyorlardı (her zamanki gibi). Hayvan gibi yükleyerek acı çektiriyor, onları öldürüyorlardı. Bir yerli yorulduğunda veya bayıldığında önündekileri zincirden koparmak zorunda kalmamak için başı kesiliyordu. Daha önce anlattığımız gibi gövde bir yana, baş bir yana düşüyordu.

İspanyollar, yerlilerin kendilerini sevinçle karşıladığı bir köye girmişti. Yerliler onlara doyasıya yiyecek vermiş, 600'den fazla adamı, yüklerini taşısın, atlarıyla ilgilensin diye hizmetlerine vermişlerdi. Zorbalar arasından çıkmış bir kaptan -büyük zorba yöneticinin akrabası- bir köyü yağmalamaya karar verdi. Köy sakinleri kendilerini güvenlikte sanıyorlardı. Ülkenin beyi ve kralını mızrakla öldürdü ve başka zulümler yaptı. Başka büyük bir köyde, küçük, büyük, çoluk çocuk, yaşlı, hasta, bey demeden herkesi kılıçla ve mızrakla öldürdüler. Kimsenin canını bağışlamadılar. Çünkü İspanyolların rezil ve korkunç hareketlerini duyan köy sakinleri onlara biraz fazla ihtiyatlı görünmüştü. Büyük zorba, bir köyden, söylendiğine göre nereden bakarsanız bakın 200'ü aşan kalabalık bir yerli grubu çağırttı. Ya da kendi istekleriyle geldiler. Burunlarını, dudaklarını, çenelerini kestirerek onları kan revan içinde bıraktı.

Yerliler bu yürekler acısı halde, bu ıstırap ve acıyla, kan kaybederek, kutsal katolik dinin vaizlerinin -vaftiz edilmiş adamlar- güzel hareketlerini ve mucizelerini haber vermeye gitmek zorunda kaldılar. Yerlilerin ne durumda olduğuna, Hıristiyanlara karşı nasıl bir sevgi duyduğuna; Hıristiyanların dayandığı, tutunduğu Tanrı, öğrettiği ve saflığıyla övündüğü kanun ve din hakkında ne düşündüklerine varın siz karar verin. Tanrı yolundan çıkmışlığın soyundan gelen bu sefil adamların bölgede işlediği cinayetler çok büyük ve garipti. Öyle ki en sapkın kaptan bir zavallı gibi günah çıkarmadan öldü. Tanrı, kutsal merhametiyle onu gizlece ve -böylesine iğrenç cinayetlere rağmen-haketmediği şekilde kurtarmadıkça cehennemlere gömüldüğünden hiç şüphemiz yok.

PLATO RIOSU'NDAN

1522-1523'ün başından itibaren, kaptanlar üç-dört kez Plato Riosu'na gitti. Orada büyük krallıklar ve eyaletler, son derece akıllı, mutlu halklar bulunuyordu. Bu kaptanların, genelde zarar ziyan ve katliamlara sebep olduklarını biliyoruz. Özellikle, söz konusu olan yer, Amerika'dan çok uzak bir bölge olduğundan anlatılacak dikkate değer bir şey yok. Bununla birlikte aynı cinayetleri işlediklerinden ve işlemeye devam ettiklerinden hiç şüphemiz yok; öyle ya bunlar aynı İspanyollar, hatta bazen değişik yerlere giden aynı adamlar. Diğerleri gibi zengin ve büyük beyler olmak istiyorlar. Oysa Tanrı yolundan çıkmadan, katliamlar, hırsızlıklar yapmadan, yerlileri yoketmeden (diğerleri gibi izledikleri sapkın kural ve yola göre) bunu gerçekleştirmek imkânsızdır.

Yukarıdakileri yazdıktan sonra, net bir şekilde öğrendik ki bölgenin geniş eyaletlerini, krallıklarını yerle bir etmişler, halksız bırakmışlar. Bunun için de, bu zavallı halka karşı katliamlara, zulümlere girişmişler. Diğerleri gibi, hatta onlardan da fazla ün salmışlar. Gerçekten de İspanya'dan uzak oldukları için, daha rahattılar. Daha fazla düzensiz, adaletsiz yaşadılar. Bununla birlikte, anlatılanlara göre bütün Amerika'da hiç düzen ve adalet yolu görünmüyor zaten. Sonsuz zulüm arasından, biraz sonra anlatacaklarım Amerika konseyinde anlatıldı. Zorba bir vali adamlarından bazılarına köylere gitmelerini, yerliler kendilerine yiyecek vermezse onları öldürmelerini emretmişti. Adamlar, bu yetkiyle donanmış olarak yola çıktılar.

Yerliler, düşmanlarına hiçbir şey vermek istemediğinden -daha çok, onları görmenin verdiği korkuyla bağış yapmayarak mallarını kaçırmayı düşündüler- İspanyollar 5000'i aşkın insanı kılıçtan geçirdi. Başka bir fırsatta, büyük olasılıkla İspanyolların çağırdığı bir grup barışçı yerli teslim olup hizmet etmeye geldiler. Ya yeterince çabuk gelmediklerinden, ya da İspanyolların kaba alışkanlığından korktuklarından dolayı kaygılıydılar. Vali bütün yerlilerin, düşmanları olarak kabul ettikleri başka yerlilere verilmesini emretti. Barışçı yerliler, İspanyolların onları bizzat kendilerinin öldürmesi ama düşmanlarına teslim etmemesi için yalvararak ağlıyor, bağırıyordu. Bulundukları evden çıkmak istemeyince kılıçtan geçirildiler. Bir yandan da şöyle bağırıyorlardı: "Biz size barış içinde hizmet etmeye geldik. Siz de bizi öldürüyorsunuz. Kanımız haksız ölümümüzün ve zulmünüzün kanıtı olarak bu duvarlarda kalsın." Kuşkusuz bu dikkate değer, özellikle, insanlıktan zerre kadar nasibini alamamış bu zorbaları tanımak için önemli bir ibrettir.

PERU'NUN BÜYÜK KRALLIK VE EYALETLERİNDEN

1531'de bir başka büyük zorba, bir bölükle beraber Peru krallıklarına gitti. Öncekiler gibi aynı unvan, aynı niyet ve prensiplerle ülkeye girdi. Ana karada 1510'dan bu yana yapılan zulümler, tahribat arasında en iyi ve en uzun süreli uygulananlardan biriydi. Ne dini, ne kanunu vardı. Zulümleri, katliamları ve hırsızlıkları daha da artırdı. Köyleri yıktı, sakinlerini küçük düşürdü, öldürdü. Bu topraklarda öylesine büyük kötülüklere neden oldu ki, eminiz hiç kimse kıyamet gününe dek bunları anlatamayacak, açıklayamayacaktır. Ancak o gün, açıkça görecek ve bileceğiz. Canavarlığını anlatmak istediğim olaylar, bu olayları çirkinleştirip daha da ağırlaştıran kişiler ve durumlar var. Ama gerçekten üzerinde duramayacağım.

Uğursuz seferi sırasında pek çok insanı yokederek yüklü miktarda altınlarını çaldı. Bu eyaletlerin yakınındaki, Puna isimli son derece kalabalık ve güzel bir adada, ada beyi ve halkı, bu zorbayla bölüğünü gökten inmiş melekler gibi karşıladı. 6 ay sonunda İspanyollar tüm yiyeceklerini yemişlerdi. O zaman yerliler, kuraklık ya da verimsizlik haline karşı kendileri, karıları ve çocukları için ayırmış oldukları buğday rezervlerini gösterdi. Gözyaşları içinde, istedikleri kadar sarfedip yiyebileceklerini söyleyerek buğdayları sundular. Sonunda, teşekkür olarak, İspanyollar çok sayıda yerliyi kılıçla ya da mızrakla öldürdü. Büyük zulümlere giriştiler. Canlı yakalayabildikleri yerlileri köle yaptılar. Adayı hemen hemen ıssız bıraktılar.

İspanyollar oradan ana karada bulunan Tumbala eyaletine gitti. Ellerinden geldiğince öldürdüler, yokettiler. Halktüyler ürpertici iğrençliklerden kaçtığı için, krala karşı ayaklandıklarını ve asi olduklarını söylüyorlardı. Bu zorba kurnazdı. Altın, gümüş ve sahip olduğu her şeyi istediklerini ve bunları getirenlere daha da fazla getirmesini söylüyordu. Nihayet hiçbir şeyleri kalmayınca ya da artık bir şey getirmeyince, onları İspanya kralının bağımlıları olarak ağırlayacağını söylüyordu. Onları kucaklıyor, artık hiçbir şeylerinin alınmayacağını ve hiç kötülük yapılmayacağını duyurarak iki borazan öttürtüyordu. Çaldığı veya yerlilerin, kralın koruması altına alınmadan evvel, onun hakkında duyduğu iğrençliklerin korkusuyla vermiş olduğu her şeyi meşru kabul ediyordu. Sanki kralın koruması altına alındıktan sonra zulme uğramamış, yağmalanmamış, öldürülmemiş, yokedilmemişler gibi. Sanki bu zorba onlara böyle davranmamış gibi.

Birkaç gün sonra Atahualpa isimli krallıkların imparatoru büyük kral geldi. Emrindekiler, çırılçıplak ve katliam yaparak eğlenmek için silahla donatılmış insanlardan oluşuyordu. Kılıçların nasıl doğradığını, mızrakların nasıl yaraladığını, atların nasıl koştuğunu ve İspanyolların (altınları olsa, çalmak için şeytanlara bile saldırırlardı) kim olduğunu bilmiyorlardı. İspanyolların bulunduğu yere geldi ve şöyle dedi: "İspanyollar nerede? Ortaya çıksınlar. Öldürdükleri bağımlılarımı, yıktıkları köylerimi, çaldıkları zenginliklerimi telafi etmedikçe yerimden kıpırdamayacağım." İspanyollar atıldı, beraberindekilerden birçoğunu öldürdü. Onu da tahtırevanındayken yakaladılar. Tutsak olunca, bir fidye istediler. 4 milyon castillan vermeye söz verdi ve 15 milyon ödedi. İspanyollar da onu serbest bırakmaya söz verdiler. Ancak sonunda ne sözlerine ne de gerçeğe uydular.

İspanyollar Amerika'da yerlilere karşı bunlara hiçbir zaman uymamıştır. İnsanların onun emrinde toplandığını söyleyerek karşı çıktılar. Bey, bütün karada bir ağaç yaprağının bile onun isteği olmadan kımıldamadığını ve eğer insanlar toplanıyorsa emir verenin kendisi olduğuna inanabileceklerini söyledi. Tutsak olduğunu, yapacakları tek şeyin onu öldürmek olacağını iletti. Bütün bunlara rağmen İspanyollar onu diri diri yakılmaya mahkum etti. Ama daha sonra bazıları kaptandan, onun boğulmasını istedi. Önce boğuldu, sonra da yakıldı. İmparator hakkındaki hükmü öğrendiğinde şöyle demişti: "Niçin beni yakıyorsunuz? Ben size ne yaptım? Altın verirsem, beni serbest bırakacağınıza söz vermemiş miydiniz? Madem ki böyle istiyorsunuz beni İspanyol kralınıza yollayın." İspanyolların büyük adaletsizliğini bozucu ve ondan nefret ettirici başka birçok şey söyledi. Sonunda onu yaktılar. Bu savaşın adaleti ve haklılığı, beyin yakalanışı, yargılanması ve cezasının infazı, zorbaların böylesine yüce bir kraldan ve sayısız başka beyden ve insandan çaldığı büyük hazinelere hangi vicdanla sahip oldukları görülsün.

Kendilerine Hıristiyan diyenlerin bu nüfusun soyunu tüketmek amacıyla yaptığı, çirkinliği ve acımasızlığıyla dikkat çekici sayısız sömürücüden burada sadece birkaç tanesini anlatacağım. Bunlara Saint François tarikatından bir papaz şahit olmuş. Yazılarını ismiyle imzaladı. Nüshalarını Amerika'ya ve Castilla krallıklarına yolladı. Kendi eliyle imzaladığı bir kopyaya sahibim. Şöyle diyor:

"Ben, Saint François tarikatından papaz Marcos de Niza. Peru eyaletlerinde aynı tarikattan olan papazların başıyım, ilk Hıristiyanlarla bu eyaletlere giren ilk din adamlarından biriyim. Bu ülkede kendi gözlerimle gördüğüm bazı şeyler üzerine, özellikle fetihler ile fethedilen yerlerde yaşayanlara yapılan muamele

hakkında gerçek bir kanıt getirdiğimi ilan ederim. Öncelikle gözlerimle gördüğüm duyduğum ve deneyimlerimle anladığım kadarıyla, Peru yerlileri Amerika'daki tüm yerliler arasında en iyi yüreklileri, Hıristiyanların müttefiki ve dostu olanlarıdır. İspanyollara altın, gümüş, değerli taşlar, İspanyolların istediği ve sahip oldukları her şeyi bol bol verdiklerini, onlara hizmet sunduklarını gördüm. Yerliler hiçbir zaman savaşa hazır durumda olmadı. Aksine, İspanyollar kötü muameleleri ve zulümleriyle onları kışkırtmadıkça barışseverdiler. Yerliler ispanyolları köylerde iyi yüreklilikle ve şerefle ağırlıyordu. Onlara yiyecek veriyor, hizmetlerine istedikleri kadar kadın, erkek köle veriyordu."

Ayrıca tanık olarak aşağıdakileri beyan ediyorum: "İspanyollar bu yerlilerin topraklarına girince, büyük şef Atahualpa onlara 2 milyon castillandan fazla altın ve sahip olduğu tüm toprağı direnmeden verdi. O zaman hiç sebepsiz, yerlilerin hiçbir suçu olmadığı halde, İspanyollar tüm bölgenin beyi Atahualpa'yı yaktı. Sonra, diğer şeflerle beraber barışseverlikle valinin önüne çıkan genel başkan Cochilmaca'yı diri diri yaktılar.

Aynı şekilde, birkaç gün sonra, İspanyollar Quito eyaletinden bir başka önemli bey Chamba'yı yaktı. Oysa bu bey, hiçbir şeyin suçlusu değildi, hiçbir şey yapmamıştı. Kanarya adalarının beyi Chapera'yı da haksız yere yaktılar. Quito'nun büyük beylerinden biri olan Luis'e gelince, ayaklarını yaktılar ve Atahualpa'nın altınının yerini söyletmek için uzun süre işkence ettiler. Fakat göründüğü kadarıyla Luis, hazine hakkında hiçbir şey bilmiyordu. İspanyollar, Quito'nun tüm eyaletlerinin yöneticisi Cozopanga'yı da yaktılar. Cozopanga valinin başkanı Sebastiân de Benalâzar'ın bazı ihtarlarından sonra barışseverlikle ortaya çıkmıştı. Kendisinden istenen altının hepsini vermediğinden İspanyollar onu diğer birçok şefle beraber yaktı.

Anladığım kadarıyla, İspanyolların niyeti tüm ülkede tek bir şey bırakmamaktı. Ayrıca, İspanyolların çok sayıda yerliyi toplayıp, üç büyük eve kapattığını beyan ederim. Evleri tamamen doldurdular sonra da ateşe verdiler.

Yerliler İspanyollara en ufak birşey yapmadan, hiçbir şeye sebep olmadan yakıldılar. Oraya gelen Ocana isimli bir papaz adayı, yanan bir erkek çocuğu ateşten çekti. Başka bir İspanyol gelerek, çocuğu elinden alıp yeniden alevlerin ortasına attı.. Çocuk orada diğerleriyle birlikte kül oldu. Yerliyi böyle ateşe atan bu İspanyol, aynı gün kampa gelirken aniden yolda öldü. Onu gömmeme düşüncesindeydim. İspanyolların, yerlilerin ellerini, burunlarını ve kulaklarını hiç sebepsiz, sadece canları istediği için kestiklerini gözlerimle gördüğümü aynı şekilde doğrularım. Bunları o kadar çok yerde ve bölgede yaptılar ki anlatması uzun sürer. İspanyolların, parçalaması için köpekleri yerlilerin üstüne saldığını gördüm. Bu şekilde birçok yerliyi köpeklere attılar; gördüm. Ayrıca evin, köyün yakıldığını da gördüm. O kadar çoktu ki sayısını söyleyemem. İspanyollar süt bebeklerini kollarından tutup, atabildikleri kadar uzağa fırlatıyordu. Sebepsiz yere pek çok işkence ve zulümler yapıyorlardı. Bunlar beni dehşete düşürüyordu. Sayısız örneğini gördüm. Anlatması uzun sürer. Barışseverlikle ve güvenle gelen yerli şefleri yaktıklarını da gördüm. Onlara güvenlik sözü veriyor, gelir gelmez de yakıyorlardı. Benim önümde iki kişiyi yaktılar. Biri Andon'da, diğeri Tumbala'daydı. Onları yakmalarını engelleyemedim. Anlayabildiğim kadarıyla, herkesçe de açıkça görünen şu ki, Peru yerlilerinin ayaklanıp isyan etmesine bu kötü muamelelerden başka neden yok. Bunlar haklı sebepler. Çünkü İspanyollar hiçbir zaman gerçeği söylemedi, verdikleri sözde durmadı. Aksine, haksız yere ve her türlü mantığa aykırı olarak, zorbalıkla onları ve topraklarını yok ettiler. Öyle

eylemlere maruz bıraktılar ki, yerliler, bu eziyeti çekmektense ölmeyi tercih etti.

Yerlilerin anlattığına göre, göründüğünden daha fazla saklı altın var. Yerliler İspanyolların haksızlıkları ve zulümleri yüzünden bu saklı altını ortaya çıkarmak istemedi. Böyle muamele gördükçe de çıkarmayacaklar. Ataları gibi ölmeyi tercih edecekler. Tanrı'ya karşı günah işlendi. Majestelerine kötü hizmet edildi. Tüm Castilla'ya bol bol yiyecek sağlayabilecek bu toprağın kaybıyla majestelerine ihanet edilmiş oldu. Bana sorulacak olursa bu kaybı telafi etmek oldukça güç ve pahalı. Meksika piskoposu tarafından da imzalanan -bu, fray Marcos'un anlattıklarının kanıtıdır- din adamının açık sözleri işte böyle. Burada, papazın gördüğünü söylediği şeyi dikkate almak gerekir. Çünkü bu, 50-100 millik bir toprakta, keşiften 9-10 yıl sonra, başlangıçta, İspanyolların sayısı pek azken olmuştur. Altının sevdasıyla, 4-5 bin İspanyol Amerika'ya gitti ve birçok büyük krallık ve eyalete, 500-700 millik bir alana yayıldı. Daha önce anlatılan cinayetlerle, daha da vahşi ve zalim başka eylemlerle bu yerleri tamamen kırıp geçirdiler. Gerçekte, o devirlerden bugüne dek, söylediğimin belki de bin katı insan öldürüldü. İnsan soyunun büyük bir kısmı, daha az Tanrı ve kul korkusu ve daha az merhametle yokedildi. İspanyollar bu krallıklarda 10 yılda 4 milyonu aşkın insanı öldürdü ve öldürmeye devam ediyor. Birkaç gün önce sivriltilmiş kamışlarla büyük bir kraliçeyi işkence ederek öldürdüler. Bu, krallıkların kralı olan Elingue'in eşiydi. Hıristiyanlar Elingue'i ele geçirmek istedi. Baskıyla, kışkırtarak onu ayaklandırdılar ve sonra da adı asi oldu. Karısı olan kraliçeyi yakaladılar. Her türlü adalete ve mantığa aykırı olarak, sadece kocasına acı çektirmek için onu öldürdüler (hamile olduğu bile söyleniyor). Hıristiyanların Peru krallıklarında yaptığı ve her gün yapmaya devam ettiği zulümleri, katliamları detaylı anlatmak gerekseydi, şüphesiz dehşet verici

olurdu. Diğer bölgelerde anlattığımız her şey gölgede kalır ve pek az şeymiş gibi görünürdü. O kadar çok ve korkunçtu."

YENİ GRENADE KRALLIĞI'NDAN

1539'da birçok zorba Venezuela'dan, Santa Marta'dan ve Carthagene'den yola çıkarak Peru'ya ulaşmak için sabırsızlandılar. Diğerleri de Peru'dan, bu topraklara dalmak için iniyorlardı. Santa Marta ve Carthagene'in gerisinde, içeride, 300 millik bir alanda, çok mutlu, hayranlık uyandıran eyaletler buldular. Buraların da diğer bölgelerdeki gibi uysal, iyi, kalabalık bir halkı vardı. Altın ve zümrüt denen değerli taşlardan da bol bol bulunuyordu. Bu eyaletler Yeni Grenade Krallığı ismini aldı. Çünkü ülkeye ilk gelen zorba, İspanya'daki Grenade Krallığı'ndandı. Her taraftan gelen birçok haksız, zalim adam, insan kanı döken ünlü kasaplardı. Daha önce söz ettiğim gibi Amerika'nın birçok bölgesindeki büyük günahları işlemeye alışkın olup, bu konuda uzmandılar. Bu yüzden şeytanî eylemleri öyle çoğaldı, onları daha da çirkinleştiren durumlar ve özelliklerle öyle ağırlaştı ki pek çok zulümü, başkalarının ve hatta kendilerinin diğer eyaletlerde yaptığı zulümleri geçti. Son üç yılda işlenen ve hâlâ da işlenmeye devam eden sayısız cinayet arasından sadece birkaçını kısaca anlatacağım:

Bizzat kendisi çalabilmek ve öldürülebilmek için, çalan ve öldüren bir adamı kabul etmek istemeyen bir vali, yaptığı (ve yapmaya devam ettiği) yıkımlar, yolsuzluklar ve işlediği cinayetler hakkında birçok kişiyi aleyhinde tanıklık ettirdi. Bu ifade, içinde bulunduğu Amerika Konseyi'nde okundu.

Bu ifadede tanıklar şunları beyan etti: Bütün krallık, barış içinde İspanyollara hizmet ediyordu. Yerliler onlara yiyecek vermek için aralıksız çalışıyor, topraklarını işliyor, evleriyle uğraşıyordu. Onlara birçok altın, değerli taş -zümrüt- ve ellerinde olup verebilecekleri her şeyi götürüyorlardı. İspanyollar köyün beylerini ve halkını bölüşmüşlerdi. (Bu en son amaçlarına -yani altına-ulaşmak için başvurdukları yoldu). Hepsini her zamanki baskı ve köleliğe boyun eğdirmişlerdi. İşte bu sırada zorba -bütün ülkede egemen olan baş kaptan- bütün krallığın beyi ve kralını yakaladı. Altın ve zümrüt istemek için 6-7 ay onu hapsetti. Başka hiçbir nedeni yoktu. Bogota isimli bu kral korktu. Kendisine bu şekilde acı veren kişinin elinden kaçacağını ümit ederek, istenen altın evi vereceğini söyledi. Yerlileri altın aramaya yolladı. Bunlar, birçok defalar büyük miktarda altın ve değerli taşlar getirdi. Ancak altın evi vermediğinden İspanyollar onu öldürmeleri gerektiğini, çünkü sözünde durmadığını söylüyordu. Zorba, kendi önünde yargılanması gerektiğini söyledi. O zaman, İspanyollar kralın aleyhine dava açtı. Zorba, altın evi vermediği takdirde kralı işkence edilmeye mahkum etti. Bir taraftan idam ederken diğer taraftan da karnına kızgın içyağı atıyorlardı. Sonra her ayağına, kazığa tutturulmuş bir demir bağladılar. Boynunu da başka bir kazığa bağladılar. İki adam ellerini tutuyordu. Kralın ayaklarını ateşe verdiler. Zaman zaman zorba giriyor, altını vermezse böyle yavaş yavaş işkence ederek öldürüleceğini söylüyordu. Zorba sözünde durdu. Krala öldürene dek işkence etti. İşkence sırasında, Tanrı bu zulümlerden nefret ettiğini göstermek için bir işaret yolladı. Bütün bunların yapıldığı köy tamamen yandı. Diğer İspanyollar kaptanlarını taklit ederek -ve yerlileri parçalara ayırmaktan başka bir şey bilmediklerinden- aynı şeyi yaptılar. Her biri değişik ve vahşi bir şekilde kendilerine verilen köy ya da köylerin şefine ve beyine işkence etti. Oysa yerliler onlara, ellerindeki bütün altın ve

zümrütlerini veriyorlardı. İspanyollar sadece yerlilerin verdiğinden daha fazla altın ve değerli taş almak için onlara işkence ediyordu. Bu şekilde ülkenin bütün beylerini yakıp katlettiler.

Bu zorbalardan birinin yerlilere yaptığı olağanüstü zulümlerin korkusuyla, Daitama isimli yüce bir bey ile halkının büyük bir kısmı ormanlara gittiler. Böylesine insanlık dışı eylemlerden kaçmak istiyorlardı. Gerçekten de, kaçış, yerlilerin tek çaresi ve sığınağıydı. Oysa İspanyollar buna ayaklanma ve isyan diyorlardı. Baş zorba olan bu kaptan, yerlilerin kaçtığını öğrendiğinde -ki onları zorlayan da kendisidir- oraya bir bölük yolladı. Zalim adam yerlileri aramayı gitti. Sadece yerin derinliklerine saklanmak yetmediğinden, İspanyollar çok sayıda insanı buldu. 500'den fazla kişiyi erkek, kadın, çocuk demeden öldürdüler, parçalara ayırdılar. Kimsenin canını bağışlamıyorlardı. Şahitlerin söylediğine göre bizzat bey, Daitama, öldürülmeden önce bu zalim adamı görmeye gelmişti. Ona 4000-5000 castillan getirmişti. Buna rağmen söz ettiğim katliam gerçekleşti. Başka bir seferinde, çok sayıda yerli alışılagelen alçakgönüllülük ve sadelikleriyle İspanyollara hizmet etmeye gelmişti. Kendilerini güvenlikte sanıyorlardı. Bir gece yerlilerin, hizmet ettiği şehre bir kaptan geldi. Hepsinin uyurken, akşam yemeğini yerken, ya da dinlenirken kılıçtan geçirilmesini emretti. Bunu yaptı, çünkü ülkenin bütün insanlarını dehşete salmak için bu katliamı yapmak iğrenç bir zevk veriyordu.

Başka bir seferinde kaptan, İspanyollara evlerinde hizmet eden kaç reis, şef ve sade yerli olduğunu and içerek ilan etmelerini ve onları meydana getirtmelerini emretti. Orada bütün yerlilerin başının kesilmesini emretti. 400-500 kişi öldü. Tanıkların söylediğine göre, İspanyollar bu şekilde ülkeyi yola getirmeyi düşünüyordu. Tanıklar zorbanın biri hakkında anlatıyorlar: Kadınlara ve erkeklere büyük

zulümler yaptı. Birçoğunun elini, burnunu kesti, çok insanı vahşice öldürdü. Başka bir seferinde, kaptan aynı zalim adamı İspanyollarla beraber Bogota eyaletine yolladı. Amacı, işkence ederek öldürdüğü en büyük beyin yerine kimin geçtiğini öğrenmek için soruşturma yapmaktı. Bu adam yakalayabildiğince yerli yakalayarak uzun bir yol katetti. Yerliler yeni beylerin kim olduğunu söylemediklerinden, kadın, erkek demeden, bazılarının ellerini kesiyor, bazılarını vahşi köpeklere atıp parçalara ayırtıyordu. Bu şekilde pek çok kadın ve erkek yerliyi öldürdü, yoketti. Bir gün, şafakta başkan ya da askeri şeflerine ve korumasız kalabalık bir barışçı yerli topluluğuna saldırdı. Kendilerine hiçbir kötülük yapılmayacağını temin etmiş, bunun için söz vermişti. Bu teminat yerlileri, saklandıkları ormanları terkedip, köylerinin bulunduğu keşfedilmiş bir toprağa yerleşmeye itti. Yerliler hiçbir şeyden endişe etmeyip kendilerine verilen söze güvenirken bu adam çok sayıda insanı yakaladı. Onları yere yatırıyor ve bizzat kendisi bir palayla ellerini kesiyordu. Bu krallıkta diğerinin yerine geçen yeni beyin nerede olduğunu söylemedikleri için onları cezalandırdığını söylüyordu. Bu zalim kaptan, başka bir seferinde, istediği altınla dolu sandığı vermedikleri için bir bölüğü yerlilerle avaşa yolladı. İspanyollar pek çok yerliyi öldürdü. Sayısız kadın ve erkeğin ellerini, burnunu kesti. Diğerlerini vahşi köpeklere attı. Köpekler parça parça edip onları yedi. Başka bir seferinde bu krallığın bir eyaletinin yerlileri, 3 veya 4 büyük beyin yakıldığını görünce korkuya kapıldı. Böylesine insan yüreğinden mahrum düşmanlara karşı kendilerini savunmak için güvendikleri bir kayalığa sığındılar. Tanıklara göre bu kayalıkta 4-5 bin yerli vardı. Daha önce söz edilen kaptan, böyle büyük bir vebadan ve kasaplıktan kaçan, sözüm ona ayaklanan, yerlileri sanki bir haksızlık yapmışlar gibi cezalandırmak için büyük ve ünlü bir zorbayı İspanyollarla birlikte yolladı. Sanki cezalandırma ve intikam alma hakkı İspanyollara aitti!

Oysa -bu masum insanlara merhametsizce çektirdiklerine benzer- en zalim işkencelere asıl kendileri layıktır. Merhametten, acımadan işte böylesine habersizdiler. İspanyollar kayalığa gelince zorla tırmandılar. Çünkü yerliler çıplak ve silahsızdı. Yerlileri barışa çağırdılar. Kendilerine hiçbir kötülük yapılmayacağına teminat vererek savaşmamalarını istediler. O zaman yerliler savaşı bıraktı. Zalim adam, İspanyollara kayalığın bütün savunmalarını ele geçirmelerini, sonra da yerlilere saldırmalarını emretti. Kaplanlar ve aslanlar uysal koyunların üstüne atladı. Öyle çok insanın karnını deşip, kılıçtan geçirdiler ki dinlenmek için durmak zorunda kaldılar.

Böylelikle pek çok kişiyi katlettiler. Kısa bir dinlenmeden sonra, kaptan, sağ kalanların öldürülüp çok yüksek olan kayalıktan aşağıya atılmasını emretti. Öyle yapıldı. Tanıklar kayalığın tepesinden atılan 700 kişilik yerli gruplarının ezildiğini gördüklerini söylüyorlar.

Ve İspanyollar, büyük zulümlerini tamamlamak için otların arasına saklanmış yerlileri aradı. Kaptan, onların kılıçlarla öldürülmesini emretti. Ölünce de kayalıkların üstünden attılar. Ancak bu zorba, yapılan zulümlerle yetinmek istemedi. Daha çok ün yapmak ve günahlarının dehşetini artırmak istedi. İspanyolların, şahsi olarak canlı yakaladığı (Bu katliamlarda her İspanyol kendi hizmeti için birkaç kadın, erkek ve genç yerli seçer.) bütün kadın ve erkek yerlilerin samandan bir eve sokulmasını emretti. (Elbette kendisi, hizmetine en uygun görünenleri seçip ayırdıktan sonra.) İspanyollar evi ateşe verdi ve 40-50 yerliyi diri diri yaktı. Diğerleri, onları parçalayıp yiyen vahşi köpeklere atıldı. Başka bir seferinde, aynı zorba Cota isimli bir köye gitti. Birçok yerli yakaladı. 15-20 bey ve şefi köpeklere parçalattı. Çok sayıda kadın ve erkeğin ellerini kesti. Diğer yerlilerin, bunlara yaptıklarını görmesi için, iplere bağlayarak bir sırık boyunca astı. 70 çift el vardı. Birçok kadın ve çocuğun da

burnunu kesti. Bu Tanrı düşmanı adamın marifetleri ve zulümlerini kimse açıklayamaz. Çünkü bunlar sayısız, duyulmamış, görülmemiş şeylerdi.

Bunları bu bölgede, Guatemala eyaletinde ve gittiği her yerde yaptı. Gerçekten de senelerdir bu şekilde hareket ederek, halkı ve toprakları yakarak, yokederek bu ülkelerde yolculuk ediyor. Tanıkların ifadelerine eklediğine göre Yeni Grenade Krallığı'nda işlenmiş ve işlenmeye devam eden zulüm ve cinayetler öyle çok ve ağır ki bütün toprak yerle bir olup, kayboldu.

Kaptanların şahsi suçu olsun, ya da insan soyunu yok eden bütün zorbaların suçu olsun, bu zalim adam ile beraberindekiler bunların yapılmasına izin verdi. Eğer majesteleri bütün bunlara bir çare bulunması için zamanında emir vermezse, karada tek bir Amerikan yerlisi kalmayacak; burası verimsiz ve ıssız olacak. (Yerliler sadece altınlarını almak için katlediliyor. Ellerindekinin hepsini verdiklerinden artık altınları da yok.) Bu sefillerin zalim ve iç bulandırıcı diktatörlüğüne dikkat çekmek gerekir. Rejim öyle katı, öyle korkunç ve öyle şeytansıydı ki bu krallığı keşfettiklerinden bu yana, 2-3 yılda ne Tanrı ne de kral korkusu olmadan acımasızca yokettiler, halksız bıraktılar. Orada bulunanlara ve yukarıdaki tanıkların ifadesine göre, bu krallık dünyada olabilecek en kalabalık yerdi. Eğer majesteleri bu cehennemi eylemleri durdurmazsa, tanıklar tek bir canlı insan kalmayacağını söylüyor. Ben de böyle düşünüyorum. Çünkü Amerika'nın birçok büyük bölgesinin birkaç gün içinde yokedilip halksız bırakıldığını kendi gözlerimle gördüm.

Yeni Grenade Krallığı'nda başka büyük eyaletler de var. İsimleri Popayân ve Cali. Bu eyaletlerle beraber başka dört eyalet daha 500 mili aşar. Onlar da diğerleriyle aynı şekilde yakılıp yıkıldı, yokedildi.

Toprak gayet verimliydi. Buradaki halk, malları çalınarak öldürüldü. İşkence gördü ve aynı kötülüklere maruz kaldı. Şimdilerde bu ülkelerden gelenler, onca büyük köyü yanmış, yıkılmış görmenin, çok üzüntü verici, acıklı bir durum olduğunu söylüyorlar. Oradan geçerken bir-iki bin nüfuslu bir köyde 50 kişi bile kalmadığını görüyorlarmış. Diğer köyler amamen yanmış ve ıssızmış. Birçok yerde 100-200 ya da 300 milin tamamen halksız, yanmış ve yıkılmış olduğunu görüyorlarmış.

Son olarak, büyük zalim zorbalar Quito eyaleti tarafından Peru krallıklarından başlayarak Yeni Grenade Krallığı ve Popayân'a, Carthagene ve Uraba tarafında Cali'ye doğru girdi. Başka uğursuz zorbalar da Carthagene'den Quito'ya geldi. Sonra diğerleri güney kıyısındaki San Juan ırmağı tarafından geldi. Bütün bu zorbalar 200 mili aşkın toprağı yerle bir etmek, halksız bırakmak için toplandı. Sonsuz sayıda insanı cehenneme yolladılar. Şu anda geride kalan zavallı, masum insanlara da aynısını yapıyorlar. Başta açıkladığım kural -İspanyolların bu uysal koyunlara karşı uyguladığı baskı rejimi, şiddet ve haksızlıklar, sertlikte, insan dışılıkta ve kötülükte çoğalmayı aralıksız sürdürdü- bugün bu eyaletlerde yapılanlarla, ateşlere ve işkencelere layık diğer şeylerle ve aşağıda anlatılanlarla kanıtlanmış oluyor: Savaş cinayetlerinden ve yıkımlarından sonra söylediğim gibi İspanyollar, insanları daha önce tasvir ettiğim korkunç köleliğe mahkum ederler. Onları, birine 200, diğerine 300 olmak üzere şeytanlara teslim ederler. Denir ki bir şeytan 100 yerliyi huzuruna çağırır. Onlar da koyunlar gibi gelirler. Toplandıklarında, aralarından 30-40'ının başını kestirir ve diğerlerine: "Bana iyi hizmet etmezseniz ya da iznim olmadan giderseniz size de aynı şeyi yapacağım" der. Bunu okuyanlar, Allah aşkına bu harekete dikkat etsin. Zulüm ve haksızlık olarak hayal edilebilecek her şeyi aşmıyor mu? Böyle Hıristiyanlara şeytan denmez de, ne denir? Yerlileri Amerika

Hıristiyanlarına emanet etmektense cehennem zebanilerine vermek daha iyi olmaz mı? Başka bir olay anlatacağım. Anlattığımdan daha zalim ve korkunç mu, yırtıcı hayvanlardan daha fazla vahşetle mi dolu bilmiyorum. Amerika'daki İspanyolların yerlileri öldürüp, parçalamak için eğitilmiş, yetiştirilmiş son derece vahşi ve yırtıcı köpekleri olduğunu söylemiştik. Bütün gerçek köpekler, hatta köpek olmayanlar anlatacaklarımı öğrensin. Böyle bir şey hiç duyulmamış olsa bile... İspanyollar, bu köpekleri beslemek için domuz sürüleri gibi yürüyen zincirlere vurulmuş birçok yerliyi yollara çıkarırlar. Onlar öldürür ve insan eti bulunan halka açık kasap dükkanları işletirler. Birbirlerine: "Bu rezil heriflerden dörtte birini ödünç ver de bir diğerini öldürene kadar köpeklerine yiyecek vereyim." derler. Sanki domuz ya da koyunun dörtte birini değişiyorlardı.

Diğerleri sabah köpekleriyle ava giderdi. Yemek için geri döndüklerinde onlara avın nasıl geçtiği sorulurdu. O zaman şöyle cevap verirlerdi: "Çok iyi. Köpeklerimle 15-20 rezil herifi öldürdüm." Bütün bu şeytanî eylemler ve diğerleri, zorbaların birbirlerine açtığı dava sırasında kanıtlandı. Daha çirkin, daha yırtıcı, daha insanlık dışı ne olabilir?

Daha dikkat çekici zulüm haberlerini bekleyerek burada duruyorum (dahası olabilirse). 42 yıldır aralıksız olarak kendi gözlerimizle gördüğümüze göre eski olaylara tekrar dönene kadar susacağım. Tanrı'nın ve vicdanımın önünde ilân ediyorum; inandığım, gerçek saydığım şeylere göre, Amerika toprakları ve halkına geçmişte ve bugün hâlâ yapılan kayıpların, tahribatın, yıkımların, halksız bırakmaların, kırıp geçirmelerin, cinayetlerin, büyük, özellikle de çirkin ve korkunç zulümlerin, şiddetin, haksızlıkların, hırsızlıkların ve öldürmelerin ağırlığı ve miktarının yalnızca on binde birini söyledim ve ortaya çıkardım. Bütün

Hıristiyanların bu masum milletlere daha çok merhamet etmeleri, yıkımlarına ve cehennem azaplarına daha fazla üzülmeleri, İspanyolların açgözlülüğü, hırsı ve zalimliğinden daha çok nefret etmeleri için, daha önce anlattıklarımın haricinde aşağıdaki gerçeği doğru olarak görmelerini istiyorum: Amerika'nın keşfinden bugüne dek, yerliler, Hıristiyanların haksızlıkları, hırsızlıkları ve ihanetlerine uğramadan önce hiçbir zaman, hiçbir yerde, tek bir Hıristiyanla kötülük etmedi. Aksine yerliler, İspanyollara gökten gelen melekler gibi muamele ettiler. Hıristiyanların eylemlerini, kim olduklarını ve ne yapmaya niyetlendiklerini öğrenene dek öyle iyi ağırladılar ki...

Şunu da eklemek gerekir ki, başlangıçtan bu yana İspanyollar, yerlilere Isa'nın dinini yaymak için fazla endişelenmediler. Sözkonusu köpekler ya da başka hayvanlar olsaydı ancak o kadar endişelenirlerdi. Aksine, din adamlarına acı çektirerek, zulmederek, onların dini öğretmemesi için her şeyi yaptılar. Çünkü bu açgözlülükle, bekledikleri altın ve zenginliklerin ele geçirilmesine bir engel olarak görünüyordu. Bugün bütün Amerika sakinlerinin Tanrı bilgisi, 100 yıl öncesinden daha fazla değil. Yerliler Tanrı'nın tahtadan olup olmadığını, gökte mi, yerde mi olduğunu bilmiyor. Sadece, din adamlarının dolaştığı küçük bir köşe olan Yeni İspanya hariç, yerlilerin hepsi dinsiz ve dinî ayinsiz öldü.

Ben, Sait Dominique tarikatından papaz Bartolome de Las Casas, burada, İspanya sarayında, Tanrı'nın merhametiyle Amerika'dan cehennemi kovmak için bulunuyorum. İsa'nın kanıyla kurtarılan bu sonsuz insan yığını hiçbir zaman yardımsız ölmesin. Yaratıcılarını tanısın ve kurtulsunlar. Ben vatanım Castilla'ya duyduğum merhametle dine, erdeme ve insanlığa karşı işlenen bunca büyük günah yüzünden Tanrı burayı yoketmesin diye buradayım. Başkalarının üzüntü ve felaketlerine acıyan, ilâhi ahlâka

sımsıkı sarılmış ve bu sarayda bulunan bazı önemli kişilere merhamet ediyorum. Aralıksız işlerim yüzünden bu kararımı uygulamaya koyamamıştım. Çalışmamı 8 Aralık 1542'de Valence'de bitirdim. O sırada, daha önce anlattığım şiddet, baskı, diktatörlük, katliam, hırsızlık, yıkım, kırıp geçirme, yoketme, dehşet ve felaket Amerika'da Hıristiyanların bulunduğu her yerde gücünün doruğundaydı. Hıristiyanlar bazı bölgelerde diğerlerinden daha vahşi ve iğrenç davrandı.

Meksika ve dolaylarının sağlığı biraz daha iyi. Orada en azından herkesin önünde, alenen öldürmeye cesaret edilmiyor, çünkü burası bir parça adalet olan tek yer. Yerlilerin şeytanî haraçlarla öldürüldüğü düşünülürse adalet oldukça zayıf. İspanya Kralı ve İmparatoru, efendimiz don Carlos'un (V. Carlos) Tanrı'nın ve kendisinin isteklerine aykırı olarak geçmişte ve bugün, bu topraklara ve halkına yapılan kötülükleri, ihanetleri anlayarak (çünkü bugüne kadar gerçekler hep ustaca ondan saklandı) bütün bu kötülüklerin kökünü kazıyacağını umuyorum. Tanrı'nın ona verdiği bu yeni dünyayı rahatlatmalı, çünkü O, adaleti sever ve hakim kılmaya çalışır. Kudret sahibi Tanrı, evrensel kilisesinin ve kraliyet ruhunun selameti adına muzaffer ve mutlu yaşamını ve imparatorluğunu uzun süre korusun. Amin.

Majestelerinin resmen ilân ettiği bazı kanun ve emirler, Barcelona'da 1542'de ve Madrid'te ertesi yıl yayımlandığında yukarıdakiler yazılmıştı. O zaman majesteleri uygun görüp, Tanrı'ya ve insanlığa karşı yapılan, dünyayı yok olup tamamen kaybolmaya götüren bunca kötülük ve günahı durdurma emri verdi. Aydın, bilinçli üst düzey yetkilileriyle yapılan birçok toplantı, Vallodolid'de gerçekleşen çok sayıda tartışma ve görüşmeden sonra, majesteleri bu kanunları resmen ilân etti. Bu, son olarak tavsiyelerini yazılı

olarak verip Isa kanunlarına yaklaşanların fikir ve anlaşmalarının ışığında gerçekleşti. Bunlar, Amerika'da çalınan zenginliklerin lekesinden, kokuşmuşluğundan uzak, gerçek Hıristiyanlardı. Bu hazineler, Amerika'yı yönetenlerin ellerini ve daha çok ruhlarını kirletti. Hiç tereddütsüz Amerika'yı yönetenlerin ellerini ve daha çok ruhlarını kirletti. Hiç tereddütsüz Amerika'yı yok edecek kadar gözleri kör olmuştu. Bu kanun, yayımlanmasından sonra zorbaları destekleyen ve hâlâ sarayda bulunanlar tarafından birçok kopya çıkarılıp Amerika'nın çeşitli yerlerine yollandı. Gerçekten de bu kanunlar onları rahatsız ediyordu. Çünkü hırsızlığa ve baskı rejimine katılımın kapılarını onlara kapatıyordu. Amerika'da baskıcı eylemleriyle yağmalamak, yıkmak, yoketmekle görevlendirilmiş olanlar hiçbir zaman emirlere uymamış, aksine Lucifer'in yaratabileceği düzensizliği izlemişlerdi.

Kanunları uygulamak zorunda olan hakimlerinden gelmesinden önce kopyaları görünce deliye döndüler. Göründüğü kadarıyla günahlarını ve şiddet eylemlerini destekleyenler tarafından haberdar edilmiş, bu desteğin geçici olduğunu görmüşlerdi. O kadar ki iyi hakimler kanunları uygulamaya koyduğunda, krallarına saygı ve itaatten vazgeçmeye karar verdiler. (Her türlü Tanrı sevgisi ve korkusunu kaybettiklerinden olsa gerek.) Çok zalim ve kudurmuş bu adamlar, ünlü hainler olmaya karar verdi. Özellikle bugün, 1546'da, Peru krallıklarında öyle korkunç, dehşet verici, uğursuz eylemler yapıyorlar ki ne Amerika'da ne de dünyada benzeri yoktur. Zorbaların bu korkunç eylemleri sadece yerlilere! Hepsini ya da hemen hemen hepsini öldürdüler ve ıssız bıraktıkları topraklara karşı değil, birbirlerine de yapıyorlar. Gerçekten de kraliyet adaleti onları cezalandırmadığından Tanrı'nın doğru adaleti gökyüzünden gelerek birilerini diğerlerinin celladı yaptı. Bu ayaklanma sayesinde yeni dünyanın hiçbir yerinde zorbalar kanunlara uymak istemedi.

Kışkırtma bahanesiyle ayaklandılar. Devletleri ve gaspettikleri varlıkları terketmek, sürekli köle tuttukları yerlileri serbest bırakmak istemiyorlar. Kılıçla öldürmeyi bıraktıkları yerlerde şimdi, zorla yaptırdıkları kişisel hizmetlerle, haksız ve affedilmez diğer baskılarla yavaş yavaş öldürüyorlar. Bu zamana kadar kral, bunları engellemekte aciz kaldı. Çünkü küçük, büyük, hepsi az ya da çok, açıkça ya da gizlice hırsızlık yapıyor ve krala hizmet ediyormuş gibi görünerek Tanrı'ya karşı günah işliyor, kraldan çalıyor, ona karar veriyorlar.

1

Bu koyunları otlat. Onları öldürenlerin hiç merhameti yoktu, şöyle söylüyorlardı: Tanrı'ya hamdolsun, işte zenginiz.